

MAŁOPOLSKI
OSRODEK BADAŃ
REGIONALNYCH

URZĄD STATYSTYCZNY
W KRAKOWIE

NOWE PODREGIONY W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM

Podregion nowosądecki w latach 2008-2012

KRAKÓW 2014

WYDAWCA

Urząd Statystyczny w Krakowie
ul. Kazimierza Wyki 3
31-223 Kraków
tel. 12 415 60 11, fax. 12 361 01 91
e-mail: sekretariatuskrrk@stat.gov.pl

Publikację przygotowano w Dziale Opracowań Analitycznych
Małopolskiego Ośrodka Badań Regionalnych

pod kierunkiem: Moniki Wałaszek

Autorzy opracowania: Agnieszka Broś, Katarzyna Janik,
Arkadiusz Mizdrak
Marcin Marosz, Anna Nowak
Marta Osuch, Krzysztof Perkiewicz
Małgorzata Piwowarczyk
Magdalena Salacha
Marek Skuciński

Skład komputerowy: Marcin Marosz

ISBN 978-83-7403-246-9

Przy publikowaniu danych US prosimy o podanie źródła.

Publikacja dostępna na CD oraz w Internecie - krakow.stat.gov.pl

PRZEDMOWA

Szanowni Państwo,

Prezentowana publikacja ma na celu przybliżenie Państwu specyfiki podregionu nowosądeckiego. Jest to szczegółowe studium, prezentujące w horyzoncie czasowym lat 2008 - 2012 tematykę z takich zakresów jak: demografia, infrastruktura społeczna i gospodarcza oraz turystyka.

Przyjęty horyzont czasowy, umożliwia prześledzenie dynamiki i kierunku zmian prezentowanych zjawisk, a ujęcie przestrzenne ukazuje zróżnicowanie wewnętrzne podregionu. Szeroki zakres poruszanej tu tematyki wzbogaca także analiza porównawcza do innych podregionów w województwie małopolskim.

Mam nadzieję, że prezentowana publikacja będzie interesującym źródłem wiedzy o podregionie nowosądeckim i okaże się zajmującą lekturą dla szerokiego grona odbiorców, chcących wzbogacić swoją wiedzę o tym pięknym i bogatym w walory obszarze Małopolski.

Dyrektor

Urzędu Statystycznego w Krakowie

dr Krzysztof Jakóbiak

Kraków, grudzień 2014 r.

PREFACE

Dear Ladies and Gentlemen,

The publication presented to you is intended to acquaint you with the specifics of the Nowosądecki subregion. It is a detailed study in which, information for years 2008-2011 were presented, if phenomenon in term of years 2008-2012 and describes topics such as demography, socio-economic infrastructure, and tourism.

Analyzed period, allows to trace the dynamics and the evolution of the presented phenomena, and spatial approach shows subregion's internal differences. For each field Nowosądecki subregion was presented in comparison with voivodship, to help the reader assess the size of the phenomenon.

I hope that this development will be an interesting source of knowledge about the Nowosądecki subregion and it will be useful for all readers who want to enrich their knowledge about this beautiful and rich in values area.

Director
of the Statistical Office in Kraków

dr Krzysztof Jakóbiak

Krakow, December 2014.

SPIS TREŚCI

PRZEDMOWA	3
UWAGI OGÓLNE I METODYCZNE	13
OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH I SKRÓTY	30
WPROWADZENIE	31
ROZDZIAŁ 1. DEMOGRAFIA I RYNEK PRACY	34
1.1. STAN I STRUKTURA LUDNOŚCI	34
1.2. RUCH NATURALNY	39
1.3. MIGRACJE	42
1.4. PRACUJĄCY	44
1.5. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI.....	46
ROZDZIAŁ 2. POTENCJAŁ GOSPODARCZY	49
2.1. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ.....	49
2.1.1. HANDEL	54
2.1.2. TURYSTYKA	58
2.1.3. ROLNICTWO.....	60
ROZDZIAŁ 3. FINANSE PUBLICZNE	62
3.1. DOCHODY BUDŻETOWE GMIN PODREGIONU NOWOSĄDECKIEGO	62
3.2. WYDATKI BUDŻETOWE GMIN PODREGIONU NOWOSĄDECKIEGO	66
ROZDZIAŁ 4. USŁUGI PUBLICZNE	70
4.1. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA.....	70
4.1.1. SIEĆ KANALIZACYJNA, INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWA I GAZOWA	70
4.1.2. SIEĆ KOMUNIKACYJNO-TRANSPORTOWA	77
4.2. EDUKACJA	81
4.2.1. WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE	81
4.2.2. SZKOLNICTWO PODSTAWOWE, GIMNAZJALNE I PONADGIMNAZJALNE	84
4.3. KULTURA	99
4.4. OPIEKA ZDROWOTNA	105
4.5. POMOC SPOŁECZNA.....	109
ROZDZIAŁ 5. TURYSTYKA	114
5.1. TURYSTYCZNE OBIEKTY NOCLEGOWE	114
5.2. WYKORZYSTANIE TURYSTYCZNYCH OBIEKTÓW NOCLEGOWYCH	116
5.3. OBSZARY PRAWNIE CHRONIONE	118
5.4. DZIEDZICTWO KULTUROWE I ZABYTKI	119
ROZDZIAŁ 6. ROLNICTWO	120
6.1. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW	120
6.2. ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE	122
6.3. POWIERZCHNIA ZASIEWÓW	123
ROZDZIAŁ 7. PODREGION NOWOSĄDECKI NA TLE INNYCH PODREGIONÓW WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO W 2012 R.	125
7.1. PORÓWNANIE UWARUNKOWAŃ SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH WYBRANYCH PODREGIONÓW	125
ANEKS TABELARYCZNY	128

WYKRESY W TEKŚCIE

0.1. Podregion nowosądecki. Położenie i aktualny podział administracyjny	31
1.1. Gęstość zaludnienia w 2012 r.	36
1.2. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w 2012 r.	37
1.3. Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2012 r.	38
1.4. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2012 r.	41
1.5. Migracje na pobyt stały i saldo migracji	42
1.6. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2012 r.	43
1.7. Dynamika liczby pracujących	45
1.8. Udział ludności pracującej w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2012 r.	45
1.9. Dynamika liczby bezrobotnych zarejestrowanych	47
1.10. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2012 r.	48
2.1. Dynamika liczby podmiotów gospodarczych	50
2.2. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według sektorów własności	51
2.3. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w 2012 r.	52
2.4. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według liczby pracujących w 2012 r.	53
3.1. Dochody ogółem gmin i miasta na prawach powiatu	62
3.2. Dochody ogółem gmin na 1 mieszkańca w 2012 r.	64
3.3. Stopień pokrycia wydatków ogółem gmin dochodami własnymi w 2012 r.	65
3.4. Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych	66
3.5. Wydatki ogółem gmin i miasta na prawach powiatu	67
3.6. Wydatki ogółem gmin na 1 mieszkańca w 2012 r.	68
3.7. Dochody i wydatki ogółem gmin i miasta na prawach powiatu	69
4.1. Korzystający z sieci kanalizacyjnej w 2012 r.	72
4.2. Korzystający z sieci wodociągowej w 2012 r.	74
4.3. Korzystający z sieci gazowej w 2012 r.	77
4.4. Przeciętny czas dojazdu do jednostki centralnej podregionu nowosądeckiego w 2011 r.	80
4.5. Struktura dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym według miejsca zamieszkania w roku szkolnym 2012/2013.	83
4.6. Szkoły podstawowe w miastach i na wsi w roku szkolnym 2012/2013	85
4.7. Absolwenci gimnazjów w roku szkolnym 2008/2009 i 2012/2013	89
4.8. Szkoły ponadgimnazjalne według typów szkół w roku szkolnym 2012/2013.	91
4.9. Struktura uczniów wybranych szkół ponadgimnazjalnych według płci	97
4.10. Zwiedzający muzea i oddziały na 10 tys. ludności	100
4.11. Imprezy organizowane przez domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice w 2012 r.	101
4.12. Ludność na 1 aptekę ogólnodostępną	108
5.1. Liczba miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych	116
5.2. Turyści korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych	117
5.3. Udział powierzchni obszarów chronionych w powierzchni ogółem w 2012 r.	119
6.1. Struktura gruntów rolnych według rodzajów	120

TABLICE W TEKŚCIE

0.1. Wykaz gmin podregionu nowosądeckiego	32
0.2. Powierzchnia podregionu nowosądeckiego	33
1.1. Ludność	34
1.2. Ludność według typu gmin w 2012 r.	35
1.3. Ludność według biologicznych i edukacyjnych grup wieku w 2012 r.	39
1.4. Ruch naturalny ludności i saldo migracji na 1000 ludności	40
1.5. Pracujący w głównym miejscu pracy	44
1.6. Bezrobotni zarejestrowani	47
2.1. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON	50
2.2. Podmioty gospodarki narodowej działające w handlu w 2012 r.	55
2.3. Pracujący w handlu w 2012 r.	56
2.4. Sklepy według form organizacyjnych w 2012 r.	57
2.5. Targowiska stałe w 2012 r.	57
2.6. Podmioty gospodarki narodowej działające w turystyce w 2012 r.	58
2.7. Pracujący w turystyce w 2012 r.	59
2.8. Podmioty gospodarki narodowej działające w rolnictwie w 2012 r.	60
3.1. Dochody ogółem gmin według rodzaju gminy	63
3.2. Wydatki ogółem gmin według rodzaju gminy	67
4.1. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w km	71
4.2. Długość czynnej rozdzielczej sieci wodociągowej w km	73
4.3. Długość czynnej sieci gazowej w km	76
4.4. Wychowanie przedszkolne	82
4.5. Szkoły podstawowe i gimnazja	87
4.6. Szkoły ponadgimnazjalne	94
4.7. Wybrane instytucje kultury w 2012 r.	99
4.8. Działalność kin stałych	102
4.9. Biblioteki publiczne	103
4.10. Ambulatoryjna opieka zdrowotna	105
4.11. Porady udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej	106
4.12. Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne	107
4.13. Placówki stacjonarne pomocy społecznej	109
4.14. Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej w gospodarstwach domowych	111
4.15. Świadczenia rodzinne	112
5.1. Turystyczne obiekty noclegowe według rodzaju obiektu	115
5.2. Turyści korzystający z noclegów według rodzajów turystycznych obiektów noclegowych.	117
5.3. Powierzchnia obszarów chronionych według powiatów	118
6.1. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w 2010 r.	121
6.2. Pogłowie zwierząt gospodarskich w 2010 r.	122
6.3. Powierzchnia zasiewów według grup ziemiopłodów w 2010 r.	123
7.1. Wybrane dane statystyczne dotyczące podregionów województwa małopolskiego w 2012 r.	127

TABLICE W ANEKSIE

A.1. Powierzchnia	128
A.2. Ludność	129
A.3. Gęstość zaludnienia	130
A.4. Kobiety na 100 mężczyzn	131
A.5. Ludność według 5-letnich grup wieku	132
A.6. Przyrost naturalny	133
A.7. Przyrost naturalny na 1000 ludności	134
A.8. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały	135
A.9. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	136
A.10. Pracujący według głównego miejsca pracy	137
A.11. Bezrobotni zarejestrowani	138
A.12. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON	139
A.13. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według wybranych sekcji w 2012 r.	140
A.14. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	141
A.15. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności	142
A.16. Dochody budżetów gmin w cenach stałych	143
A.17. Wydatki budżetów gmin w cenach stałych	144
A.18. Wydatki budżetów gmin według rodzajów w 2012 r.	145
A.19. Sieć wodociągowa rozdzielcza	146
A.20. Sieć kanalizacyjna	147
A.21. Wodociągi i kanalizacja w 2012 r.	148
A.22. Sieć gazowa	149
A.23. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych w 2012 r.	150
A.24. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2012/13	151
A.25. Szkolnictwo podstawowe w roku szkolnym 2012/13	152
A.26. Szkolnictwo gimnazjalne w roku szkolnym 2012/13	153
A.27. Biblioteki publiczne w 2012 r.	154
A.28. Ludność na 1 aptekę ogólnodostępną	155
A.29. Ludność na 1 przychodnię i praktykę lekarską	156
A.30. Pomoc społeczna stacjonarna w 2012 r.	157
A.31. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w %	158
A.32. Turystyczne obiekty noclegowe w 2012 r.	159

CONTENTS

PREFACE	4
GENERAL AND METHODOLOGICAL NOTES	13
SYMBOLS AND ABBREVIATIONS	30
INTRODUCTION	31
CHAPTER 1. DEMOGRAPHY AND LABOUR MARKET	34
1.1. POPULATION.....	34
1.2. VITAL STATISTICS.....	39
1.3. MIGRATION.....	42
1.4. EMPLOYED PERSONS.....	44
1.5. REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS.....	46
CHAPTER 2. ECONOMIC POTENTIAL	49
2.1. ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY.....	49
2.1.1. TRADE.....	54
2.1.2. TOURISM.....	58
2.1.3. AGRICULTURE.....	60
CHAPTER 3. PUBLIC FINANCE	62
3.1. BUDGET REVENUE OF NOWOSĄDECKI SUBREGION GMINAS.....	62
3.2. BUDGET EXPENDITURE OF NOWOSĄDECKI SUBREGION GMINAS.....	66
CHAPTER 4. PUBLIC SERVICES	70
4.1. MUNICIPAL INFRASTRUCTURE.....	70
4.1.1. SEWERAGE, WATER-LINE AND GAS-LINE SYSTEM.....	70
4.1.2. COMMUNICATION AND TRANSPORT NETWORK.....	77
4.2. EDUCATION.....	81
4.2.1. PRE-PRIMARY EDUCATION.....	81
4.2.2. PRIMARY, LOWER SECONDARY AND UPPER GENERAL SECONDARY EDUCATION.....	84
4.3. CULTURE.....	99
4.4. HEALTH CARE.....	105
4.5. SOCIAL WELFARE.....	109
CHAPTER 5. TOURISM	114
5.1. TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS.....	114
5.2. OCCUPANCY OF TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS.....	116
5.3. AREA PROTECTED BY LAW.....	118
5.4. CULTURAL HERITAGE AND MONUMENTS.....	119
CHAPTER 6. AGRICULTURE	120
6.1. USE OF THE AGRICULTURE LAND.....	120
6.2. LIVESTOCK.....	122
6.3. POWIERZCHNIA ZASIEWÓW.....	123
CHAPTER 7. NOWOSĄDECKI SUBREGION ON THE BACKGROUND OF OTHER MAŁOPOLSKIE VOIVODSHIP SUBREGIONS IN 2012	125
7.1. SOCIO-ECONOMIC CONDITIONS OF SELECTED SUBREGIONS.....	125
TABLE APPENDIX	128

GRAPHS IN TEXT

0.1. Nowosądecki subregion Geographic location and actual territorial division	31
1.1. Population density in 2012.	36
1.2. Population by economical age groups in 2012	37
1.3. Demographic dependency ratio in 2012.....	38
1.4. Natural increase per 1000 population in 2012.....	41
1.5. Migration for permanent residence and net migration.....	42
1.6. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2012....	43
1.7. Dynamics of employed persons	45
1.8. Share of the persons employed in % of total population at working age in 2012.	45
1.9. Dynamics of registered unemployed persons	47
1.10. Share of registered unemployed persons in % of total population at working age in 2012	48
2.1. Dynamics of entities of the national economy.....	50
2.2. Entities of the national economy in the REGON register by ownership sectors	51
2.3. Entities of the national economy in the REGON register per 10 thous. population in 2012	52
2.4. Entities of the national economy in the REGON register by the number of persons employed ...	53
3.1. Revenue of gminas and cities with powiat status.....	62
3.2. Revenue of gminas per capita in 2012.....	64
3.3. Degree of budget expenditure covered by own revenue in % in 2012	65
3.4. Financing and co-financing of EU programs and projects	66
3.5. Expenditure of gminas and cities with powiat status	67
3.6. Expenditure of gminas per capita in 2012.....	68
3.7. Revenue and expenditure of gminas.....	69
4.1. Population using the sewerage system in 2012.....	72
4.2. Population using the water-line system in 2012.....	74
4.3. Population using the gas-line system in 2012.....	77
4.4. Urban core average access time in 2012 (road transport).....	80
4.5. Structure of children aged 3-6 attending pre-primary education establishments by place of living in the 2012/2013 school year.....	83
4.6. Primary schools in the urban and rural areas in the 2012/2013 school year.....	85
4.7. Graduates of secondary schools.....	89
4.8. Selected higher education institutions by types in the 2012/2013 school year.....	91
4.9. Structure of students by selected types of higher education institutions by sex.....	97
4.10. Museum visitors per 10000 population.....	100
4.11. Structure of courses organised by cultural centres and establishments, clubs and community centres in 2012	101
4.12. Population per 1 public pharmacy	108
5.1. Number of beds in tourist accommodation establishments.....	116
5.2. Tourists accomodated in tourist accomodation establishments.....	117
5.3. The share of area protected by law in the total area in 2012	119
6.1. Structure of the agricultural land by type of land.....	120

TABLES IN TEXT

0.1. Nowosądecki subregion: gminas listing	32
0.2. Nowosądecki subregion: area	33
1.1. Population.....	34
1.2. Population by gminas type in 2012	35
1.3. Population by biological and educational age groups in 2012	39
1.4. Vital statistics and net migration per 1000 population	40
1.5. Persons employed in the main place of work.....	44
1.6. Registered unemployed persons.....	47
2.1. Entities of the national economy in the REGON register	50
2.2. Entities of the national economy operating in the trade sector in 2012	55
2.3. Persons employed in trade in 2012.....	56
2.4. Shops by organizational form in 2012	57
2.5. Marketplaces in 2012	57
2.6. Entities of the national economy operating in the tourism sector in 2012.....	58
2.7. Persons employed in tourism in 2012.....	59
2.8. Entities of the national economy operating in the agriculture sector in 2012	60
3.1. Revenue of gminas by gminas type	63
3.2. Expenditure of gminas by gminas type	67
4.1. Sewerage distribution network length in km.....	71
4.2. Water-line distribution network length in km.....	73
4.3. Gas-line network length in km	76
4.4. Pre-primary education	82
4.5. Primary and lower secondary schools.....	87
4.6. Upper general secondary schools.....	94
4.7. Selected cultural institutions in 2012	99
4.8. Fixed cinemas activity	102
4.9. Public libraries	103
4.10. Out-patient health care institutions.....	105
4.11. Out-patient health care consultations provided.....	106
4.12. Pharmacies and pharmaceutical outlets	107
4.13. Stationary social welfare facilities.....	109
4.14. Persons in households benefiting from social welfare	111
4.15. Family benefits	112
5.1. Tourist accomodation establishments by type	115
5.2. Tourists accomodated in tourist accomodation establishments.....	117
5.4. Area protected by law by powiats.....	118
6.1. Use of land in agricultural holdings in 2010.....	121
6.2. Number of livestock in 2010.....	122
6.3. Sown area by agricultural land groups in 2010.....	123
7.1. Selected statistical data on małopolskie voivodship subregions in 2012.....	127

TABLES IN APPENDIX

A.1. Area.....	128
A.2. Population	129
A.3. Population density.....	130
A.4. Females per 100 males.....	131
A.5. Population by 5-year age groups	132
A.6. Natural increase	133
A.7. Natural increase per 1000 population	134
A.8. Internal and international net migration for permanent residence	135
A.9. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	136
A.10. Persons employed in the main place of work	137
A.11. Registered unemployed persons	138
A.12. Entities of the national economy in the REGON register	139
A.13. Entities of the national economy in the REGON register by selected sections in 2012	140
A.14. Natural persons conducting economic activity.....	141
A.15. Natural persons conducting economic activity per 10 thous. population.....	142
A.16. Total revenue of gminas in constatnt prices	143
A.17. Total expenditure of gminas in constatnt prices	144
A.18. Expenditure of gminas by type in 2012	145
A.19. Water-line distribution network length.....	146
A.20. Sewerage distribution network length	147
A.21. Water-line and sewerage systems in 2012 r.....	148
A.22. Gas-line network length	149
A.23. Gas-line system as well as consumers and consumption of gas from gas-line system in households in 2012.....	150
A.24. Pre-primary education in the 2012/2013 school year	151
A.25. Primary education in the 2012/2013 school year.....	152
A.26. Lower secondary education in the 2012/2013 school year.....	153
A.27. Public libraries in 2012	154
A.28. Population per 1 public pharmacy.....	155
A.29. Population per 1 out-patient health care institution.....	156
A.30. Stationary social welfare in 2012.	157
A.31. Share of persons in households benefiting from social welfare at domicile in % of total population in 2012	158
A.32. Tourist accomodation establishments in 2012.....	159

UWAGI OGÓLNE

1. Od 1 stycznia 2015 r., zgodnie z Rozporządzeniem Komisji (UE) nr 1319/2013 z dnia 9 grudnia 2013 r., obowiązuje nowa wersja klasyfikacji NUTS (NUTS 2013), zmieniająca podział statystyczny NUTS w Polsce na poziomie NUTS 3. Zmianami zostało objętych 6 województw, w tym województwo małopolskie.

2. Podregion nowosądecki i tworzące go powiaty: gorlicki, limanowski, nowosądecki oraz m. Nowy Sącz, został wyodrębniony z dotychczasowego podregionu nowosądeckiego, z wyłączeniem powiatu nowotarskiego i tatrzańskiego.

3. Przy przeliczeniach na 1 mieszkańca (1000 ludności itd.) danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczeniach danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku – według stanu w dniu 30 VI. Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności opracowaną – jeśli nie zaznaczono inaczej – do 2009 r. na bazie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, od 2010 r. – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym, że dla 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r.

4. Dane od 2009 r. prezentowane są w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności - PKD 2007, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej - Statistical Classification of Economic Activities in the European Community - NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została w miejsce stosowanej dotychczas klasyfikacji PKD 2004 z dniem 1 stycznia 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885). W publikacji zastosowano skróty niektórych nazw poziomów klasyfikacyjnych PKD 2007, zgodnie z poniższym zestawieniem:

Stosowany skrót	Pełna nazwa sekcji
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając

Stosowany skrót	Pełna nazwa sekcji
Zakwaterowanie i gastronomia	motocykle Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

5. W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem „Przemysł” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami”.

6. Liczba pracujących podana jest według faktycznego miejsca pracy, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

7. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami.

8. Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w uwagach metodycznych. Szersze informacje oraz szczegółowe wyjaśnienia metodyczne publikowane są w zeszytach metodycznych oraz opracowaniach branżowych GUS.

9. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

10. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych i zaokrąglenia, w niektórych przypadkach sumy składników mogą różnić się od podanych wielkości „ogółem”.

UWAGI METODYCZNE

DEMOGRAFIA I RYNEK PRACY

1. Szacunki liczby i struktury ludności dla lat międzyspisowych sporządza się metodą bilansową, przyjmując wyniki ostatniego spisu powszechnego, jako bazę wyjściową do obliczenia danych dla danej gminy z uwzględnieniem liczby urodzeń, zgonów, salda stałych migracji wewnętrznych i zagranicznych oraz zmian administracyjnych, jakie miały miejsce w bilansowanym okresie. Prezentowane dane dotyczą ludności faktycznie zamieszkałej w danej gminie, tj. liczby ludności zameldowanej na pobyt stały skorygowanej o saldo osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące. Jako bazę wyjściową bilansów przyjęto:

– dla lat 2008 – 2009 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002;

– dla lat 2010 – 2012 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym, że dla 2010 r. – według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r.;

Prezentowane dla 2010 r. dane w dwóch wariantach oznaczają:

A – bilans oparty na wynikach NSP'2002, w celu umożliwienia porównania z danymi dla lat 2008 – 2009

oraz

B – bilans oparty na wynikach NSP'2011, w celu umożliwienia porównania z danymi dla lat 2011 – 2012.

2. **Ekonomiczne grupy wieku** oznaczają ludność w wieku: przedprodukcyjnym – do 17 lat, produkcyjnym – mężczyzn w wieku 18-64 lat i kobiet w wieku 18-59 lat i poprodukcyjnym – mężczyzn w wieku 65 lat i więcej oraz kobiet w wieku 60 lat i więcej.

3. **Współczynnik obciążenia demograficznego** oznacza liczbę ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

4. **Przyrost naturalny** ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

5. **Gęstość zaludnienia** to miara zagęszczenia ludności na określonym terytorium w danym momencie czasu – wyrażona w osobach na 1 km².

6. **Współczynnik feminizacji** to liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn.

7. **Saldo migracji stałej** stanowi różnicę między nowymi zameldowaniami na pobyt stały i wymeldowaniami z pobytu stałego ludności.

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

8. Informacje o urządzeniach i usługach komunalnych opracowano **metodą rodzaju działalności**, tj. według kryterium przeznaczenia urządzeń niezależnie od przeważającego rodzaju działalności podmiotu gospodarczego.

9. Dane o **urządzeniach komunalnych** dotyczą urządzeń czynnych i prezentowane są według lokalizacji obiektów.

10. Informacje o sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej obejmują sieć obsługującą gospodarstwa domowe i innych użytkowników.

Informacje o **długości sieci gazowej i wodociągowej rozdzielczej** dotyczą przewodów ulicznych bez połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów. Informacje o sieci gazowej uwzględniają dane o sieci przesyłowej (magistralnej) oraz sieci rozdzielczej.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **połączenia wodociągowe, kanalizacyjne i gazowe** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji - z siecią ogólnospławną.

Dane o korzystających z wodociągu i kanalizacji obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych dołączonych do określonej sieci oraz ludność korzystającą z wodociągu poprzez źródła podwórzowe i uliczne (urządzenia zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego), a w przypadku kanalizacji - wpusty kanalizacyjne.

11. Dane o **liczbie odbiorców gazu** podano bez odbiorców z gazomierzy zbiorczych.

12. Dane o **zużyciu gazu** odnoszą się do wszystkich gospodarstw domowych.

13. **Drogi publiczne**, ze względu na funkcje w sieci drogowej dzielą się według przepisów ustawy z dnia 21 III 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2007 r. Nr 19, poz. 115, z późniejszymi zmianami), na następujące kategorie: drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

14. **Do dróg powiatowych** zalicza się drogi (poza krajowymi i wojewódzkimi) stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą.

15. **Do dróg gminnych** zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym, stanowiące uzupełniającą sieć dróg (poza krajowymi, wojewódzkimi i powiatowymi) służącą miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

16. **Do dróg o nawierzchni twardej** zalicza się drogi o nawierzchni twardej ulepszonej (z kostki kamiennej, klinkieru, betonu, z płyt kamienno-betonowych, bitumu) oraz drogi o nawierzchni nieulepszonej (o nawierzchni tłuczniowej i brukowej).

EDUKACJA

17. System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 7 IX 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U. 2004 Nr 56, poz. 2572, z późniejszymi zmianami) oraz ustawą z dnia 27 VII 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późniejszymi zmianami).

18. Wśród szkół objętych systemem oświaty funkcjonują:

- od roku szkolnego 1999/2000 6-letnie szkoły podstawowe oraz 3-letnie gimnazja (powstałe w miejsce 8-letnich szkół podstawowych), w których nauka jest obowiązkowa,
- od roku szkolnego 2002/03 szkoły ponadgimnazjalne, tj. 2-3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe, 3-letnie licea ogólnokształcące i profilowane, 4-letnie technika oraz od roku szkolnego 2004/05 szkoły dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych (tj. 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące i 3-letnie technika uzupełniające) i 3-letnie szkoły specjalne przysposabiające do pracy; do szkół ponadgimnazjalnych zalicza się również szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz szkoły policealne; ponadto szkoły ponadpodstawowe dla absolwentów 8-letniej szkoły podstawowej działające do zakończenia cyklu kształcenia ujmowano odpowiednio w szkołach ponadgimnazjalnych (zasadniczych zawodowych, liceach ogólnokształcących i technikach). Ponadto, w latach szkolnych

2004/05-2010/11 wprowadzono obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego przez dzieci w wieku 6 lat, a od 1 IX 2011 r. - w wieku 5 lat w placówkach wychowania przedszkolnego, tj. w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i przedszkolach (łącznie ze specjalnymi) oraz od roku szkolnego 2008/09 – w zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych. Od roku szkolnego 2009/10 dzieci 6-letnie na wniosek rodziców mogą rozpocząć naukę w I klasie szkoły podstawowej.

19. Informacje dotyczące szkół artystycznych dających uprawnienia zawodowe - jeśli nie zaznaczono inaczej - dotyczą **ogólnokształcących szkół artystycznych**, które prezentuje się z wyłączeniem szkół realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne.

20. Prezentowane w dziale dane dotyczą m.in.: wychowania przedszkolnego, szkół dla dzieci i młodzieży, szkół policealnych.

21. Dane obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwa) oraz inne osoby prawne i fizyczne.

22. Szkoły i placówki mogą być publiczne, niepubliczne o uprawnieniach szkoły publicznej i niepubliczne. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeśli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkoły publicznej.

23. **Szkoły dla dzieci i młodzieży** (łącznie ze specjalnymi) obejmują:

- 1) szkoły podstawowe, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych), szkoły filialne (bez szkół specjalnych), szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych (bez szkół specjalnych), realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej;
- 2) gimnazja, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych);
- 3) zasadnicze szkoły zawodowe;
- 4) licea ogólnokształcące;

- 5) uzupełniające licea ogólnokształcące na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej- stopniowo likwidowane; w roku szkolnym 2012/13 po raz pierwszy brak naboru do klas pierwszych;
- 6) licea profilowane - stopniowo likwidowane; w roku szkolnym 2012/13 po raz pierwszy brak naboru do klas pierwszych;
- 7) technika;
- 8) technika uzupełniające na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej – stopniowo likwidowane; w roku szkolnym 2012/13 po raz pierwszy brak naboru do klas pierwszych;
- 9) ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe (bez szkół specjalnych);
- 10) szkoły specjalne przysposabiające do pracy.

24. **Szkoły policealne** - kształcące w formie dziennej, wieczorowej lub zaocznej oraz od roku szkolnego 2008/09 również w formie stacjonarnej i na odległość - obejmują:

- 1) policealne szkoły zawodowe (1-, 2- lub 3-letnie), łącznie ze szkołami specjalnymi;
- 2) nauczycielskie kolegia języków obcych (3-letnie) oraz kolegia nauczycielskie (3-letnie), w których absolwentom nie nadaje się tytułu licencjata;
- 3) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie) - od roku szkolnego 2005/06.

25. **Placówki wychowania przedszkolnego** są to placówki opiekuńczo-wychowawcze, przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczane są: przedszkola, oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych, a od roku szkolnego 2008/09 zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne tworzone na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 I 2008 r. w sprawie rodzajów innych form wychowania przedszkolnego, warunków tworzenia i organizowania tych form oraz sposobu ich działania (Dz. U. Nr 7, poz.38).

26. Pomieszczenia szkolne obejmują pomieszczenia w szkołach dla młodzieży łącznie ze specjalnymi.

27. Dane dotyczące: wychowania przedszkolnego oraz szkół podano według stanu na początku roku szkolnego; dane o absolwentach – na koniec roku szkolnego.

28. **Współczynnik skolaryzacji brutto** - jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

29. **Współczynnik skolaryzacji netto** – jest to relacja liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia do liczby ludności (stan w dniu 31 grudnia) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

30. Prezentowane informacje opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

KULTURA

Biblioteki

31. Zasady działania ogólnokrajowej sieci bibliotecznej i poszczególnych rodzajów bibliotek regulują przepisy ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach. Począwszy od 2011 r. informacje dotyczące bibliotek gromadzone są corocznie przy pomocy jednego, wspólnego formularza o symbolu K-03. Obejmuje on dane o zbiorach bibliotek oraz o liczbie wypożyczeń na zewnątrz i udostępnień na miejscu według rodzajów zbiorów. W sprawozdaniu wykazywane są informacje o użytkownikach zarejestrowanych w bibliotece, czytelnikach (użytkownikach aktywnie wypożyczających) oraz odwiedzinach w bibliotece w ciągu roku. Wyodrębniono również informacje o czytelnikach według wieku i zajęcia, dane o liczbie miejsc dla czytelników w placówce bibliotecznej oraz informacje o działalności punktów bibliotecznych. Sprawozdawczością objęte są także informacje dotyczące działalności wydawniczej oraz innych form działalności bibliotek (np. doskonalenia zawodowego bibliotekarzy, szkoleń bibliotecznych użytkowników, organizacji wystaw, imprez literackich i edukacyjnych, konferencji, seminariów). Ponadto od 2011 r. wykazywane są informacje o usługach elektronicznych, które oferują biblioteki, m.in. katalog on-line, możliwość zdalnego składania zamówień na materiały biblioteczne czy elektroniczne powiadamianie o terminach zwrotu materiałów bibliotecznych, a także informacje o tworzeniu przez bibliotekę baz danych, biblioteki cyfrowej i repozytorium.

32. **Biblioteka** to jednostka organizacyjna lub jej część posiadająca uporządkowany (zinwentaryzowany) zbiór książek, czasopism i innych materiałów piśmienniczych liczący co najmniej 300 jednostek inwentarzowych, której głównymi celami są tworzenie i obsługa zbiorów oraz udostępnianie ich użytkownikom w sposób kontrolowany.

33. **Biblioteki publiczne** służą rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych ludności. Zgodnie z funkcją, jaką pełnią poszczególne placówki, wyodrębniono biblioteki: wojewódzkie i powiatowe oraz biblioteki służące mieszkańcom miast na prawach powiatu, gmin miejskich, miejsko-wiejskich i wiejskich. Ponadto wykazano podporządkowane im administracyjnie filie biblioteczne i punkty biblioteczne.

34. **Filie biblioteczne** są to placówki podporządkowane organizacyjnie bibliotece macierzystej, obsługujące część terenu objętego działalnością tej biblioteki oraz posiadające stały księgozbiór (często podwójnie rejestrowany – w księdze inwentarzowej biblioteki macierzystej i w księdze inwentarzowej filii). Wśród filii bibliotecznych wyróżniamy filie biblioteczne dla dzieci wyposażone w odpowiedni księgozbiór, o popularyzatorskim profilu działalności odpowiadającym potrzebom młodego pokolenia.

35. **Punkty biblioteczne** są to – prowadzone najczęściej społecznie – placówki, których księgozbiory są wypożyczane na czas nieokreślony z jednostki macierzystej (biblioteki lub filii) i pozostające w ewidencji tej jednostki. Punkty biblioteczne działają w miejscowościach, w których nie ma innych placówek bibliotecznych.

36. **Księgozbiór** obejmuje wydawnictwa nieperiodyczne (książki i broszury wydane po 1800 r.) i wydawnictwa periodyczne (gazety i czasopisma). Jednostką obliczeniową księgozbioru jest wolumin, czyli tom (zawartość jednej okładki) zarejestrowany w księdze inwentarzowej. W przypadku periodyków za wolumin uważa się zbiór (zazwyczaj roczny) numerów jednego tytułu gazety lub czasopisma stanowiący jedną pozycję inwentarzową.

37. **Czytelnik (użytkownik aktywnie wypożyczający)** to użytkownik zarejestrowany, który wypożyczył na zewnątrz co najmniej jedną pozycję w okresie sprawozdawczym. Dane o czytelnikach dotyczą osób korzystających z wypożyczalni, tzn. otrzymujących materiały biblioteczne do wykorzystania poza terenem biblioteki. Podstawowym dokumentem służącym do gromadzenia danych o czytelnikach

w bibliotece jest aktualna karta wypożyczeń (karta czytelnika) lub inny dokument służący do rejestracji.

38. Udostępnianie zbiorów, które odbywa się w formie wypożyczeń i udostępnień w czytelni jest prezentowane w podziale na wypożyczenia na zewnątrz i udostępnienia na miejscu. Przez **wypożyczenie** rozumie się udostępnianie materiałów bibliotecznych poza teren biblioteki poszczególnym czytelnikom (osobom fizycznym), natomiast **wypożyczenia międzybiblioteczne** (będące formą wypożyczeń na zewnątrz) obejmują wypożyczenia innym bibliotekom i instytucjom, jak i wypożyczenia z innych bibliotek. W bibliotekach posiadających czytelnie, tj. samodzielne pomieszczenia przystosowane do korzystania ze zbiorów na miejscu, rejestruje się udostępnianie zbiorów. Dane te należy traktować orientacyjnie, gdyż część bibliotek nie prowadzi ewidencji udostępniania zbiorów w czytelni bądź też zamieszcza dane szacunkowe.

Domy kultury, ośrodki kultury, kluby, świetlice

39. Informacje dotyczące działalności domów kultury, ośrodków kultury, klubów i świetlic uzyskiwane są, na podstawie sprawozdawczości na formularzu o symbolu K-07. W sprawozdaniu wykazywane są dane dotyczące posiadania sali widowiskowej wraz z liczbą miejsc, prowadzenia biblioteki oraz pracowni specjalistycznych działających w jednostce. Wykazuje się również liczbę imprez kulturalnych zorganizowanych przez jednostkę i uczestników tych imprez, a także liczbę zespołów artystycznych, kół (klubów) i ich członków, oraz kursów i absolwentów tych kursów. W ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej mówi się o głównych zadaniach instytucji kultury, jakimi są domy kultury, ośrodki kultury, świetlice i kluby, których podstawowym celem statutowym jest prowadzenie działalności kulturalnej.

40. **Domy kultury** prowadzą wielokierunkową działalność społeczno-kulturalną. Mieszczą się w odrębnym, specjalnie wzniesionym lub adaptowanym budynku, zazwyczaj z salą widowiskowo-kinową, z odpowiednio przystosowanymi pomieszczeniami i urządzeniami do prowadzenia specjalistycznej działalności kulturalnej.

41. **Ośrodki kultury** (miejskie, miejsko-gminne, gminne) są wielofunkcyjnymi instytucjami społeczno-kulturalnymi integrującymi, wokół wspólnego programu, działalność istniejących w danej miejscowości autonomicznych instytucji kultury

i innych podmiotów prowadzących działalność kulturalną. Centra kultury i sztuki mogą być traktowane jako domy kultury lub ośrodki kultury w zależności od statutowego określenia rodzaju jednostki.

42. **Kluby** są instytucjami prowadzącymi działalność kulturalną w środowisku lokalnym we współpracy z instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami: kulturalnymi, społecznymi i politycznymi. Posiadają jedno lub więcej pomieszczeń, odpowiednie wyposażenie (sprzęt audiowizualny, telewizor, prasę itd.). Kluby są otwarte codziennie, jako miejsce organizowania kulturalnego wypoczynku i aktywności społeczności lokalnej. Działalność w klubach prowadzona jest zazwyczaj przez społeczny personel przy pomocy kierownika placówki.

43. **Zespoły artystyczne i koła (kluby)** to zorganizowane grupy prowadzące systematycznie zajęcia o określonym profilu tematycznym, kierowane przez wykwalifikowanych pracowników instytucji kultury. Członkowie zespołów działający w różnych zespołach liczeni są tyle razy, w ilu zespołach uczestniczą. Do składu zespołów artystycznych wliczani są także instruktorzy, korepetytorzy, choreografowie, akompaniatorzy i inne osoby uczestniczące stale w zajęciach zespołów.

Muzea

44. Roczne sprawozdanie Głównego Urzędu Statystycznego na formularzu o symbolu K-02 z działalności muzeów sporządzają muzea i oddziały muzealne, których podstawowym zadaniem jako instytucji kultury jest gromadzenie i upowszechnianie dóbr kultury. W sprawozdaniu wykazywane są informacje o posiadanych zbiorach (według dyscyplin), wystawach organizowanych w kraju i wymianie wystaw z zagranicą, dane o liczbie zwiedzających muzea i wystawy muzealne (sprawozdawczością objęte są także dane o zwiedzających bezpłatnie w ramach „Nocy Muzeów” oraz z okazji innych imprez okolicznościowych) oraz informacje o formach prowadzonej przez muzea działalności oświatowej (odczyty/prelekcje/spotkania, seanse filmowe, koncerty, konkursy, warsztaty, imprezy plenerowe, lekcje muzealne, sesje i seminaria naukowe/sympozja), działalności wydawniczej, imprezach cyklicznych oraz innych formach działalności a także prowadzonych programach badawczych.

45. Działalność muzeów reguluje ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. Zgodnie z art. 1 ustawy – **muzeum** jest jednostką organizacyjną nienastawioną na osiągnięcie

zysku, której celem jest gromadzenie i trwała ochrona dóbr naturalnego i kulturalnego dziedzictwa ludzkości o charakterze materialnym i niematerialnym, informowanie o wartościach i treściach gromadzonych zbiorów, upowszechnianie podstawowych wartości historii, nauki i kultury, kształtowanie wrażliwości poznawczej i estetycznej oraz umożliwianie korzystania ze zgromadzonych zbiorów.

46. Jako **wystawę organizowaną przez muzeum** i określoną odpowiednim tytułem rozumie się udostępnianie dla publiczności (osób zwiedzających) zestawu zbiorów muzealnych.

47. **Wystawy czasowe** są to wystawy urządzane na czas określony na terenie muzeum i udostępniane jednorazowo.

48. **Wystawy objazdowe** to wystawy zorganizowane przez muzeum i prezentowane poza jego siedzibą w różnych miejscach (miejscowościach). Dane o wystawach objazdowych wykazywane są przez jednostkę, która wystawę udostępnia publiczności i w niniejszej publikacji prezentowane są w tablicach wynikowych jako **wystawy krajowe obce**.

49. **Wystawy stałe** w muzeum, to ekspozycje tematyczne w wydzielonych częściach pomieszczeń muzealnych, salach, działach.

Galerie sztuki

50. Dane o działalności wystawienniczej prowadzonej przez **galerie i salony sztuki** uzyskiwane są na podstawie sprawozdawczości rocznej sporządzonej na formularzu o symbolu K-05. Sprawozdawczością obejmuje się jednostki, których podstawowym (lub jednym z głównych) rodzajem działalności jest organizowanie wystaw. Wśród galerii i salonów sztuki wyodrębniono działalność galerii państwowych i samorządowych oraz innych galerii i salonów sztuki. Nie uwzględnia się tu galerii i salonów sztuki, które są oddziałami muzealnymi, ani jednostek, które zajmują się handlem dziełami sztuki, nie prowadząc przy tym działalności wystawienniczej. Zakres zbieranych informacji obejmuje:

- zbiory własne według dyscyplin eksponatów (co dotyczy tylko galerii państwowych i samorządowych),
- działalność wystawienniczą w kraju i za granicą (wystawy, ekspozycje, zwiedzający),
- inne formy działalności oświatowej (odczyty/prelekcje/spotkania, seanse filmowe, imprezy

muzyczne, konkursy, performance, warsztaty/lekcje) – i ich uczestników,
– działalność wydawniczą.

51. Jako **wystawę** rozumie się zorganizowane na czas określony udostępnianie dla publiczności (osób zwiedzających) zestawu dzieł sztuki, objętych odpowiednim tytułem. Jeden tytuł stanowi jedną wystawę.

52. **Ekspozycją** jest każdorazowe wystawienie w różnych miejscach tego samego zestawu eksponatów pod tym samym tytułem. Ta sama wystawa zaprezentowana np. w muzeum, domu kultury i urzędzie miasta – ma trzy ekspozycje. Wystawa eksponowana tylko w jednym miejscu stanowi jedną ekspozycję. Ze względu na miejsce prezentacji wystaw, jak i kraj pochodzenia ich autorów, wyodrębniono wystawy krajowe, zagraniczne (prezentacja sztuki obcej), międzynarodowe (prezentacja sztuki obcej i polskiej) oraz polskie wystawy za granicą.

Kina

53. Działalność w zakresie kinematografii reguluje ustawa o kinematografii. Prowadzona przez Główny Urząd Statystyczny sprawozdawczość z działalności kin na formularzu oznaczonym symbolem K-08, obejmuje sieć i rodzaje kin, system projekcji, okres prowadzonej działalności oraz liczbę seansów i widzów. Wyodrębniono też informacje o liczbie zrealizowanych seansów filmów produkcji polskiej i liczbie widzów na tych projekcjach. Ponadto od 2010 r. sprawozdawczością objęte są także dane dotyczące innych form działalności kina, tj. odczyty/prelekcje/spotkania, imprezy muzyczne/koncerty, konkursy, imprezy plenerowe. Dział zawiera informacje o działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj nośnika filmu (światłoczuły, magnetyczny, cyfrowy).

54. **Kino** jest to miejsce i zespół urządzeń technicznych służących do publicznego wyświetlania filmu. Wśród kin wydzielono dwie grupy:

1) **kina stałe**, tj. prowadzące działalność w jednym obiekcie przystosowanym na stałe do publicznego wyświetlania filmów z określoną częstotliwością; w grupie tej znajdują się też kina sezonowe/czasowe,

2) **kina ruchome**, tj. prowadzące działalność w różnych miejscach przez ekipy objazdowe.

55. Przez **stałą salę** projekcyjną rozumie się salę własną lub wynajętą na okres przynajmniej półroczny, przystosowaną do realizowania projekcji filmowych, niezależnie od jej podstawowego przeznaczenia. Nie wykazuje się miejsc dostawnych.

56. Kina stałe, które mają więcej niż 3 sale dzielimy w zależności od ich liczby na: **minipleksy**, tj. posiadające od 3 do 7 sal oraz **multipleksy**, tj. posiadające 8 lub więcej sal.

57. Przez **seans** rozumie się ciągłą projekcję filmu pełnometrażowego z nośnika światłoczułego, magnetycznego lub cyfrowego w zamierzonym i z góry określonym czasie trwania. W przypadku projekcji filmu wieloczęściowego podzielonego na odcinki – projekcję każdej części mającej własną czołówkę i określoną długość uważa się za odrębny seans filmowy. W takiej sytuacji, liczbę widzów wykazuje się w sposób analogiczny. Za seans uważa się również wyświetlenie zestawu filmów krótkometrażowych (np. tzw. Poranki dla dzieci). Dane dotyczące kin według okresu ich działalności, obejmują także kina, które w ciągu roku sprawozdawczego zostały zlikwidowane lub zawiesiły swoją działalność.

58. Dane o pełnometrażowych filmach fabularnych nowowprowadzanych na ekrany kin podano na podstawie informacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, zebranych przy pomocy resortowego sprawozdania o symbolu KK-1. Sprawozdanie to obejmuje m.in. informacje dotyczące krajów produkcji nowowprowadzonych filmów oraz dane o liczbie widzów. Zgodnie z ustawą o kinematografii **filmem** jest utwór dowolnej długości, w tym utwór dokumentalny lub animowany, złożony z serii następujących po sobie obrazów z dźwiękiem lub bez dźwięku, utrwalonych na jakimkolwiek nośniku umożliwiającym wielokrotne odtwarzanie, wywołującym wrażenie ruchu i składających się na oryginalną całość, wyrażającą akcję (treść) w indywidualnej formie, a ponadto, z wyjątkiem utworów dokumentalnych i animowanych, przeznaczony do wyświetlania w kinie jako pierwszym polu eksploatacji w rozumieniu przepisów o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

59. Zgodnie z ustawą o kinematografii „film uznaje się za film polski, jeżeli jego producentem lub koproducentem jest podmiot mający siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a ponadto spełniony jest co najmniej jeden z warunków:

1) autor scenariusza lub adaptowanego utworu literackiego, reżyser oraz wykonawca jednej z głównych ról są obywatelami polskimi, udział środków finansowych

producenta mającego siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w kosztach produkcji filmu stanowi 100%, przy czym środki te, do wysokości 80% kosztów produkcji filmu, muszą być wydatkowane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a ponadto kopia wzorcowa jest wykonana w języku polskim;

2) autor scenariusza lub adaptowanego utworu literackiego, lub reżyser, lub wykonawca jednej z głównych ról są obywatelami polskimi, udział środków finansowych koproducenta mającego siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w kosztach produkcji filmu stanowi co najmniej 20% przy filmie będącym koprodukcją dwustronną oraz co najmniej 10% przy filmie będącym koprodukcją wielostronną, przy czym środki te, do wysokości 80% kosztów produkcji filmu, muszą być wydatkowane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a ponadto główna wersja językowa wykonana jest w języku polskim.

OPIEKA ZDROWOTNA

60. Dane o przychodniach prezentuje się łącznie z ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań.

61. Dane o praktykach lekarskich obejmują praktyki lekarskie i stomatologiczne (indywidualne, indywidualne specjalistyczne i grupowe) realizujące świadczenia zdrowotne finansowane ze środków publicznych.

TURYSTYKA

62. Informacje o stanie i wykorzystaniu bazy noclegowej turystyki w 2012 r. pochodzą ze stałego badania statystycznego prowadzonego przez Główny Urząd Statystyczny z częstotliwością miesięczną na formularzach KT-1 (Sprawozdanie o wykorzystaniu turystycznego obiektu noclegowego).

63. Począwszy od 2010 r. rozszerzono zakres podmiotowy badania bazy noclegowej — oprócz obiektów zbiorowego zakwaterowania, sprawozdawczością miesięczną na formularzu KT-1 objęto obiekty indywidualnego zakwaterowania (pokoje gościnne/ kwatery prywatne i kwatery agroturystyczne), posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych.

64. Od 2012 r. zmieniono sposób prezentacji danych w opracowaniach wynikowych. Jako „turystyczne obiekty noclegowe” ujęto wszystkie rodzaje obiektów noclegowych (obiekty zbiorowego i indywidualnego zakwaterowania łącznie).

65. Do obliczenia wskaźników charakteryzujących intensywność ruchu turystycznego wykorzystano faktyczną liczbę ludności według stanu w dniu 30 czerwca 2012 r. oraz informacje o powierzchni gmin według stanu w dniu 1 stycznia 2012 r.

66. **Turysta** to osoba podróżująca do miejsca znajdującego się poza jej zwykłym otoczeniem, na czas nie dłuższy niż 12 kolejnych miesięcy (jeśli podstawowym celem podróży nie jest podjęcie działalności zarobkowej wynagradzanej ze środków pochodzących z odwiedzanego miejsca) oraz korzystająca z zakwaterowania w odwiedzanym miejscu przynajmniej przez jedną noc.

67. **Turystyczny obiekt noclegowy** to każde miejsce zakwaterowania, w którym regularnie bądź sporadycznie nocują turyści.

ROLNICTWO

68. Powszechny Spis Rolny 2010 (PSR 2010) oraz badanie metod produkcji rolnej przeprowadzone zostały od 1 września do 31 października 2010 r. według stanu na 30 czerwca 2010 r. PSR 2010 został przeprowadzony jako:

A. badanie pełne w gospodarstwach rolnych:

1. osób fizycznych o powierzchni użytków rolnych wynoszącej:

a) co najmniej 1 ha,

b) poniżej 1 ha spełniających następujące progi fizyczne: 0,5 ha dla plantacji drzew owocowych, 0,5 ha dla plantacji krzewów owocowych, 0,5 dla warzyw i truskawek gruntowych, 0,5 ha dla chmielu, 0,3 ha dla szkótek sadowniczych i ozdobnych, 0,1 ha dla truskawek gruntowych, 0,1 ha dla warzyw i truskawek pod osłonami, 0,1 ha dla tytoniu, 0,1 ha dla kwiatów i roślin ozdobnych pod osłonami, 10 sztuk dla bydła ogółem, 5 sztuk dla krów ogółem, 50 sztuk dla trzody chlewnej ogółem, 10 sztuk dla loch, 20 sztuk dla owiec ogółem, 20 sztuk dla kóz ogółem, 100 sztuk dla drobiu ogółem oraz 5 sztuk dla koni ogółem.

2. osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej.

B. badanie reprezentacyjne w gospodarstwach rolnych osób fizycznych o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (innych niż określone w pkt. A.1.b).

69. **Gospodarstwo rolne** oznacza grunty rolne wraz z gruntami leśnymi, budynkami lub ich częściami, urządzeniami i inwentarzem, jeżeli stanowią lub mogą

stanowiąc zorganizowaną całość gospodarczą oraz prawami związanymi z prowadzeniem gospodarstwa rolnego.

70. **Powierzchnia gruntów** ogółem oznacza łączną powierzchnię użytków rolnych, lasów i gruntów leśnych oraz pozostałych gruntów niezależnie od tytułu władania - własnych, dzierżawionych (na zasadzie umowy i bezumownie), użytkowanych z tytułu zajmowania określonego stanowiska (leśniczy, ksiądz, nauczyciel, itp.), wspólnych w części przypadających użytkownikowi, a także użytkowane przez gospodarstwo grunty należące do gospodarstw opuszczonych.

71. **Powierzchnia zasiewów** to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym. Do powierzchni pod zasiewami nie zaliczamy powierzchni szkółek drzew i krzewów ozdobnych, szkółek drzew leśnych do celów handlowych, uprawy wikliny, drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także innych upraw trwałych oraz powierzchni upraw trwałych pod osłonami itp. Nie zalicza się tu powierzchni plantacji drzew i krzewów szybkorosnących prowadzonych na użytkach rolnych, które kwalifikowane są do lasów oraz powierzchni upraw na przyoranie uprawianych, jako plon główny, ponieważ tę powierzchnię zakwalifikowano do gruntów ugorowanych. Do tej powierzchni nie kwalifikuje się również ogrodów przydomowych.

72. Badaniu podlegały **zwierzęta gospodarskie** znajdujące się w gospodarstwie oraz zwierzęta wysłane na redyki, wypasy i do bacówek. Rejestrowane były wszystkie zwierzęta, tj. zarówno stanowiące własność użytkownika gospodarstwa rolnego lub członków jego gospodarstwa domowego, jak również zwierzęta przetrzymywane czasowo lub stale w gospodarstwie, tj. przyjęte na wychów, opas itp., niezależnie od tego, czy przyjęto je od gospodarstw indywidualnych, czy od jednostek państwowych, spółdzielczych, spółek.

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

Kreska	(–)	– zjawisko nie wystąpiło.
Zero	(0)	– zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5;
	(0,0)	– zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.
Kropka	(.)	– oznacza zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych.
Znak	(x)	– oznacza, że wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.
„W tym”		– oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy ogólnej.

SKRÓTY

tys.	– tysiąc	r.	– rok
mln	– milion	cd.	– ciąg dalszy
zł	– złoty	dok.	– dokończenie
wol	– wolumin	tabl.	– tablica
m	– metr	wykr.	– wykres
m ²	– metr kwadratowy	ust.	– ustęp
km	– kilometr	min	– minuta
km ²	– kilometr kwadratowy		
m ³	– metr sześcienny		
dam ³	– dekametr sześcienny		
hm ³	– hektometr sześcienny		

WPROWADZENIE

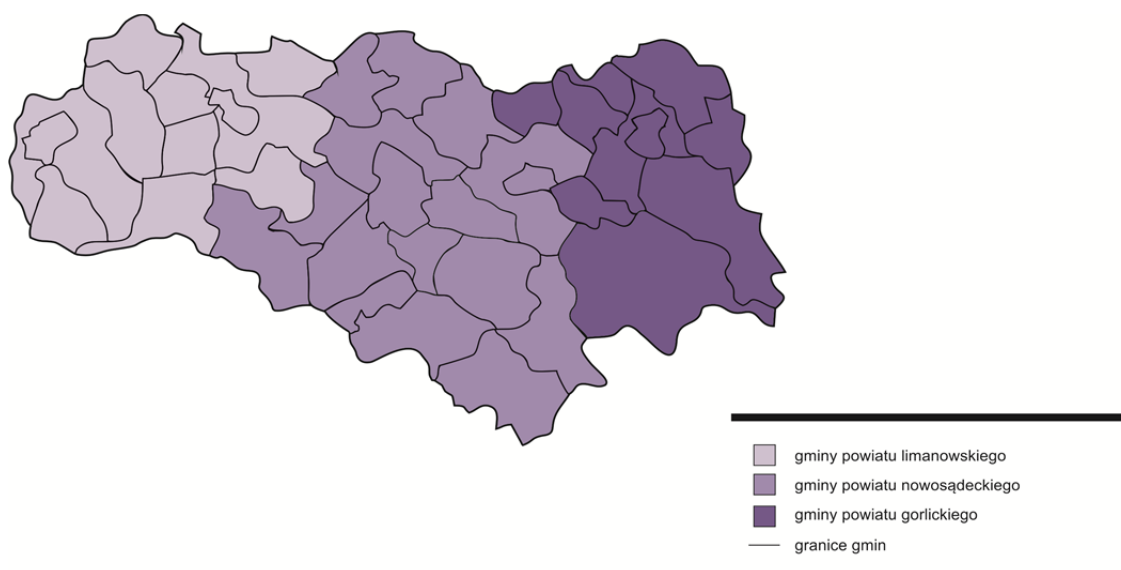
Podregion nowosądecki stanowi południowo – wschodnią część województwa małopolskiego. Północna część podregionu nowosądeckiego graniczy z 3 powiatami: bocheńskim, brzeskim oraz tarnowskim. Na zachodzie podregion graniczy z powiatem myślenickim, a na południu z powiatem nowotarskim. Południowy fragment podregionu nowosądeckiego, który tworzy 5 gmin (3 - z powiatu nowosądeckiego, 2 - z powiatu gorlickiego) wyznacza granicę województwa małopolskiego, ale także stanowi granicę Państwa z Republiką Słowacką.

Większość powierzchni podregionu nowosądeckiego zajmują tereny górskie i wyżynne, a także doliny rzeczne Dunajca z jego dopływami: Popradem i Kamienicą.

Na terenie podregionu nowosądeckiego znajduje się Popradzki Park Krajobrazowy - jeden z największych parków tego rodzaju w Polsce.

Podregion nowosądecki wyznaczony został Rozporządzeniem Komisji Unii Europejskiej NR 1319/2013 z dnia 9 grudnia 2013 r. zmieniające załączniki do rozporządzenia Wspólnot Europejskich nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady, zawierający klasyfikację podziału regionalnego Jednostek Terytorialnych oraz dokładną delimitację.

Wykr. 0.1. Podregion nowosądecki
Położenie i aktualny podział administracyjny

Źródło: opracowanie własne.

Tabl. 0.1. Wykaz gmin podregionu nowosądeckiego
Stan w dniu 31 XII 2012

Wyszczególnienie	Rodzaj gminy	Powiat
Nowy Sącz.....	miejska	nowosądecki
Grybów	miejska	nowosądecki
Chełmiec.....	wiejska	nowosądecki
Gródek nad Dunajcem.....	wiejska	nowosądecki
Grybów	wiejska	nowosądecki
Kamionka Wielka.....	wiejska	nowosądecki
Korzenna	wiejska	nowosądecki
Krynica - Zdrój	miejsko - wiejska	nowosądecki
Łabowa	wiejska	nowosądecki
Łącko	wiejska	nowosądecki
Łososina Dolna.....	wiejska	nowosądecki
Muszyna	miejsko - wiejska	nowosądecki
Nawojowa	wiejska	nowosądecki
Piwniczna - Zdrój.....	miejsko - wiejska	nowosądecki
Podegrodzie	miejska	nowosądecki
Rytro	wiejska	nowosądecki
Stary Sącz	miejsko - wiejska	nowosądecki
Limanowa	miejska	limanowski
Mszana Dolna.....	miejska	limanowski
Dobra	wiejska	limanowski
Jodłownik	wiejska	limanowski
Kamienica	wiejska	limanowski
Laskowa.....	wiejska	limanowski
Limanowa	wiejska	limanowski
Łukowica.....	wiejska	limanowski
Mszana Dolna.....	wiejska	limanowski
Niedźwiedź	wiejska	limanowski
Słupnice	wiejska	limanowski
Tymbark.....	wiejska	limanowski
Gorlice	miejska	gorlicki
Biecz	miejsko - wiejska	gorlicki
Bobowa.....	miejsko - wiejska	gorlicki
Gorlice	wiejska	gorlicki
Lipinki.....	wiejska	gorlicki
Łużna	wiejska	gorlicki
Moszczenica	wiejska	gorlicki
Ropa	wiejska	gorlicki
Sękowa.....	wiejska	gorlicki
Uście Gorlickie.....	wiejska	gorlicki

Ź r ó d ł o: opracowanie własne.

Podregion nowosądecki liczy 5 gmin miejskich, 28 gmin wiejskich i 6 gmin miejsko – wiejskich. Na jego terenie znajduje się łącznie 376 miejscowości, w tym 11 miast i 354 wsie. Zajmuje powierzchnię 3524 km², z czego 145 km² stanowią obszary o charakterze miejskim, 2718 km² obszary o charakterze wiejskim, a 661 km² o charakterze miejsko – wiejskim. Całkowita powierzchnia podregionu nowosądeckiego stanowi 23,2% ogólnej powierzchni województwa małopolskiego.

Tabl. 0.2. Powierzchnia podregionu nowosądeckiego
Stan w dniu 31 XII 2012

Wyszczególnienie	Powierzchnia ogółem w km ²
Ogółem.....	3524
Gminy miejskie.....	145
Gminy wiejskie.....	2718
Gminy miejsko-wiejskie.....	661
w tym:	
miasta.....	170
obszary wiejskie.....	3354

Źródło: Opracowanie własne.

ROZDZIAŁ 1. DEMOGRAFIA I RYNEK PRACY

1.1. STAN I STRUKTURA LUDNOŚCI

Na przestrzeni lat 2008 – 2012 notowano wzrost liczby ludności zamieszkującej podregion nowosądecki. W końcu 2012 r. obszar ten zamieszkiwało 531,4 tys. osób (15,8% ludności województwa małopolskiego). W analizowanym okresie notowano nieznaczną przewagę liczby kobiet nad mężczyznami – udział liczby kobiet w liczbie ludności ogółem oscylował wokół 50,5%. W 2012 r. współczynnik feminizacji tj. liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn, ukształtował się na poziomie 102 i był niższy od wartości dla województwa (106). Najwięcej kobiet na 100 mężczyzn przypadało w gminach miejskich Mszana Dolna i Gorlice oraz gminie miejsko-wiejskiej Krynica Zdrój (po 108), najmniej zaś w gminach wiejskich Mszana Dolna, Łabowa, Niedźwiedź (po 95).

Odsetek ludności mieszkającej w miastach w 2012 r. wyniósł 34,1% - ludność ta stanowiła 11,0% ludności zamieszkującej miasta województwa małopolskiego. Liczba ludności zamieszkująca miasto na prawach powiatu tj. Nowy Sącz wyniosła 84,1 tys. osób, co stanowiło 15,8% ludności podregionu- udział ten systematycznie zmniejszał się począwszy od roku 2008.

Tabl. 1.1. Ludność
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Lata					2012
	2008	2009	2010 ^a		2011	
			A	B		
Województwo małopolskie						
Ogółem (w tys.).....	3287,1	3298,3	3310,1	3336,7	3346,8	3354,1
w tym kobiety (w tys.).....	1694,3	1700,2	1706,1	1717,3	1722,7	1727,1
Miasta (w tys.).....	1617,3	1624,8	1627,8	1640,3	1641,9	1639,2
Wieś (w tys.).....	1669,8	1673,4	1682,3	1696,4	1704,9	1714,9
Ludność na 1km ²	217	217	218	220	220	221
W tym podregion nowosądecki						
Ogółem (w tys.).....	516,1	518,6	520,9	527,7	529,7	531,4
w tym kobiety (w tys.).....	261,1	262,3	263,4	266,4	267,4	268,4
Miasta (w tys.).....	176,6	179,6	179,3	181,8	181,4	181,0
Wieś (w tys.).....	339,5	338,9	341,6	345,9	348,3	350,4
Ludność na 1km ²	146	147	148	150	150	151

a Patrz uwagi ogólne ust. 1 na str. 15.

Źródło: opracowanie własne.

W 2012 r. 141,9 tys. osób, tj. 26,7% ludności podregionu nowosądeckiego, zamieszkiwało gminy miejskie (Gorlice, Limanowa, Mszana Dolna, Grybów oraz Nowy Sącz). Ludność ta stanowiła jednocześnie 12,1% ludności gmin miejskich całego województwa. Do grupy największych pod względem liczby ludności gmin wiejskich w 2012 r. należały gminy: Chelmiec (skupiał 9,0% ludności gmin wiejskich podregionu nowosądeckiego), Limanowa oraz Grybów (po 8,1%). W grupie gmin miejsko-wiejskich najwięcej ludności skupionych było w Starym Sączu (26,1% ludności gmin miejsko-wiejskich podregionu) oraz Bieczu (19,1%).

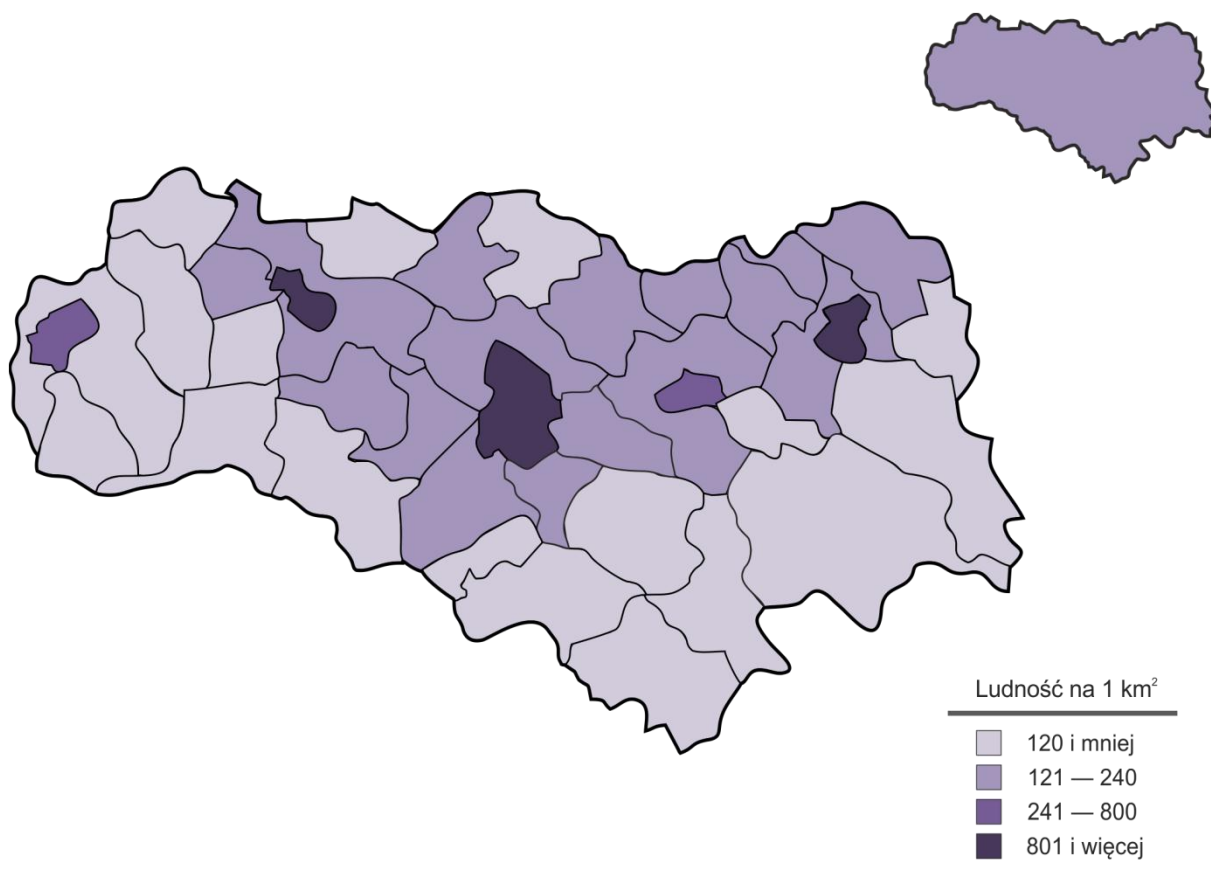
Tabl. 1.2. Ludność według typu gmin w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ludność	
	w tys.	w % ogółu
	Województwo małopolskie	
Ogółem	3354,1	100,0
Gminy miejskie.....	1170,3	34,9
Gminy wiejskie.....	1188,2	35,4
Gminy miejsko-wiejskie.....	995,6	29,7
	W tym podregion nowosądecki	
Ogółem	531,4	100,0
Gminy miejskie.....	141,9	26,7
Gminy wiejskie	300,2	56,5
Gminy miejsko-wiejskie.....	89,4	16,8

Ź r ó d ł o: opracowanie własne.

W 2012 r. w przeliczeniu na 1km² powierzchni podregionu nowosądeckiego przypadało średnio 151 osób wobec 221 osób w województwie i 123 osób w kraju. Najwyższa gęstość zaludnienia wystąpiła w gminach miejskich: Nowy Sącz (1461), Gorlice (1214) oraz Limanowa (809). Najstąbiej zaludnione gminy podregionu nowosądeckiego były położone w jego wschodniej części i należały do nich gminy wiejskie: Uście Gorlickie (23) oraz Sękowa (25). Największe zmiany gęstości zaludnienia obserwowano w gminach miejskich: Gorlice, Grybów oraz Nowy Sącz, gdzie w odniesieniu do roku 2010, w przeliczeniu na 1km² powierzchni gminy w 2012 r. przypadło odpowiednio mniej o 13, 6 i 4 osoby. W gminach wiejskich Chelmiec oraz Podegrodzie, na przestrzeni wspomnianych trzech lat gęstość zaludnienia wzrosła odpowiednio o 5 i 4 osoby na 1km² powierzchni gminy.

Wykr. 1.1. Gęstość zaludnienia w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

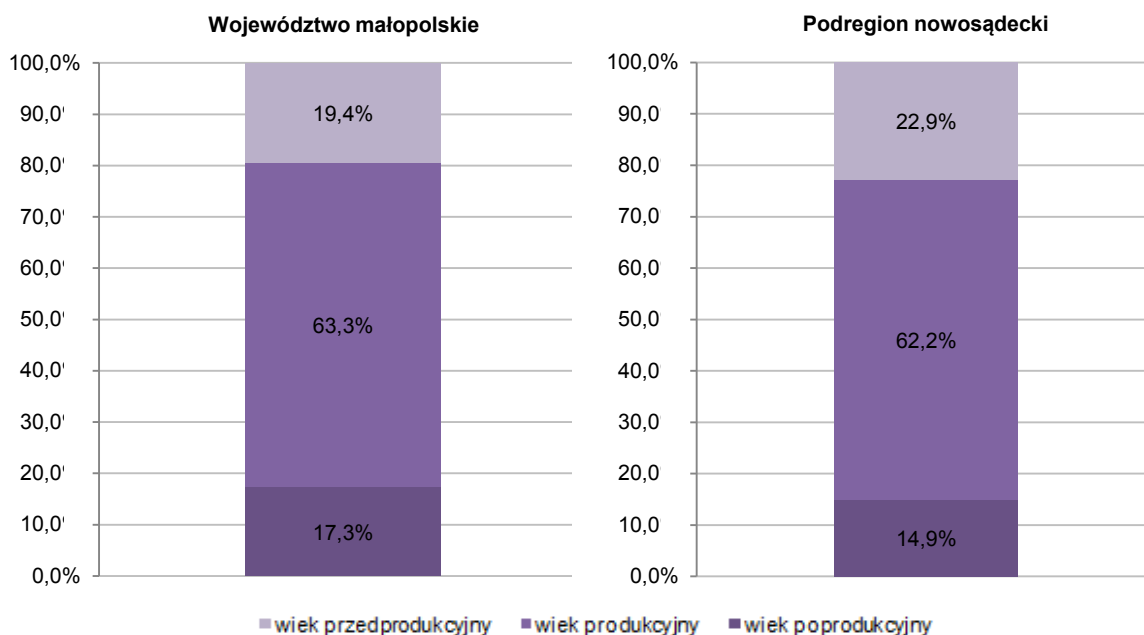

Źródło: opracowanie własne.

Liczba ludności w wieku produkcyjnym (kobiety w wieku 18-59 lat, mężczyźni – 18-64 lata) w 2012 r. wyniosła 330,5 tys., a jej udział w ludności ogółem podregionu nowosądeckiego był niższy niż w województwie o 1,1 p. proc. i wyniósł 62,2%. Spośród ludności w wieku zdolności do pracy, 113,4 tys. (34,3%) stanowiły osoby w wieku niemobilnym, tj. powyżej 44 roku życia. Mężczyźni w wieku zdolności do pracy, w liczbie 175,2 tys., stanowili 53,0% liczby ludności podregionu w wieku produkcyjnym – najwyższy odsetek mężczyzn odnotowano w gminie wiejskiej Uście Gorlickie (54,8% w 2012 r.), najniższy zaś w gminie miejskiej Mszana Dolna (51,2%).

Największy odsetek ludności w wieku produkcyjnym w ludności ogółem podregionu odnotowano w gminie miejskiej Gorlice (64,5%), wiejskiej Chełmiec (63,4%) oraz miejsko-wiejskiej Piwniczna-Zdrój (63,3%), najmniejszy zaś na terenie gmin wiejskich: Słupnice (58,4%), Łukowica (59,7%) oraz Laskowa (59,9%).

Wykr. 1.2. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

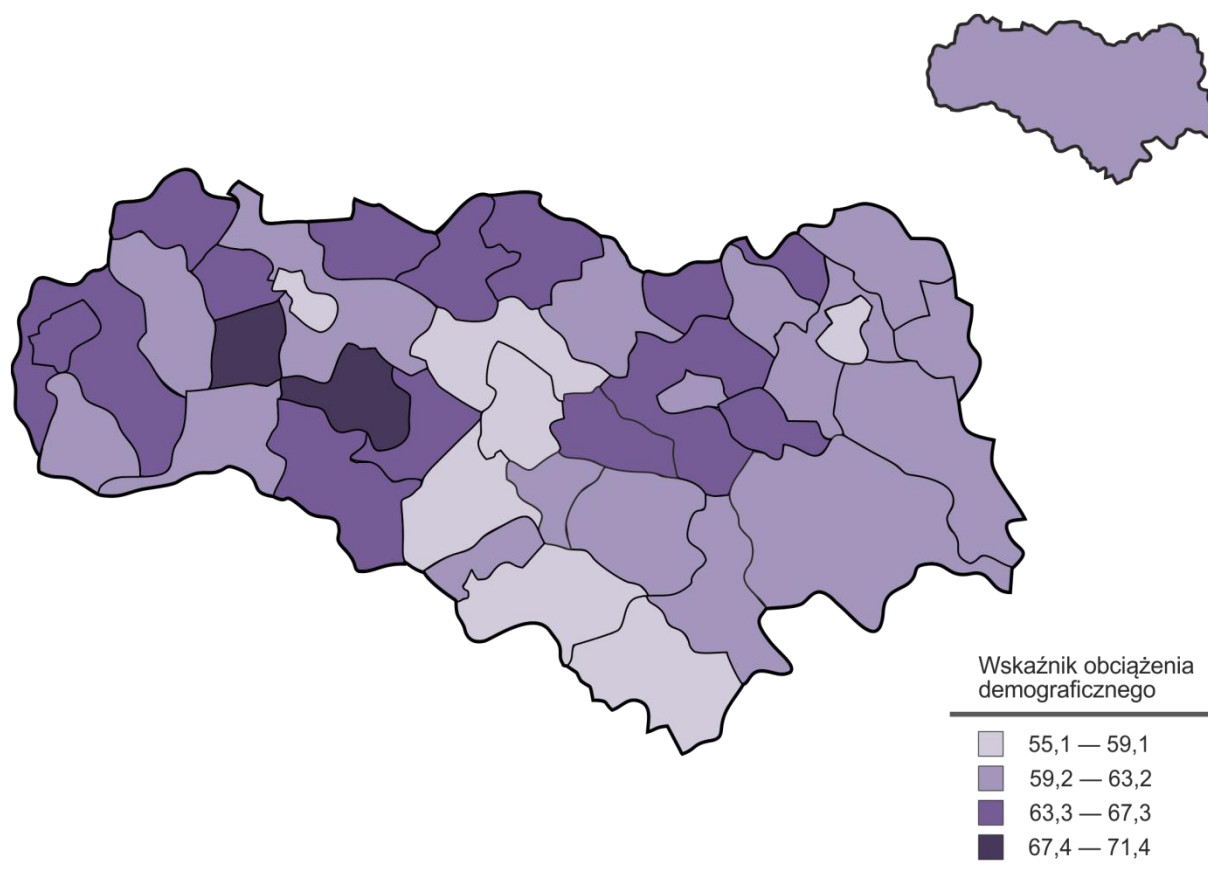
Źródło: opracowanie własne.

W 2012 r. współczynnik obciążenia demograficznego, wyrażony jako liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym, wyniósł 60,8, co wskazuje na mniej korzystną relację ludności według ekonomicznych grup wieku niż miało to miejsce w skali województwa (57,8) oraz kraju (56,6).

Gminy ze wspomnianym już najwyższym odsetkiem ludności w wieku produkcyjnym w ludności ogółem danej jednostki terytorialnej należały do grupy gmin o najniższym współczynniku obciążenia demograficznego tj.: miasta Gorlice (55,1) i Nowy Sącz (57,4), gmina wiejska Chełmiec (57,8) oraz miejsko-wiejskie Piwniczna-Zdrój i Stary Sącz (po 58,0). Z kolei najwięcej osób w wieku przed- i poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało w gminach wiejskich Słopnice (71,2) oraz Łukowica (67,5).

W 2012 r. korzystniejsza relacja liczby ludności w wieku produkcyjnym do liczby osób w wieku nieprodukcyjnym w stosunku do roku 2010 wystąpiła w mieście Gorlice- wskaźnik obciążenia demograficznego był niższy o 3,2 punkta. Podobna sytuacja wystąpiła w miastach Limanowa i Nowy Sącz gdzie wskaźnik zmniejszył się o 1,9 punkta. Wyższy niż w 2010 r. wskaźnik odnotowano w gminach wiejskich: Mszana Dolna (więcej o 3,6 punkta), Korzenna (3,1) oraz Kamionka Wielka (3,0).

Wykr. 1.3. Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Źródło: opracowanie własne.

Mediana wieku dla ludności zamieszkującej podregion nowosądecki w 2012 r. wyniosła 34,0 lat, co oznacza, że połowa osób przekroczyła wiek 34,0 lat, druga połowa natomiast tej granicy jeszcze nie przekroczyła. Kobiety były starsze od mężczyzn – mediana wieku kobiet wyniosła 34,9 lat wobec 33,1 dla mężczyzn. W województwie małopolskim średni wiek ludności był wyższy niż dla analizowanego obszaru i wynosił w 2012 r. 37,1 lat (38,3 lat dla kobiet, 35,9 dla mężczyzn).

Podregion nowosądecki cechował wyższy, niż dla województwa, udział ludności w wieku do 14 lat włącznie w ludności ogółem podregionu. W 2012 r. osoby te stanowiły 18,7% ludności analizowanego obszaru, podczas gdy w województwie odsetek ten wyniósł 15,9%. Spośród ludności zamieszkującej podregion nowosądecki, 12,3% osób znajdowało się w kategorii wiekowej 65 lat i więcej, przy wyższym odsetku ludności starszej w województwie małopolskim na poziomie 14,1%.

Tabl. 1.3. Ludność według biologicznych i edukacyjnych grup wieku w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Województwo małopolskie		Podregion nowosądecki	
	w tys.	w % ogółu	w tys.	w % ogółu
Biologiczne grupy wieku	3354,1	100,0	531,4	100,0
0-14 lat.....	533,4	15,9	99,5	18,7
15-64.....	2346,9	70,0	366,7	69,0
65 lat i więcej.....	473,8	14,1	65,2	12,3
Edukacyjne grupy wieku	876,7	100,0	160,1	100,0
3-6 lat.....	149,2	17,0	27,1	16,9
7-12.....	202,4	23,2	38,7	24,1
13-15.....	109,9	12,5	21,2	13,3
16-18.....	121,2	13,8	22,9	14,3
19-24 lata.....	294,0	33,5	50,3	31,4

Źródło: opracowanie własne.

Według stanu z końca grudnia 2012 r. podregion nowosądecki zamieszkiwało 160,1 tys. ludności w wieku edukacyjnym tj. 3-24 lata, co stanowiło 30,1% ludności tego obszaru. Osoby należące do najmłodszej (3-6 lat) oraz najstarszej grupy edukacyjnej (19-24 lata), stanowiły odpowiednio 18,1% i 17,1% ludności danej grupy edukacyjnej w województwie. Odsetek ludności w pozostałych edukacyjnych grupach wieku podregionu przedstawiał się następująco: 7-12 lat – 19,1%, 13-15 lat – 19,3%, 16-18 lat – 18,9%.

1.2. RUCH NATURALNY

W latach 2008 – 2012 podregion nowosądecki cechował się nadwyżką liczby urodzeń żywych nad zgonami, co przełożyło się na dodatni przyrost naturalny w analizowanym okresie. W roku 2008 r. odnotowano przyrost naturalny na poziomie 2548, w latach kolejnych tj. 2009 i 2010, wskaźnik był wyższy odpowiednio o 6,0% i 7,8%. Jednak począwszy od 2011 r. wielkość przyrostu naturalnego spadała, osiągając poziom 2120 w 2012 r.

Na terenie podregionu nowosądeckiego niekorzystne zjawisko demograficzne w postaci nadwyżki zgonów nad urodzeniami występowało w gminie Lipinki (za wyjątkiem roku 2011). Ponadto ujemny przyrost naturalny w analizowanym okresie wystąpił w mieście Grybów (w latach 2008 i 2009) oraz gminie Sękowa (w 2012 r.).

Pozostałe jednostki terytorialne cechował w analizowanych latach dodatni przyrost naturalny.

W 2012 r. współczynnik urodzeń (liczba urodzeń w przeliczeniu na 1000 ludności) w podregionie nowosądeckim wyniósł 12,0‰ i był wyższy od wartości dla województwa małopolskiego (10,5‰). Największy współczynnik odnotowano na terenie gmin wiejskich Słopnice (16,5‰) oraz Łabowa (16,0‰). Z kolei najmniej urodzeń na 1000 ludności przypadało na gminy wiejskie Lipinki (8,1‰) i Sękowa (8,6‰) oraz miasto Gorlice (9,4‰).

Tabl. 1.4. Ruch naturalny ludności i saldo migracji na 1000 ludności

Wyszczególnienie	Lata					
	2008	2009	2010 ^a		2011	2012
			A	B		
Województwo małopolskie						
Urodzenia żywe.....	11,2	11,3	11,2	11,1	10,6	10,5
Zgony.....	9,1	9,1	9,0	8,9	8,9	9,1
Przyrost naturalny.....	2,2	2,3	2,2	2,2	1,7	1,4
Małżeństwa.....	6,7	6,6	6,2	6,1	5,5	5,4
W tym podregion nowosądecki						
Urodzenia żywe.....	13,1	13,1	13,2	13,0	12,3	12,0
Zgony.....	8,2	7,9	7,9	7,8	7,9	8,0
Przyrost naturalny.....	4,9	5,2	5,3	5,2	4,5	4,0
Małżeństwa.....	7,6	7,7	7,0	6,9	6,3	6,3

a Patrz uwagi ogólne ust. 1 na str. 15.
 Ź r ó d ł o: opracowanie własne.

W każdym z analizowanym lat w podregionie nowosądeckim notowano wyższy niż w województwie przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 ludności. W 2012 r. wskaźnik osiągnął wartość 4,0 i był wyższy od wartości dla województwa o 2,6 punkta. Najwyższy przyrost naturalny na 1000 ludności odnotowano na terenie gmin: Słopnice (9,4), Łabowa oraz Nawojowa (po 8,4). Dla porównania skala ujemnych wartości wskaźnika przedstawiała się następująco: Lipinki (minus 4,6) oraz Sękowa (minus 1,4). Wartość najbardziej zbliżoną do wskaźnika dla podregionu posiadały gminy Stary Sącz i Gródek nad Dunajcem (po 4,2).

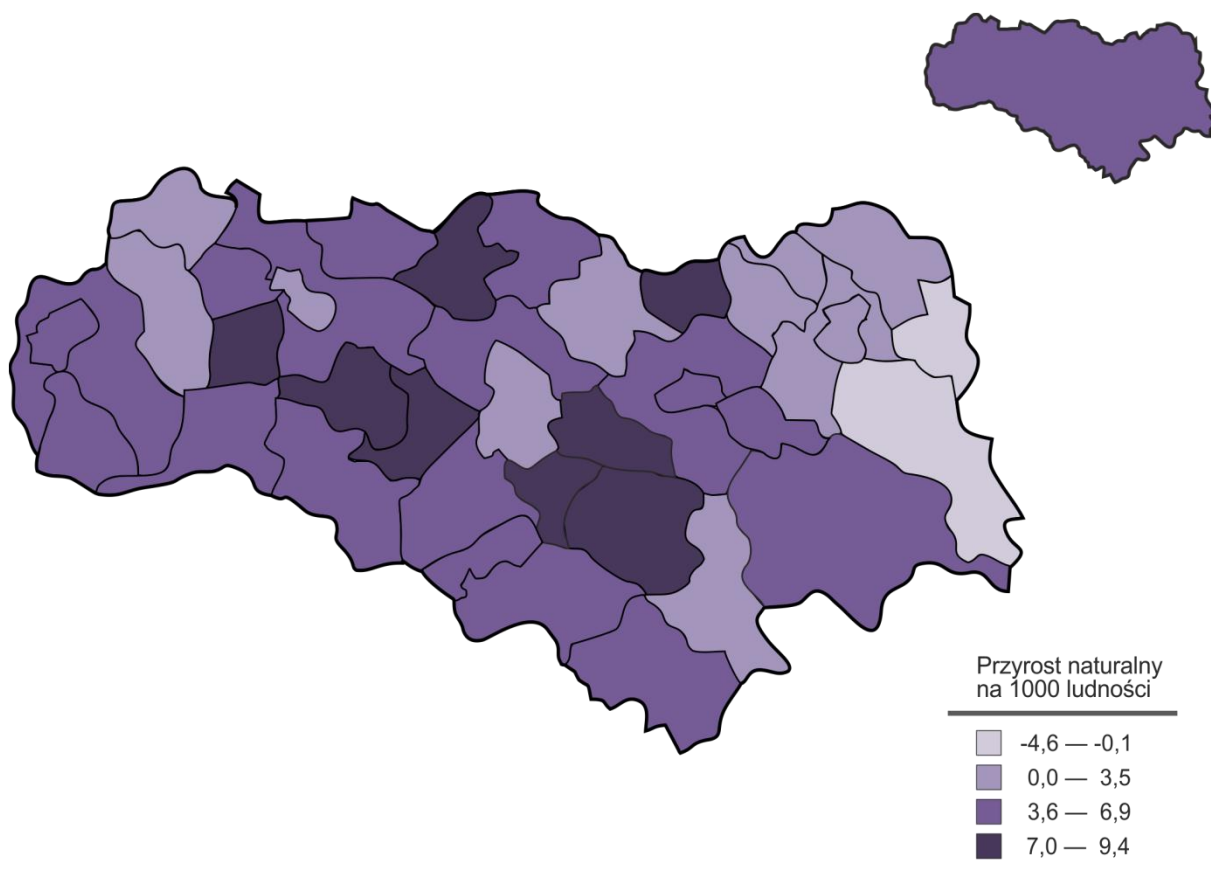
Prognoza¹ liczby ludności dla podregionu nowosądeckiego wskazuje, że w 2015 r. liczba ludności tego obszaru będzie niższa o 0,9% w odniesieniu do roku 2012. Przy czym w perspektywie kolejnych dziesięciu lat populacja ludności będzie

¹ Dane o prognozie liczby ludności pochodzą z Banku Danych Lokalnych, <http://www.stat.gov.pl/bdl>, według stanu w dniu 1 XI 2014 r.

się zwiększać- w roku 2025 wyniesie 535,2 tys. ludności (więcej 0,7% niż w 2012 r.). Jednak dla lat 2030 oraz 2035 przewiduje się spadek liczby ludności- do poziomu 529,1 tys. osób w roku 2035 (mniej o 0,4% niż w 2012 r.).

W perspektywie kolejnych lat postępować będzie proces starzenia się społeczeństwa. W 2012 r. odsetek ludności w wieku 65 lat i więcej wyniósł 12,3% ogółu ludności podregionu. Według szacunków, w 2015 r. udział ludności tej grupy wiekowej wyniesie 13,1% i będzie się systematycznie zwiększał, by w 2035 r. osiągnąć 20,6%. Przełoży się to na wskaźnik obciążenia demograficznego – w roku 2035 na każde 100 osób w wieku produkcyjnym będą przypadały 74 osoby w wieku nieprodukcyjnym, o 13 punktów więcej niż miało to miejsce w 2012 r.

Wykr. 1.4. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2012 r.

Źródło: opracowanie własne.

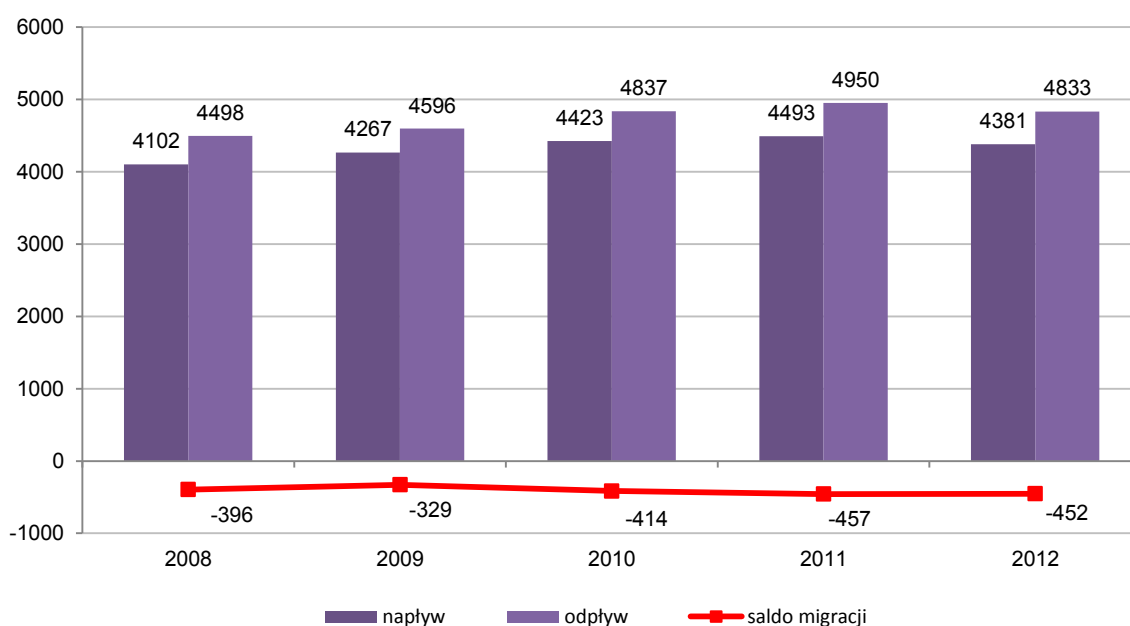
W latach 2010 i 2011 na terenie podregionu nowosądeckiego odnotowano spadek liczby zawartych małżeństw, w odniesieniu do roku 2008 mniej odpowiednio o 7,1% i 15,6%. W roku 2012 r. w podregionie liczba zawartych związków małżeńskich wyniosła 3,4 tys., więcej o 1,1% niż w 2011 r., ale jednocześnie mniej

o 14,7% niż w roku 2008. W przeliczeniu na 1000 ludności podregionu nowosądeckiego w 2012 r. przypadało 6,3 nowo zawartych małżeństw, więcej niż w województwie o 0,9 punkta. Najwyższym wskaźnikiem wyróżniały się gminy: Dobra (8,3), Łososina Dolna (8,0), Łukowica (7,8) i Niedźwiedź (7,5), zaś najniższy wskaźnik odnotowano w gminie Lipinki i mieście Mszana Dolna (po 4,3).

1.3. MIGRACJE

W latach 2008 – 2012 w podregionie nowosądeckim zanotowano nadwyżkę osób wymeldowanych nad zameldowanymi na pobyt stały, co przełożyło się na ujemne saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych. W 2008 i 2009 r. saldo migracji wyniosło odpowiednio minus 396 i minus 329, natomiast w kolejnych latach przekroczyło poziom minus 400 (minus 452 w roku 2012). W ruchu wewnętrznym, w każdym kolejnym roku nadwyżka osób wymeldowanych nad wymeldowanymi była coraz większa- dla porównania saldo migracji wewnętrznych w 2008 r. wyniosło minus 291, a w 2012 r. minus 479. Ujemne saldo migracji zagranicznych występowało w latach 2008 – 2011, w 2012 r. odnotowano nieznaczną nadwyżkę liczby zameldowań z zagranicy nad wymeldowaniami za granicę (saldo na poziomie 37).

Wykr. 1.5. Migracje na pobyt stały i saldo migracji

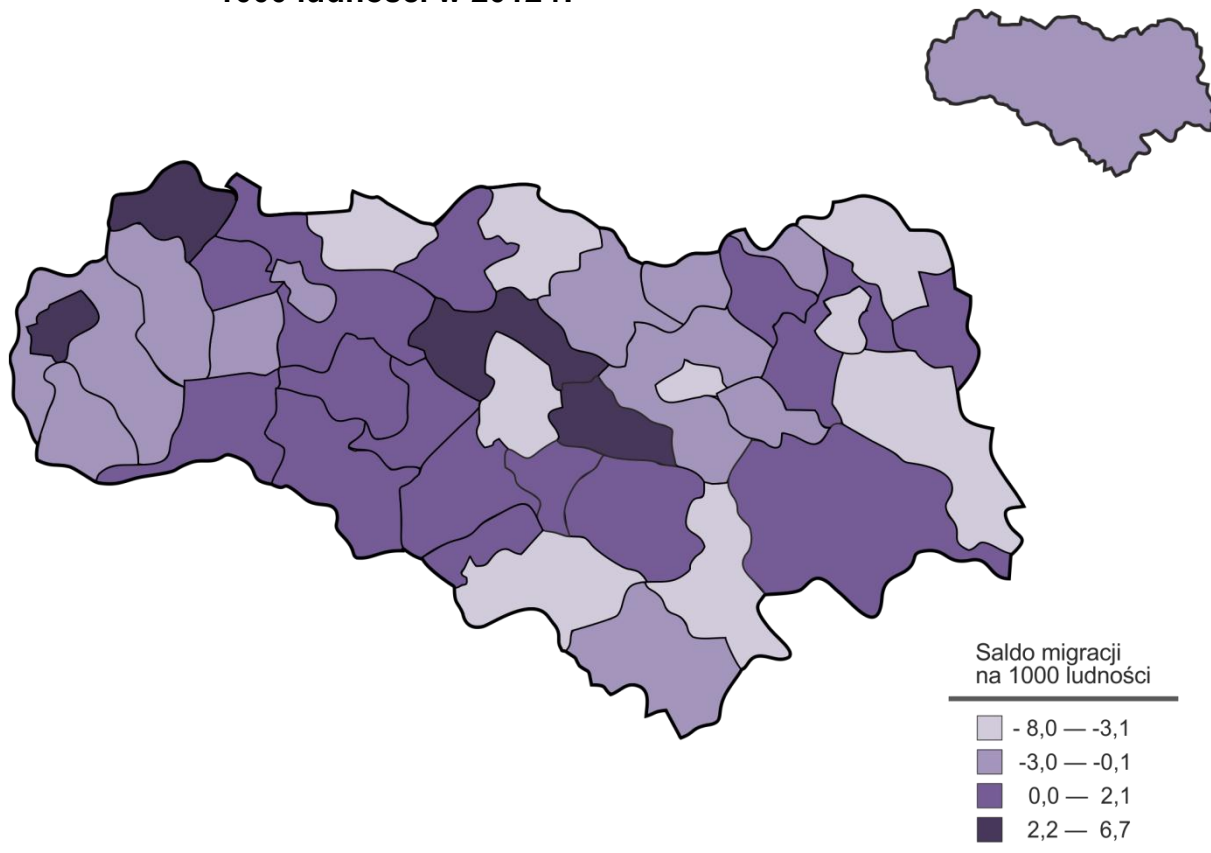

Źródło: opracowanie własne.

W całym okresie objętym analizą ujemne saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały występowało na terenie miast Gorlice, Limanowa i Grybów oraz gmin Biecz, Bobowa i Krynica-Zdrój. Dodatkowo saldo w całym analizowanym okresie cechowało gminy wiejskie: Gorlice, Chełmiec, Kamionka Wielka i Nawojowa.

W 2008 r. w podregionie saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności wyniosło minus 0,8 (0,7 w województwie małopolskim). W 2012 r. nieco ponad połowa (51,3%) gmin tworzących podregion nowosądecki cechowała się ujemnym saldem migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności. Najniższy wskaźnik wystąpił w miastach Grybów (minus 8,0) i Gorlice (minus 6,6) oraz gminach Krynica-Zdrój (minus 5,1) i Piwniczna-Zdrój (minus 4,2). W mieście na prawach powiatu- Nowym Sączu wskaźnik również przyjął wartość ujemną (minus 3,5). Natomiast największa przewaga napływu ludności nad odpływem w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wystąpiła w gminach Chełmiec (6,7), Jodłownik (5,0) oraz Kamionka Wielka (3,8).

Wykr. 1.6. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2012 r.

Źródło: opracowanie własne.

1.4. PRACUJĄCY

W latach 2008 – 2012 udział liczby pracujących w podregionie nowosądeckim w liczbie pracujących w województwie wahał się między 11,9% a 12,1%. W 2008 r. liczba pracujących w podregionie wyniosła 82,7 tys. osób. W roku 2009 odnotowano spadek rzędu 0,3%, jednak w kolejnych dwóch latach liczba pracujących rosła, do poziomu 84,2 tys. w 2011 r. W 2012 r. liczba pracujących wyniosła 84,0 tys. osób i była niższa niż w 2011 r. o 0,3%, ale jednocześnie wyższa o 1,5% od zanotowanej w 2008 r. Pośród pracującej ludności województwa nieznacznie przeważali mężczyźni (50,1% w 2012 r.), podobnie jak w podregionie nowosądeckim, gdzie odsetek mężczyzn w całym okresie objętym analizą wahał się między 51,6% a 52,6% (52,0% w 2012 r.).

Tabl. 1.5. Pracujący w głównym miejscu pracy
Stan w dniu 31 XII

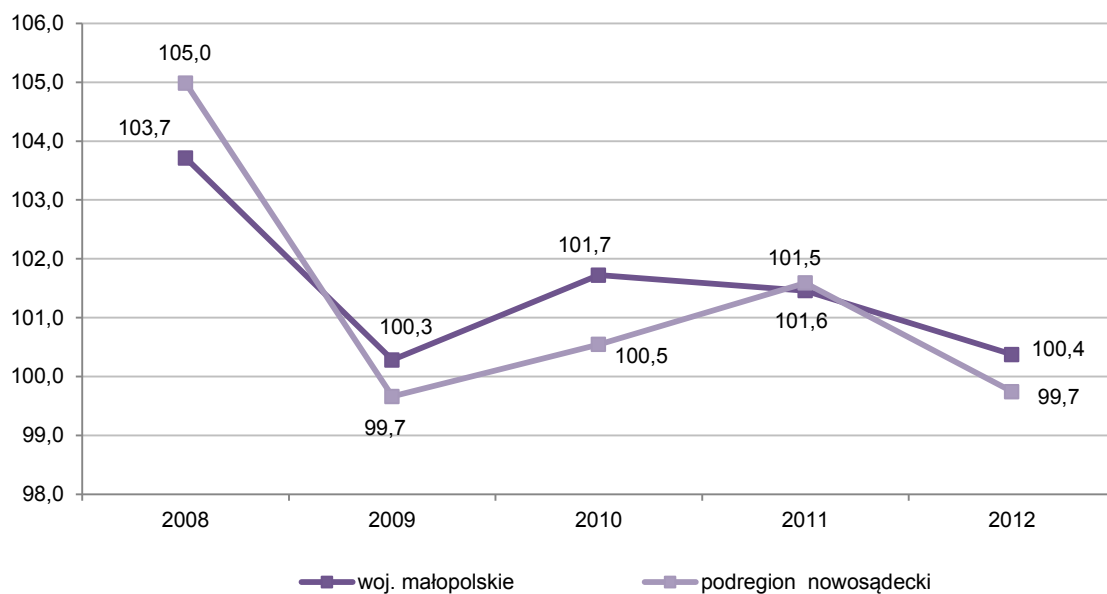
Wyszczególnienie	Lata				
	2008	2009	2010	2011	2012
	Województwo małopolskie				
Ogółem.....	682253	684178	695967	706124	708759
w tym kobiety.....	335635	341216	347019	350530	353844
w % ogółu.....	49,2	49,9	49,9	49,6	49,9
Dynamika (rok poprzedni=100)..	103,7	100,3	101,7	101,5	100,4
	W tym podregion nowosądecki				
Ogółem.....	82728	82448	82899	84216	84000
w tym kobiety.....	39880	39918	39845	39949	40344
w % ogółu.....	48,2	48,4	48,1	47,4	48,0
Dynamika (rok poprzedni=100)..	105,0	99,7	100,5	101,6	99,7

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

Ź r ó d ł o: opracowanie własne.

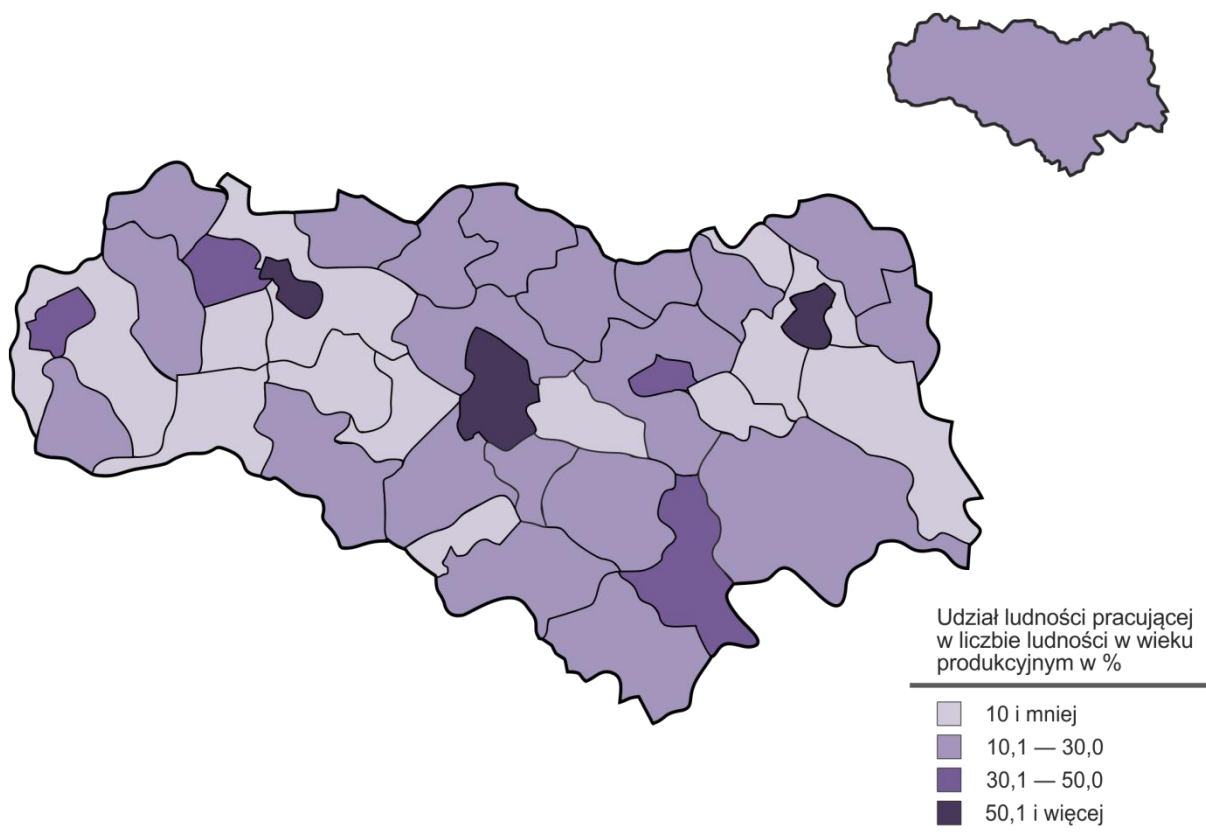
W 2012 r. 59,3% ludności pracującej podregionu skupiały gminy miejskie: Nowy Sącz (36,1%), Gorlice (11,6%), Limanowa (7,8%), Mszana Dolna (2,1%) oraz Grybów (1,6%). Najniższy odsetek pracujących odnotowano w gminach wiejskich: Moszczenica (0,2%), Rytro, Ropa i Sękowa (po 0,3%), natomiast gminą wiejską z najwyższym odsetkiem ludności pracującej w liczbie pracujących w podregionie był Chelmiec (4,7%).

Wykr. 1.7. Dynamika liczby pracujących
Rok poprzedni = 100

Źródło: opracowanie własne.

Wykr. 1.8. Udział ludności pracującej w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Źródło: opracowanie własne.

W przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym liczba pracujących w podregionie w latach 2008 – 2012 wahała się między 254 a 261 osób. Wskaźnik przyjmował wartości znacznie niższe niż dla województwa (334 w 2012 r.). Najwyższy wskaźnik odnotowano w miastach: Limanowa (688), Nowy Sącz (568) oraz Gorlice (530). Wskaźnik wyższy od zanotowanego w skali województwa zanotowano także w gminie miejsko-wiejskiej Krynica-Zdrój (381) oraz miastach Mszana Dolna (368) i Grybów (358), a także gminie wiejskiej Tymbark (352). Z kolei najmniej pracujących na 1000 ludności w wieku produkcyjnym przypadało w następujących gminach wiejskich: Moszczenica (63), Łukowica (65), Mszana Dolna (67), Limanowa (75) oraz Ropa (79). W całym okresie objętym analizą tylko w dwóch jednostkach terytorialnych z roku na rok notowano wyższy wskaźnik- były to gmina wiejska Gorlice oraz miejsko-wiejska Stary Sącz.

1.5. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI

W latach 2008 – 2012 na terenie podregionu nowosądeckiego, podobnie jak w województwie, notowano wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych. W 2008 r. w podregionie w urzędach pracy zarejestrowanych było 25,0 tys. osób. W roku 2009 ich liczba zwiększyła o 23,7% (w skali województwa wzrost o 32,9%), natomiast w 2012 r. była wyższa od zanotowanej w 2008 r. o 39,9% (wzrost o 64,8% w województwie).

Udział bezrobotnych podregionu nowosądeckiego w ogóle bezrobotnych województwa małopolskiego na przestrzeni pięciu omawianych lat systematycznie się zmniejszał- w 2012 r. wyniósł 21,7%, wobec 25,6% w 2008 r.

W zbiorowości osób bezrobotnych w podregionu przeważały kobiety. W roku 2008 stanowiły one 61,2% ogółu bezrobotnych. W kolejnych latach udział ten nie przekraczał 60% i wyniósł 54,4% w 2012 r.

W 2009 r., największy w stosunku do roku 2008 przyrost liczby bezrobotnych odnotowano w gminach Muszyna (o 56,2%), Gródek nad Dunajcem (46,4%) oraz Krynica-Zdrój (39,9%). W okresie tym najmniej bezrobotnych przybyło w gminach Uście Gorlickie (5,0%) i Biecz (9,5%) oraz mieście Gorlice (9,4%). W Nowym Sączu odnotowano przyrost liczby bezrobotnych zarejestrowanych o 20,9%.

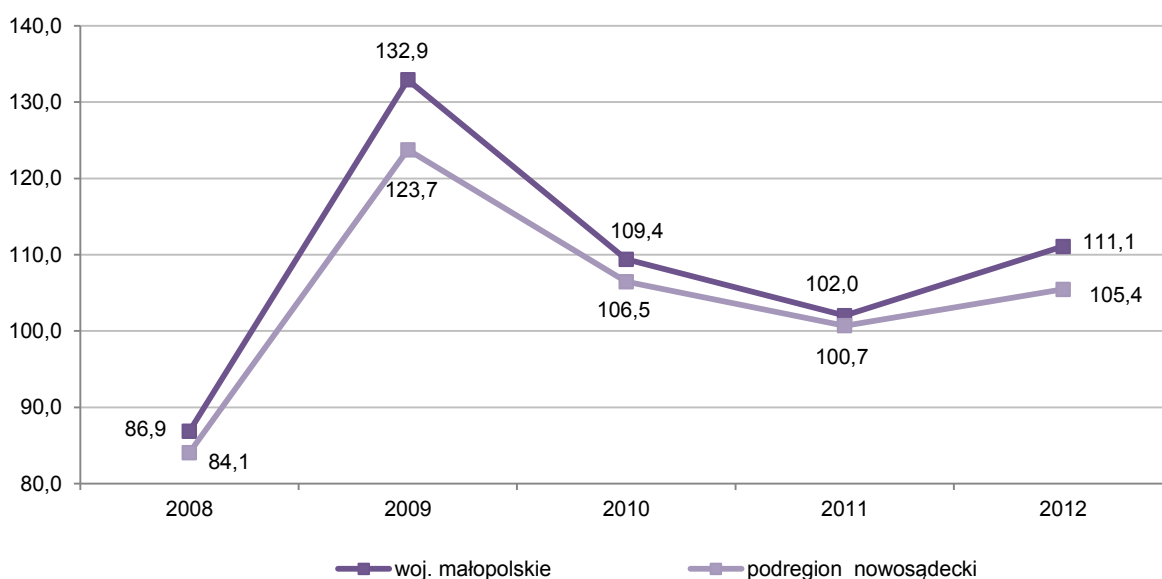
Tabl. 1.6. Bezrobotni zarejestrowani
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Lata				
	2008	2009	2010	2011	2012
Województwo małopolskie					
Ogółem.....	97813	130007	142221	145094	161161
w tym kobiety.....	57697	67620	75517	78803	84177
w % ogółu.....	59,0	52,0	53,1	54,3	52,2
Dynamika (rok poprzedni=100)..	86,9	132,9	109,4	102,0	111,1
W tym podregion nowosądecki					
Ogółem.....	25035	30979	32984	33216	35026
w tym kobiety.....	15329	16653	18207	18752	19070
w % ogółu.....	61,2	53,8	55,2	56,5	54,4
Dynamika (rok poprzedni=100)..	84,1	123,7	106,5	100,7	105,4

Źródło: opracowanie własne.

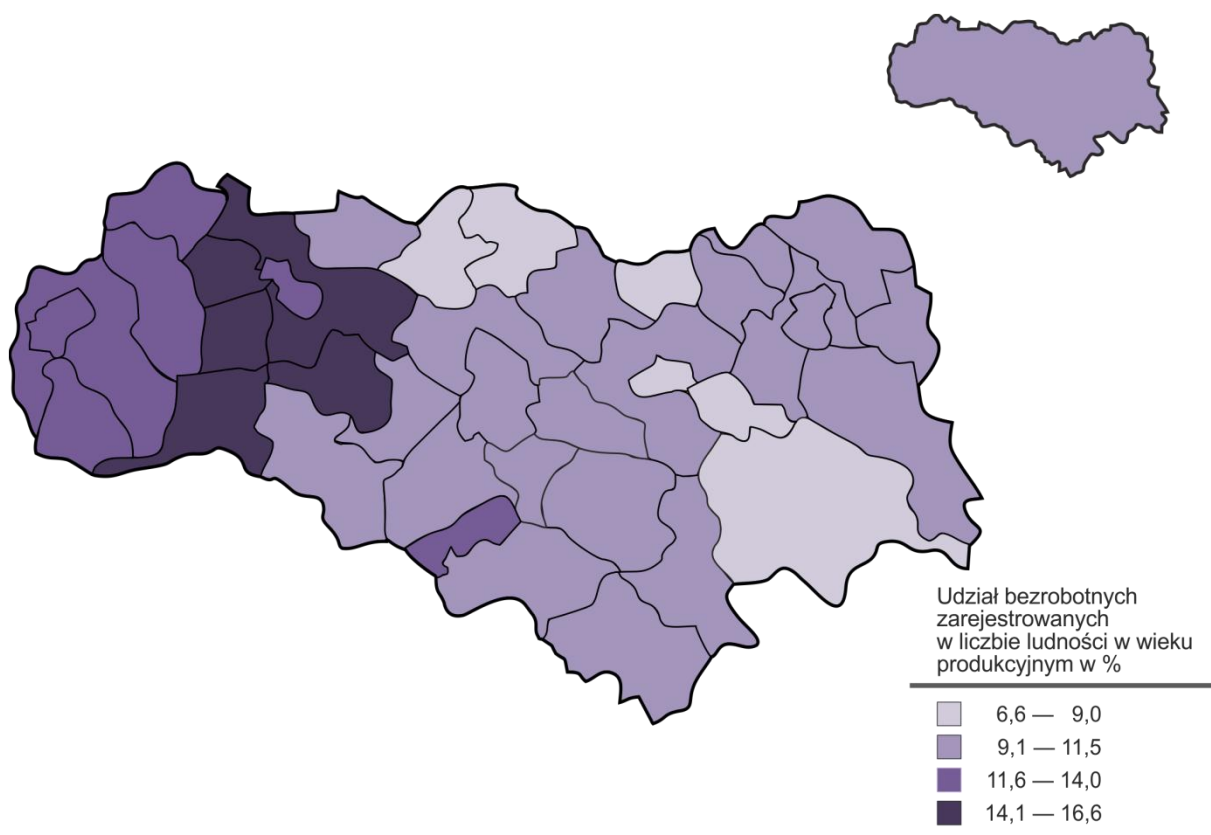
W 17 z 39 gmin tworzących podregion nowosądecki (43,6%), w każdym kolejnym roku notowano przyrost liczby bezrobotnych zarejestrowanych. W końcu analizowanego okresu tj. w roku 2012, ponad dwukrotny wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych w odniesieniu do 2008 r. cechował gminę Muszyna. Duży przyrost liczby bezrobotnych odnotowano również w gminach Krynica-Zdrój (86,9%), Dobra (85,4%) i Łabowa (75,8%).

Wykr. 1.9. Dynamika liczby bezrobotnych zarejestrowanych
Rok poprzedni = 100

Źródło: opracowanie własne.

Wykr. 1.10. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Źródło: opracowanie własne.

W przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym w podregionie nowosądeckim przypadają w 2012 r. 106 osób bezrobotnych. Wskaźnik przewyższał wartość dla województwa (76 osób), ale był również wyższy od wskaźnika dla kraju (87 osób). Do grupy jednostek terytorialnych o najniższej wartości wskaźnika zaliczały się gminy Uście Gorlickie (66), Bobowa (71) i Ropa (74). Z kolei najwięcej osób bezrobotnych na 1000 ludności w wieku produkcyjnym odnotowano w gminach Kamienica (162), Limanowa (150) oraz Łukowica (148).

ROZDZIAŁ 2. POTENCJAŁ GOSPODARCZY

Podregion nowosądecki, jako oddzielna struktura funkcjonalna o wyraźnie odrębnym charakterze i specyficznych warunkach rozwoju przedsiębiorczości, może być rozpatrywany pod względem własnego potencjału gospodarczego. Na szczególną analizę zasługuje tu rola w gospodarce obszaru sektora usług okołoturystycznych oraz działalności rolniczej.

2.1. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

Według stanu w dniu 31 XII 2012 r. w krajowym rejestrze urzędowym REGON zarejestrowanych było 39,9 tys. podmiotów gospodarki narodowej z terenu podregionu nowosądeckiego². Stanowiło to 11,6% wszystkich podmiotów zarejestrowanych w województwie małopolskim.

Liczba podmiotów gospodarczych na terenie podregionu nowosądeckiego w latach 2008 – 2012 systematycznie rosła, do 2011 r. szybciej nawet niż w całym województwie małopolskim. W 2012 r. wzrost osiągnął poziom 2,7% wobec 3,6% średnio w województwie.

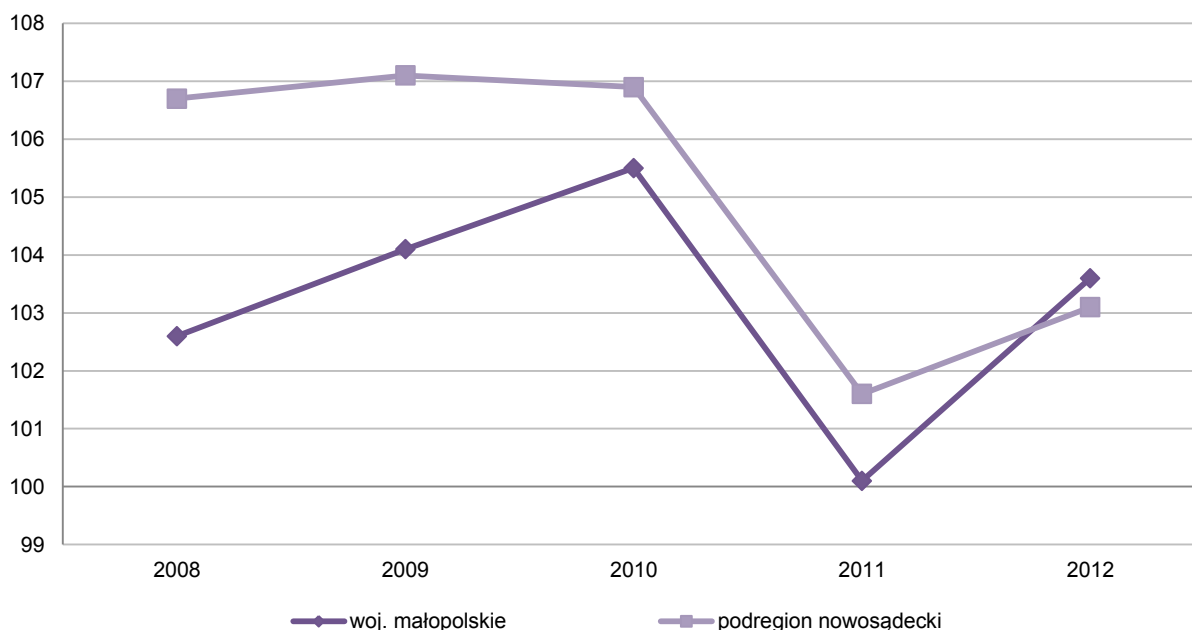
W końcu 2012 r. liczba zarejestrowanych podmiotów była o 17,9% wyższa niż na początku badanego okresu, w 2008 r. Dla porównania, dla całego województwa wzrost liczby podmiotów w analogicznym okresie wyniósł 13,9%. Na zwiększenie ogólnej liczby podmiotów w podregionie wpłynął głównie sektor prywatny, który powiększył się w badanym okresie o 18,6%, podczas gdy w sektorze publicznym przybyło 1,9% podmiotów.

W okresie lat 2008-2011 podregion nowosądecki mógł poszczycić się wyższą od wojewódzkiej dynamiką liczby podmiotów gospodarczych. Przewaga ta w latach 2008 – 2010 systematycznie jednak malała, a w 2011 r. nastąpił w podregionie analogiczny do wojewódzkiego wyraźny spadek tempa wzrostu liczby podmiotów gospodarczych. Słabszy od wojewódzkiego wzrost dynamiki w 2012 r. zaowocował w podregionie niższą od średniej dla województwa wartością dynamiki w końcu

² Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne oraz jednostek lokalnych.

badanego okresu. W ujęciu przestrzennym, największy wzrost liczby podmiotów w badanym okresie odnotowano na obszarze gmin: Słupnice (40,9%), Grybów (39,8%) i Lipinki (37,6%), najmniejszy zaś w gminach: Piwniczna-Zdrój (4,2%) i Krynica-Zdrój (10,2%) oraz w mieście Grybów (10,7%). W żadnej z gmin liczba zarejestrowanych podmiotów nie zmniejszyła się.

Wykr. 2.1. Dynamika liczby podmiotów gospodarczych
Rok poprzedni = 100

Źródło: opracowanie własne.

Poza miastem Nowy Sącz, które skupiało na swoim obszarze 23,7% ogółu podmiotów, największa liczba jednostek zarejestrowana była na terenie miasta Gorlice (6,5%) oraz gmin: Krynica-Zdrój (5,1%) i Chełmec (4,8%). Najmniejszą liczbę zarejestrowanych podmiotów odnotowano w gminach: Moszczenica i Ryto (po 0,5%). W gminach wiejskich w podregionie funkcjonowało 37,6% zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, 45,2% – w gminach miejskich.

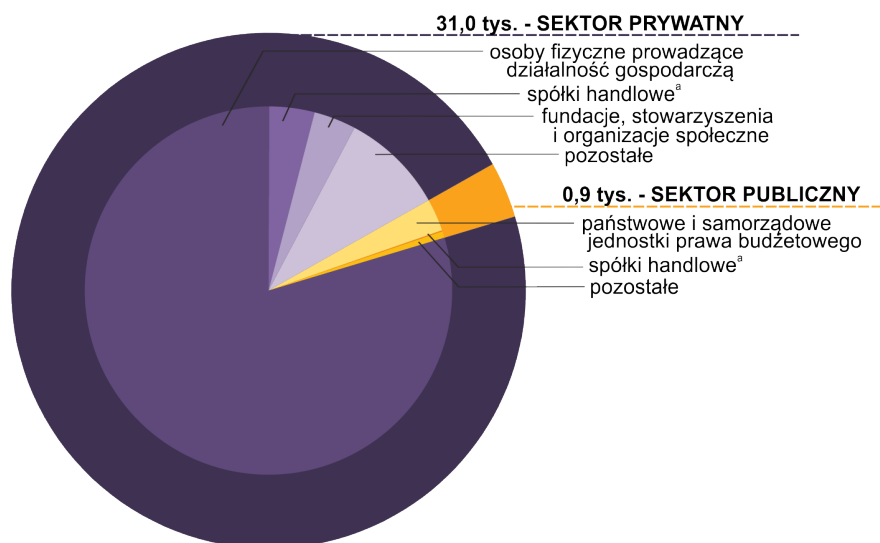
Tabl. 2.1. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Lata				
	2008	2009	2010	2011	2012
Ogółem.....	31944	33885	36164	38469	38874
Gminy miejskie.....	12872	13372	14081	14837	14718
Gminy wiejskie.....	13300	14487	15766	17053	17521
Gminy miejsko-wiejskie.....	5772	6026	6317	6579	6635

Źródło: opracowanie własne.

Wykr. 2.2. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według sektorów własności

Stan w dniu 31 XII

a W tym spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego.
Źródło: opracowanie własne.

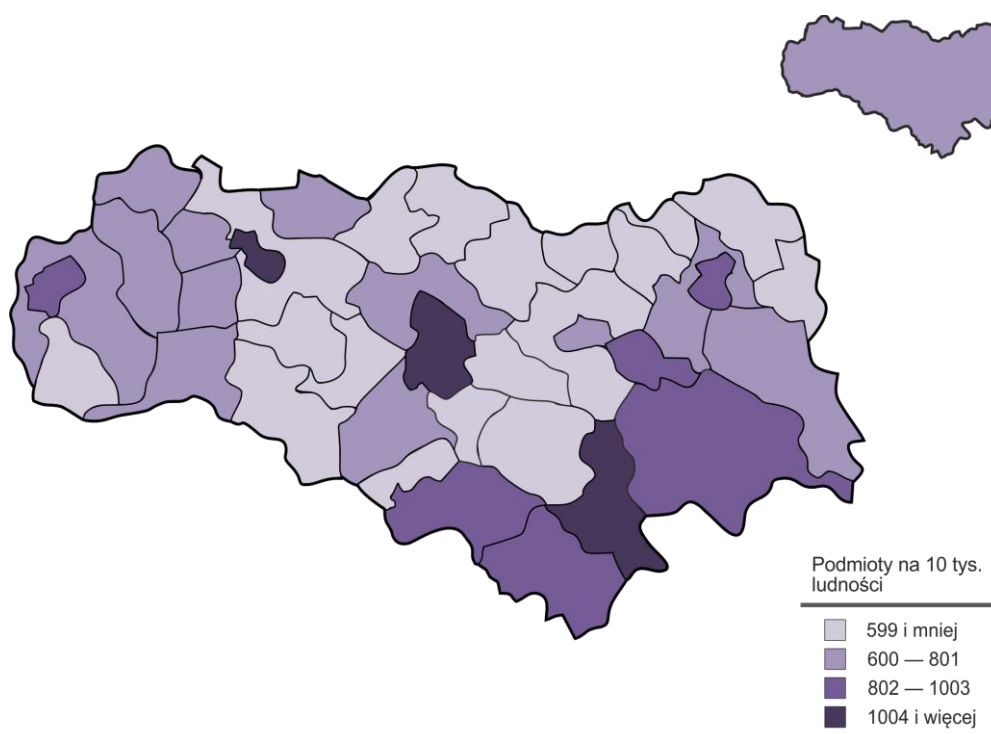
Sektor prywatny skupiał aż 96,5% ogółu podmiotów działających w podregionie nowosądeckim. W ujęciu przestrzennym, największym udziałem sektora prywatnego charakteryzowały się gminy: Stary Sącz (97,9%), Krynica-Zdrój (97,8%) i Limanowa (97,7%), najmniejszym natomiast, a co za tym idzie największym udziałem sektora publicznego – gminy: Gródek nad Dunajcem (93,2%), Bobowa (93,6%) i Moszczenica (93,8%).

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowiły 79,7% ogółu podmiotów zarejestrowanych na terenie podregionu nowosądeckiego. Odsetek tego typu jednostek w ogólnej liczbie zarejestrowanych podmiotów w poszczególnych gminach wahał się od 72,5% w Gorlicach do 90,7% w Limanowej.

Na terenie obszaru działało 1,6 tys. spółek handlowych, stanowiących 6,1% ogółu spółek handlowych z województwa małopolskiego i 4,1% wszystkich zarejestrowanych w podregionie podmiotów. Spółki te na miejsce rejestracji swojej działalności wybierały najczęściej główne miasta podregionu, tym samym największy udział spółek handlowych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na tym terenie odnotowano w Nowym Sączu (7,5%) i Gorlicach (6,5%), a w dalszej kolejności w Muszynie (5,8%) i Krynicy-Zdroju (5,2%). Z kolei najmniej, poniżej 1% spółek handlowych wśród ogółu podmiotów działało na terenie gmin: Łukowica (0,2%) i Jodłownik (0,9%).

Spośród spółek handlowych prowadzących działalność na terenie podregionu nowosądeckiego 10,2% stanowiły spółki z udziałem kapitału zagranicznego, działające głównie w Nowym Sączu i Gorlicach. Żadnych spółek tego typu nie zarejestrowano natomiast w gminach: Bobowa, Dobra, Gródek nad Dunajcem, Kamionka Wielka, Korzenna, Limanowa, Lipinki, Łukowica, Łużna, Moszczenica, Rytro, Słopnice, Tymbark i Uście Gorlickie.

Wykr. 2.3. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

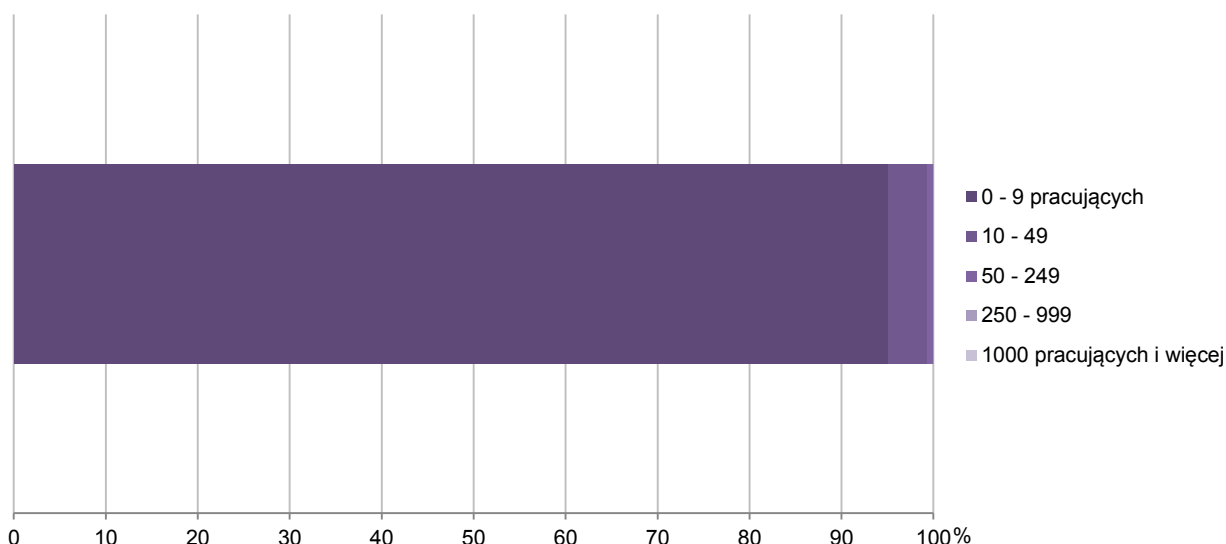
Źródło: opracowanie własne.

Największa koncentracja podmiotów gospodarki narodowej, wyrażająca się ich liczbą na 1 km² powierzchni, wystąpiła na terenie gmin miejskich – Nowego Sącza (164), Gorlic (111), Limanowej (92), Mszany Dolnej (29) i Grybowa (27). Najniższym współczynnikiem koncentracji charakteryzowały się gminy Sękowa i Uście Gorlickie (po 2) oraz Łabowa (3). Średnio na 1 km² powierzchni podregionu nowosądeckiego przypadało natomiast w 2012 r. 11 podmiotów gospodarczych (o 1 więcej niż w 2008 r.), podczas gdy w całym województwie wskaźnik ten wynosił 23.

Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. ludności, będąca jednym z głównych wyznaczników poziomu przedsiębiorczości na danym obszarze, wynosiła w 2012 r. w podregionie nowosądeckim 752, a więc o ponad 1/4 mniej, niż przeciętnie w województwie, gdzie wskaźnik ten przybrał wartość 1024. Najwyższą liczbę zarejestrowanych podmiotów na 10 tys. ludności odnotowano w Krynicy-Zdroju (1205), a także w Limanowej (1133) i Nowym Sączu (1124). Najslabiej pod względem przedsiębiorczości wypadły gminy Moszczenica (397), Łużna (481) i Korzenna (483). Generalnie większa liczba podmiotów gospodarczych rejestrowana była na terenach zurbanizowanych niż na obszarze wiejskim.

Wykr. 2.4. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według liczby pracujących w 2012 r.

Stan w dniu 31 XII

Źródło: opracowanie własne.

Wśród podmiotów zarejestrowanych na terenie podregionu nowosądeckiego zdecydowanie dominowały w 2012 r. mikroprzedsiębiorstwa, z liczbą pracujących poniżej 10 osób (aż 94,9% ogółu zarejestrowanych jednostek). Podmioty małe, posiadające od 10 do 49 pracujących stanowiły 4,2% wszystkich znajdujących się w rejestrze. Przedsiębiorstwa średniej wielkości, z liczbą pracujących od 50 do 249 stanowiły zaledwie 0,8% ogółu. Dużych podmiotów, powyżej 250 pracujących było zaledwie 0,1%.

Pod względem podstawowego rodzaju prowadzonej działalności zbiorowość przedsiębiorstw zarejestrowanych na obszarze podregionu nowosądeckiego jest dość różnorodna, jednakże wyróżnić można kilka najczęstszych obszarów działalności. Najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych było w 2012 r. w sekcjach *Handel; naprawa pojazdów samochodowych*² (9,1 tys. – 22,7%) i *Budownictwo* (8,9 tys., tj. 22,2% ogółu podmiotów), a w dalszej kolejności w sekcji *Przetwórstwo przemysłowe* (3,4 tys. – 8,5%). Łącznie sekcje te skupiały ponad połowę (53,5%) wszystkich podmiotów zarejestrowanych na terenie podregionu.

Biorąc pod uwagę rodzaj prowadzonej działalności, na terenie podregionu nowosądeckiego wyróżnić można jednostki o dominującej roli jednej z dwóch sekcji. Gminy: Biecz, Chełmiec, Jodłownik, Krynica-Zdrój, Podegrodzie, Stary Sącz i Tymbark oraz miasta: Gorlice, Limanowa, Mszana Dolna i Nowy Sącz to obszary o wiodącej roli *Budownictwa* (udział 23,5% – 31,5%). We wszystkich pozostałych gminach podregionu, za wyjątkiem gminy Sękowa, gdzie sekcje *Budownictwo* i *Handel; naprawa pojazdów samochodowych*³ osiągnęły ex aequo dominujący udział w strukturze zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (18,6%), dominującą rolę w gospodarce odgrywa sekcja *Handel; naprawa pojazdów samochodowych*⁴ (udział 18,6% – 54,2%).

2.1.1. HANDEL

Sekcja *Handel; naprawa pojazdów samochodowych* była z wynikiem 9,1 tys. pierwszą w 2012 r. pod względem liczby zarejestrowanych podmiotów i pierwszą pod względem liczby gmin, w których osiągnęła charakter dominujący – przeważała w 27 spośród wszystkich gmin tworzących podregion nowosądecki, ustępując innym obszarom działalności zaledwie na terenie 12. Zarejestrowane w tej sekcji podmioty stanowiły na obszarze podregionu 22,2% ogółu (w całym województwie małopolskim analogiczny udział był nieco wyższy i wynosił 26,0%). Najwyższy udział podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w sekcji *Handel; naprawa pojazdów samochodowych* w ogóle podmiotów zarejestrowanych na danym obszarze

³ Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 13.

⁴ Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 13.

odnotowano w gminie Grybów, gdzie wyniósł on 54,2%, a najniższy – w mieście Nowy Sącz (10,2%).

Niemal równa liczba podmiotów zajmujących się handlem zarejestrowana była w gminach miejskich i wiejskich podregionu nowosądeckiego. Stanowiły one odpowiednio: 9,9% i 9,2% wszystkich zarejestrowanych w podregionie podmiotów i odpowiednio: 43,4% i 40,4% grupy podmiotów handlowych.

Spośród podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie podregionu nowosądeckiego w sekcji *Handel; naprawa pojazdów samochodowych* znaczną większość stanowiły podmioty zajmujące się handlem detalicznym (z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi) – ich udział w ogóle podmiotów handlowych w podregionie wyniósł aż 61,7%. Udział podmiotów zajmujących się handlem hurtowym (z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi) stanowił z kolei 22,4%.

Tabl. 2.2. Podmioty gospodarki narodowej działające w handlu^a w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Podmioty gospodarcze	
	w liczbach bezwzględnych	w % ogółu
	Województwo małopolskie	
Handel^a razem.....	89282	26,0
Gminy miejskie.....	42147	12,3
Gminy wiejskie.....	20057	5,8
Gminy miejsko-wiejskie.....	27078	7,9
	W tym podregion nowosądecki	
Handel^a razem.....	9075	22,8
Gminy miejskie.....	3942	9,9
Gminy wiejskie.....	3668	9,2
Gminy miejsko-wiejskie.....	1465	3,7

a Sekcja PKD Handel; naprawa pojazdów samochodowych - patrz uwagi ogólne ust. 4 na str. 13.,
Źródło: opracowanie własne.

Biorąc pod uwagę liczbę pracujących⁵, sekcja *Handel; naprawa pojazdów samochodowych* była w 2012 r. trzecią co do wielkości w gospodarce podregionu nowosądeckiego (12,5 tys. pracujących), ustępując jedynie *Przetwórstwu przemysłowemu* i *Edukacji* (odpowiednio: 20,2 tys. i 13,3 tys. pracujących).

⁵ Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

Inaczej niż w przypadku podmiotów gospodarczych, większość pracujących w podmiotach zajmujących się handlem zarejestrowana była w gminach miejskich podregionu nowosądeckiego. Stanowili oni 10,5% wszystkich osób pracujących na terenie podregionu i więcej niż 2/3 (70,5%) grupy osób pracujących w handlu. Osoby pracujące w handlu w gminach wiejskich podregionu nowosądeckiego stanowiły odpowiednio: 3,2% i 21,6%.

Tabl. 2.3. Pracujący^a w handlu^b w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Pracujący ^a	
	w liczbach bezwzględnych	w % ogółu
	Województwo małopolskie	
Handel^b razem.....	107038	15,1
Gminy miejskie.....	65301	9,2
Gminy wiejskie.....	17221	2,4
Gminy miejsko-wiejskie.....	24516	3,5
	W tym podregion nowosądecki	
Handel^b razem.....	12459	14,8
Gminy miejskie.....	8785	10,4
Gminy wiejskie.....	2688	3,2
Gminy miejsko-wiejskie.....	986	1,2

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

b Sekcja PKD Handel; naprawa pojazdów samochodowych - patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 13.

Źródło: opracowanie własne.

Na koniec 2012 r. na terenie podregionu nowosądeckiego działały zaledwie 4 hipermarkety i 62 supermarkety, w zdecydowanej większości (88,7%) w gminach miejskich i miejsko-wiejskich. Zlokalizowane w podregionie supermarkety stanowiły prawie 1/6 (16,5%) wszystkich tego typu placówek handlu wielkopowierzchniowego działających w województwie małopolskim.

Tabl. 2.4. Sklepy według form organizacyjnych w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Hipermarkety	Supermarkety	Domy towarowe	Domy handlowe
Województwo małopolskie				
Ogółem	37	376	9	10
Gminy miejskie.....	36	203	6	8
Gminy wiejskie.....	0	27	3	0
Gminy miejsko-wiejskie.....	1	146	0	2
W tym podregion nowosądecki				
Ogółem	4	62	2	2
Gminy miejskie.....	4	50	2	2
Gminy wiejskie.....	0	5	0	0
Gminy miejsko-wiejskie.....	0	7	0	0

Źródło: opracowanie własne.

Na terenie podregionu nowosądeckiego na koniec 2012 r. działało ogółem 21 targowisk o łącznej powierzchni 107,6 tys. m² (w tym 79,6 tys m² powierzchni sprzedażowej). Na zdecydowanej większości z nich (19) przeważał drobny handel detaliczny. Zlokalizowane w podregionie targowiska stanowiły 14,3% wszystkich tego typu placówek działających w województwie małopolskim.

Tabl. 2.5. Targowiska stałe w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Liczba		Powierzchnia w m ²		Stale punkty sprzedaży drobnodetalicznej	
	ogółem	w tym z przewagą sprzedaży drobnodetalicznej	ogółem	w tym sprzedażowa	ogółem	w tym na targowiskach czynnych codziennie
Województwo małopolskie						
Ogółem	147	138	866861	661243	5684	2964
Gminy miejskie.....	56	53	354674	273325	3116	1456
Gminy wiejskie.....	25	24	89447	72249	527	22
Gminy miejsko-wiejskie..	66	61	422740	315669	2041	1486
W tym podregion nowosądecki						
Ogółem	21	19	107645	79629	403	288
Gminy miejskie.....	10	8	67738	46367	378	277
Gminy wiejskie.....	4	4	7800	7800	2	1
Gminy miejsko-wiejskie..	7	7	32107	25462	23	10

Źródło: opracowanie własne.

2.1.2. TURYSTYKA

Sekcja *Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi*, skupiająca grupę podmiotów z zakresu szeroko rozumianych usług okołoturystycznych, była z wynikiem 1,2 tys. dziesiątą w 2012 r. pod względem liczebności na terenie podregionu nowosądeckiego, a więc plasowała się w połowie stawki. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w tej sekcji osiągały najwyższy udział w południowej części obszaru, czyli w gminach uzdrowiskowych i turystycznych powiatu nowosądeckiego. Na obszarze całego podregionu podmioty z tej sekcji stanowiły natomiast 3,0% ogółu, co oznacza udział nieco niższy od średniego w województwie (3,8%).

Podobnie jak w przypadku handlu, podmioty zajmujące się usługami okołoturystycznymi niemal po równo rozłożyły się pomiędzy gminy miejskie i wiejskie podregionu, stanowiąc odpowiednio: 0,9% i 1,0% wszystkich zarejestrowanych podmiotów i odpowiednio: 30,8% i 32,6% podmiotów z sekcji.

Spośród podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie podregionu nowosądeckiego w sekcji *Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi*, dominowały podmioty zajmujące się działalnością gastronomiczną, których udział wyniósł aż 68,1%. Pozostałe 31,9% stanowił udział podmiotów zajmujących się zakwaterowaniem.

Tabl. 2.6. Podmioty gospodarki narodowej działające w turystyce^a w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Podmioty gospodarcze	
	w liczbach bezwzględnych	w % ogółu
	Województwo małopolskie	
Turystyka^a razem.....	13204	3,8
Gminy miejskie.....	6731	1,9
Gminy wiejskie.....	3302	1,0
Gminy miejsko-wiejskie.....	3171	0,9
	W tym podregion nowosądecki	
Turystyka^a razem.....	1212	3,0
Gminy miejskie.....	373	0,9
Gminy wiejskie.....	395	1,0
Gminy miejsko-wiejskie.....	444	1,1

^a Sekcja PKD Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi - patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 13.

Źródło: opracowanie własne.

Pod względem liczby pracujących⁶, sektor usług okołoturystycznych był na terenie podregionu nowosądeckiego w 2012 r. ósmą z najliczniejszych sekcji PKD, skupiając 1,7 tys. osób, tj. 2,0% wszystkich pracujących, a więc osiągając udział nieco niższy od średniego w województwie (2,4%).

Podobnie jak w przypadku handlu, również zdecydowana większość pracujących w podmiotach należących do sektora usług okołoturystycznych zarejestrowana była w gminach miejskich. Stanowili oni 0,6% wszystkich osób pracujących na terenie podregionu i blisko 1/3 (33,0%) grupy osób pracujących w sekcji *Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi*. Osoby pracujące w podmiotach z tej dziedziny działalności w gminach wiejskich podregionu stanowiły odpowiednio: 0,2% i 11,7%.

Tabl. 2.7. Pracujący^a w turystyce^b w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Pracujący ^a	
	w liczbach bezwzględnych	w % ogółu
	Województwo małopolskie	
Turystyka^b razem.....	16942	2,4
Gminy miejskie.....	12544	1,8
Gminy wiejskie.....	1491	0,2
Gminy miejsko-wiejskie.....	2907	0,4
	W tym podregion nowosądecki	
Turystyka^b razem.....	1653	2,0
Gminy miejskie.....	545	0,6
Gminy wiejskie.....	194	0,2
Gminy miejsko-wiejskie.....	914	1,2

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

b Sekcja PKD Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi - patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 13.

Źródło: opracowanie własne.

⁶ Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

2.1.3. ROLNICTWO

W końcu 2012 r. co 4 podmiot prowadzący działalność rolniczą w województwie małopolskim zarejestrowany był na terenie podregionu nowosądeckiego (25,6% ogółu podmiotów z sekcji *Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo* w województwie). Zarejestrowane w rolnictwie podmioty stanowiły na obszarze podregionu 3,9% ogółu (w całym województwie małopolskim analogiczny udział był ponad dwukrotnie niższy i wynosił 1,8%). Najwyższy, ponad 10-procentowy udział podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w tej sekcji odnotowano w gminach: Sękowa (14,2%), Uście Gorlickie (14,0%), Łososina Dolna (13,2%) i Łabowa (11,3%), najniższy natomiast – w mieście Gorlice (0,8%).

Tabl. 2.8. Podmioty gospodarki narodowej działające w rolnictwie^a w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Podmioty gospodarcze	
	w liczbach bezwzględnych	w % ogółu
	Województwo małopolskie	
Rolnictwo^a razem.....	6150	1,8
Gminy miejskie.....	757	0,2
Gminy wiejskie.....	1792	0,6
Gminy miejsko-wiejskie.....	3601	1,0
	W tym podregion nowosądecki	
Rolnictwo^a razem.....	1574	4,0
Gminy miejskie.....	157	0,4
Gminy wiejskie.....	1182	3,0
Gminy miejsko-wiejskie.....	235	0,6

^a Sekcja PKD Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo - patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 13.
Źródło: opracowanie własne.

W oczywisty sposób zdecydowana większość podmiotów zajmujących się działalnością rolniczą zarejestrowana była w gminach wiejskich podregionu nowosądeckiego. Stanowiły one 3,0% wszystkich zarejestrowanych w podregionie podmiotów i aż 3/4 (75,1%) grupy podmiotów rolniczych. Dla porównania, podmioty zajmujące się rolnictwem zarejestrowane w gminach miejskich posiadały udział odpowiednio: 0,4% i 10,0%.

Spośród podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie podregionu nowosądeckiego w sekcji *Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo* znaczną

większość stanowiły podmioty zajmujące się uprawą rolną, chowem i hodowlą zwierząt, a także łowiectwem (włączając w to działalność usługową) – ich udział w ogóle podmiotów rolniczych w podregionie wyniósł aż (79,9%). Udział podmiotów zajmujących się leśnictwem i pozyskiwaniem drewna wyniósł 19,6%, a 0,5% stanowiły podmioty prowadzące działalność rybacką.

ROZDZIAŁ 3. FINANSE PUBLICZNE

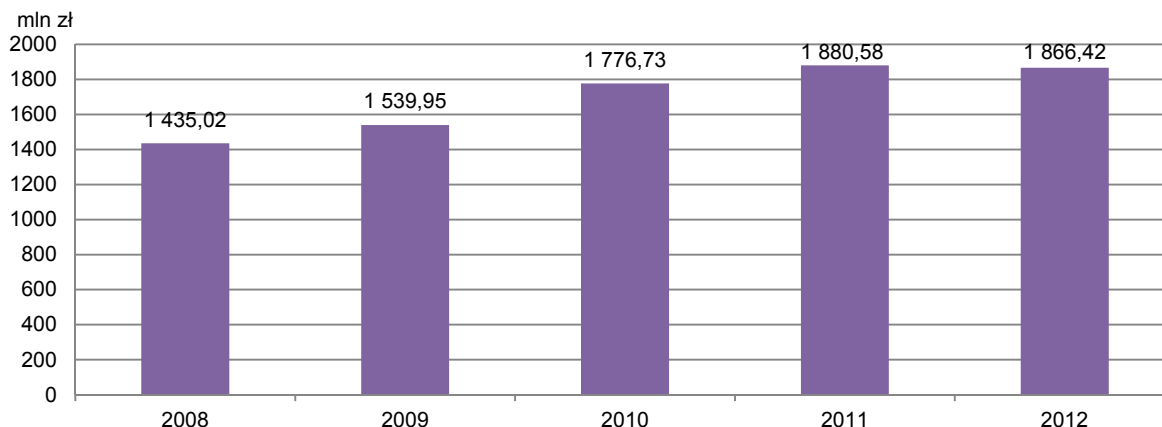
Finanse podregionu, rozumiane jako finanse publiczne, są czynnikiem warunkującym rozwój danego regionu. Istotną rolę dla rozwoju regionu odgrywa sposób wydatkowania środków budżetowych, a więc kierunki wydatkowania, jak również sposoby pozyskiwania środków pieniężnych na realizację zadań własnych danego obszaru.

Podregion nowosądecki to stosunkowo młody obszar w przestrzeni społeczno-gospodarczej kraju. Konkurencyjność regionów na tle pozostałych jednostek przestrzennych rośnie, co rodzi swoje konsekwencje dla rozwoju regionalnego.

3.1. DOCHODY BUDŻETOWE GMIN PODREGIONU NOWOSĄDECKIEGO

Na przestrzeni lat 2008 – 2012, dochody ogółem gmin wchodzących w skład podregionu nowosądeckiego nieprzerwanie rosły, co świadczy o stałym poziomie rozwoju regionu. Wzrost ten był w całym badanym okresie liniowy, tzn. z roku na rok notowano coraz to wyższe dochody. W 2008 r. dochody ogółem⁷ gmin wchodzących w skład podregionu nowosądeckiego wyniosły 1435,0 mln zł, natomiast w 2012 r. już 1866,4 mln zł. Warto w tym miejscu zaznaczyć, iż w latach 2008 – 2012 rosnący trend dochodów budżetowych dotyczył również całego województwa małopolskiego (odpowiednio w 2008 r. wyniosły one 9207,4 mln zł, w 2012 r. 11449,5 mln zł).

Wykr. 3.1. Dochody ogółem gmin i miasta na prawach powiatu

Źródło: opracowanie własne.

⁷ Na dochody ogółem składają się: 1) dochody własne, 2) dotacje, 3) subwencja ogólna.

Analizując dochody ogółem gmin wchodzących w skład podregionu nowosądeckiego w latach 2008 – 2012 należy zwrócić uwagę na zestawienie dochodów według rodzaju gminy. Zdecydowanie najwięcej dochodów ogółem spośród gmin wchodzących w skład podregionu nowosądeckiego uzyskały w 2012 r. gminy wiejskie – 52,8%. Dochody ogółem gmin miejskich w 2012 r. stanowiły 30,1%, natomiast gmin miejsko-wiejskich 17,1%.

Z roku na rok dynamika dochodów ogółem gmin rosła – wyjątek stanowiły lata 2012 – w przypadku gmin miejskich oraz 2011 – 2012 - w przypadku gmin miejsko-wiejskich, kiedy to dynamika dochodów ogółem uległa nieznacznemu spadkowi.

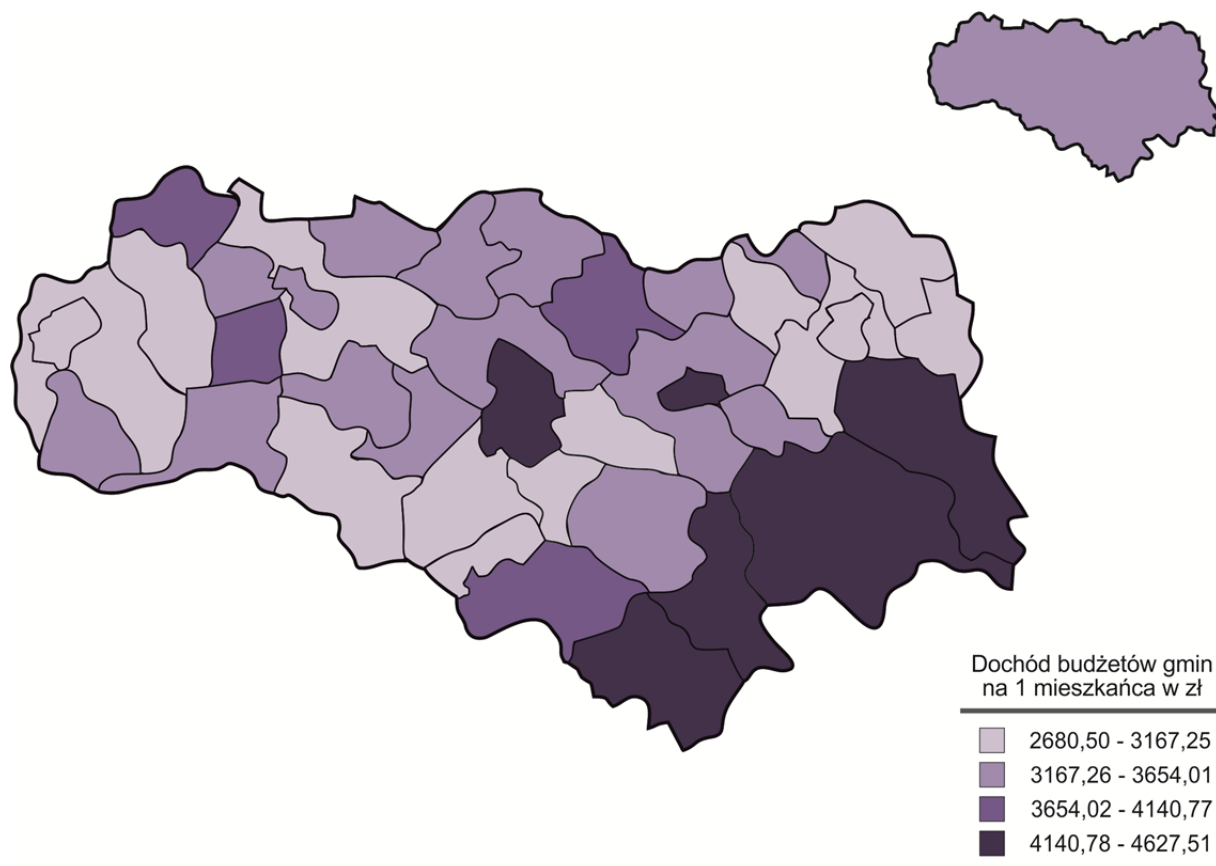
Tabl. 3.1. Dochody ogółem gmin według rodzaju gminy

Wyszczególnienie	Lata				
	2008	2009	2010	2011	2012
Gminy miejskie					
Ogółem (mln zł).....	456,5	487,8	526,7	584,8	562,1
Dynamika (rok poprzedni=100).....	108,3	106,9	108,0	111,0	96,1
Gminy wiejskie					
Ogółem (mln zł).....	767,6	791,1	921,6	967,9	985,0
Dynamika (rok poprzedni=100).....	113,0	103,1	116,5	105,0	101,8
Gminy miejsko-wiejskie					
Ogółem (mln zł).....	211,0	261,1	328,4	327,9	319,4
Dynamika (rok poprzedni=100).....	113,6	123,8	125,8	99,9	97,4

Ź r ó d ł o: opracowanie własne.

Najwyższe dochody ogółem w obrębie gmin wchodzących w skład podregionu nowosądeckiego w 2012 r. wystąpiły w gminie miejsko-wiejskiej Krynica Zdrój 78,7 mln zł, gminie wiejskiej Chełmiec 90,2 mln zł oraz gminie miejskiej Nowy Sącz 381,6 mln zł. Z kolei najniższe dochody ogółem w 2012 r. wystąpiły w gminach wiejskich Ryto 11,8 mln zł, Moszczenica 17,3 mln zł oraz Ropa 19,3 mln zł. Jak wynika z zestawienia dochodów ogółem gmin w obrębie podregionu nowosądeckiego różnica w potencjale ekonomicznym między poszczególnymi gminami jest znacząca. W sposób szczególny widać to na przykładzie gminy miejskiej Nowy Sącz, której dochód w 2012 r. stanowił 20,4% dochodu ogółem gmin wchodzących w skład podregionu nowosądeckiego. Znacząco wyższy dochód ogółem w przypadku Nowego Sącza wynika przede wszystkim z wysokiego dochodu własnego, w skład którego wchodzi podatek (w tym od nieruchomości), opłaty lokalne, udział w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa z PIT i CIT oraz dochody z majątku.

Wykr.3.2. Dochody ogółem gmin na 1 mieszkańca w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

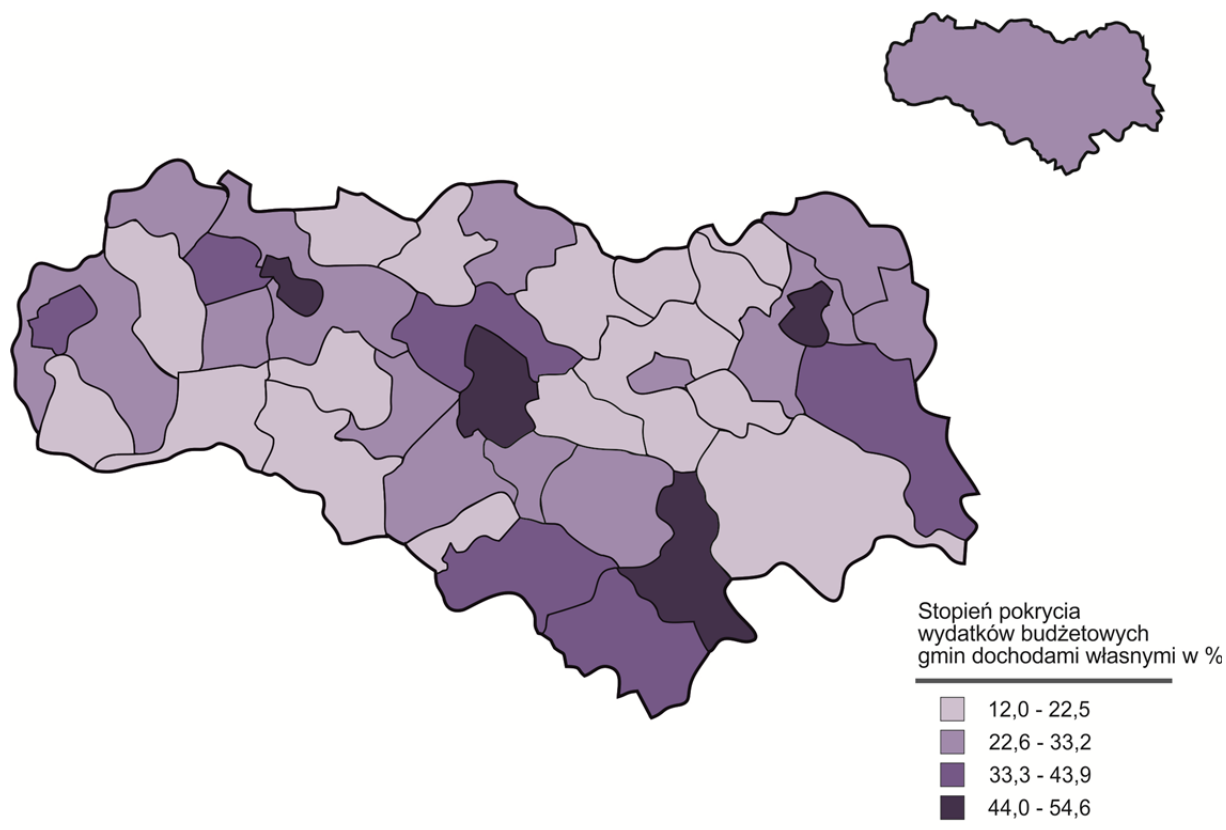
Źródło: opracowanie własne.

Czynnikami, które bezpośrednio warunkują poziom dochodów i wydatków ogółem gmin podregionu nowosądeckiego są lokalne warunki społeczno-ekonomiczne, jak również gęstość zaludnienia. Najwyższe dochody w 2012 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca wystąpiły w gminie miejskiej Nowy Sącz 4530,29 zł oraz gminach miejsko-wiejskich Muszyna 4572,45 zł oraz Krynica Zdrój 4627,51 zł.

Najniższe dochody gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2012 r. odnotowano w gminie miejskiej Gorlice 2680,50 zł, gminie miejsko-wiejskiej Stary Sącz 2743,42 zł oraz gminie wiejskiej Lipinki 2839,86 zł.

Wykr. 3.3 Stopień pokrycia wydatków ogółem gmin dochodami własnymi w 2012 r.

Stan w dniu 31 XII

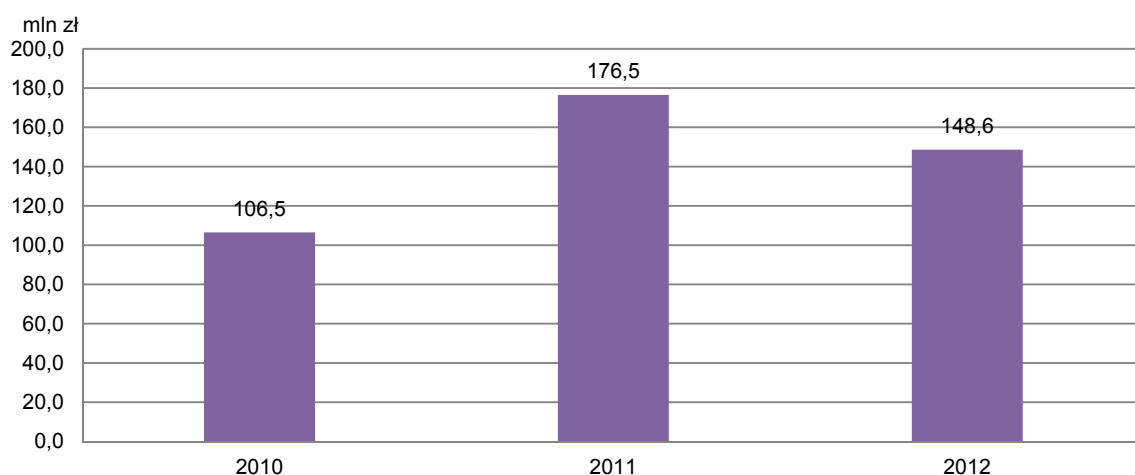

Źródło: opracowanie własne.

Udział dochodów własnych w dochodach ogółem gmin podregionu nowosądeckiego pozwala ocenić, w jakim stopniu poszczególne jednostki są uzależnione od budżetu centralnego i przekazywanych dotacji, subwencji, a w jakim stopniu opierają się na lokalnej społeczności i dochodach przez nią wypracowanych. Pod tym względem wyróżniają się 3 gminy podregionu nowosądeckiego (gminy miejskie Limanowa i Gorlice oraz gmina miejsko-wiejska Krynica-Zdrój), którym w 2012 r. udało się wypracować samodzielnie dochód pokrywający co najmniej 50% ogółu wydatków ich budżetów.

Po przystąpieniu Polski w 2004 r. do Unii Europejskiej pojawiła się nowa perspektywa pozyskiwania środków finansowych przez jednostki samorządu terytorialnego (jst). Wysokość środków pozyskanych w latach 2008 – 2012, osiągnęła swój najwyższy poziom w 2011 r. Gminy podregionu nowosądeckiego pozyskały wówczas ogółem 176,5 mln zł na realizację programów i projektów unijnych.

Wykr. 3.4 Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych

Źródło: opracowanie własne.

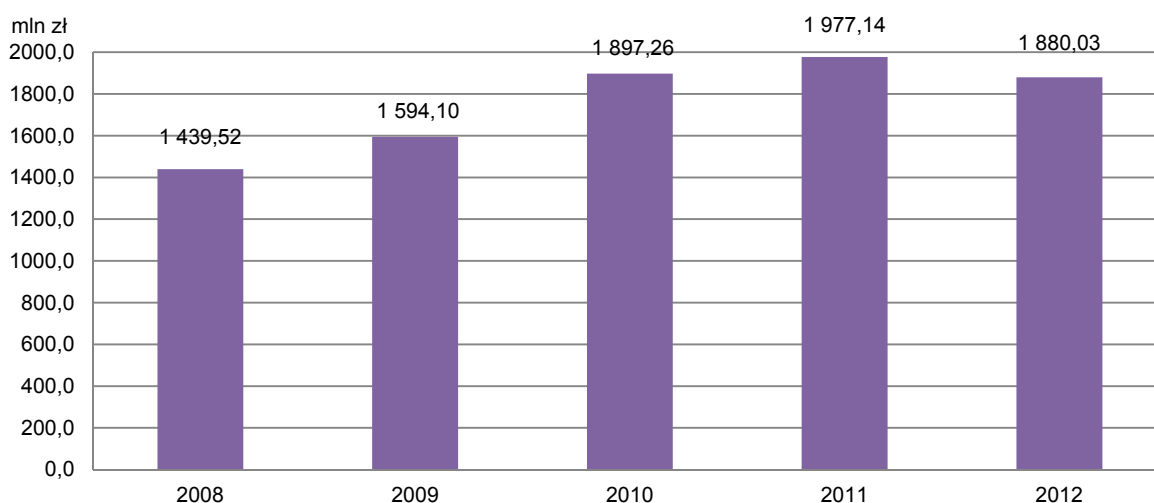
Łącznie na przestrzeni lat 2008 – 2009 gminy podregionu nowosądeckiego pozyskały z budżetu Unii Europejskiej 39,8 mln zł, tj. przeciętnie 38,49 zł na 1 mieszkańca. Poziom wykorzystania środków unijnych przez gminy podregionu nowosądeckiego był zróżnicowany m.in. przez różny stopień dostosowania organizacji urzędów gminnych do możliwości, jakie stworzyła przed nimi perspektywa pozyskiwania środków pomocowych z Unii Europejskiej. Dofinansowanie przekraczające średnią udało się uzyskać w 13 gminach. Dla porównania, w latach 2008 – 2009 wszystkie gminy województwa małopolskiego pozyskały z budżetu Unii Europejskiej kwotę 384,1 mln zł, przeciętnie 58,33 zł na 1 mieszkańca.

3.2. WYDATKI BUDŻETOWE GMIN PODREGIONU NOWOSĄDECKIEGO

W okresie 2008 – 2012 wydatki ogółem gmin podregionu nowosądeckiego rosły. Część z tych środków była przeznaczona na działania inwestycyjne, a co za tym idzie miała bezpośrednie przełożenie na większy rozwój podregionu. W 2008 r. wydatki ogółem gmin wchodzących w skład podregionu nowosądeckiego wyniosły 1439,5 mln zł, natomiast w 2012 r. już 1880,0 mln zł. Dla porównania wydatki całego województwa w 2008 r. wyniosły 9488,4 mln zł, natomiast w 2012 r. 11637,3 mln zł.

Na wydatki ogółem gmin podregionu nowosądeckiego składały się wydatki bieżące oraz majątkowe. W 2008 r. wyniosły one odpowiednio 1180,4 mln zł i 259,1 mln zł, natomiast w 2012 r. wyniosły one: 1523,6 mln zł i 356,4 mln zł.

Wykr. 3.5 Wydatki ogółem gmin i miasta na prawach powiatu

Źródło: opracowanie własne.

Analizując wydatki ogółem gmin wchodzących w skład podregionu nowosądeckiego w latach 2008 – 2012 należy zwrócić uwagę na zestawienie wydatków według rodzaju gminy. Zdecydowanie najwięcej wydatków ogółem spośród gmin wchodzących w skład podregionu nowosądeckiego uzyskały w 2012 r. gminy wiejskie 51,9%. Wydatki ogółem gmin miejskich stanowiły 30,1% ogółu wydatków wszystkich gmin, natomiast gmin miejsko-wiejskich 18,0%.

Tabl. 3.2 Wydatki ogółem gmin według rodzaju gminy

Wyszczególnienie	Lata				
	2008	2009	2010	2011	2012
Gminy miejskie					
Ogółem (mln zł).....	462,1	509,3	560,3	589,2	566,3
Dynamika (rok poprzedni=100).....	106,8	110,2	110,0	105,2	96,1
Gminy wiejskie					
Ogółem (mln zł).....	743,6	814,1	973,7	1029,0	974,9
Dynamika (rok poprzedni=100).....	114,7	109,5	119,6	105,7	94,7
Gminy miejsko-wiejskie					
Ogółem (mln zł).....	2333,8	270,7	363,2	358,9	338,9
Dynamika (rok poprzedni=100).....	111,3	115,7	134,2	98,8	94,4

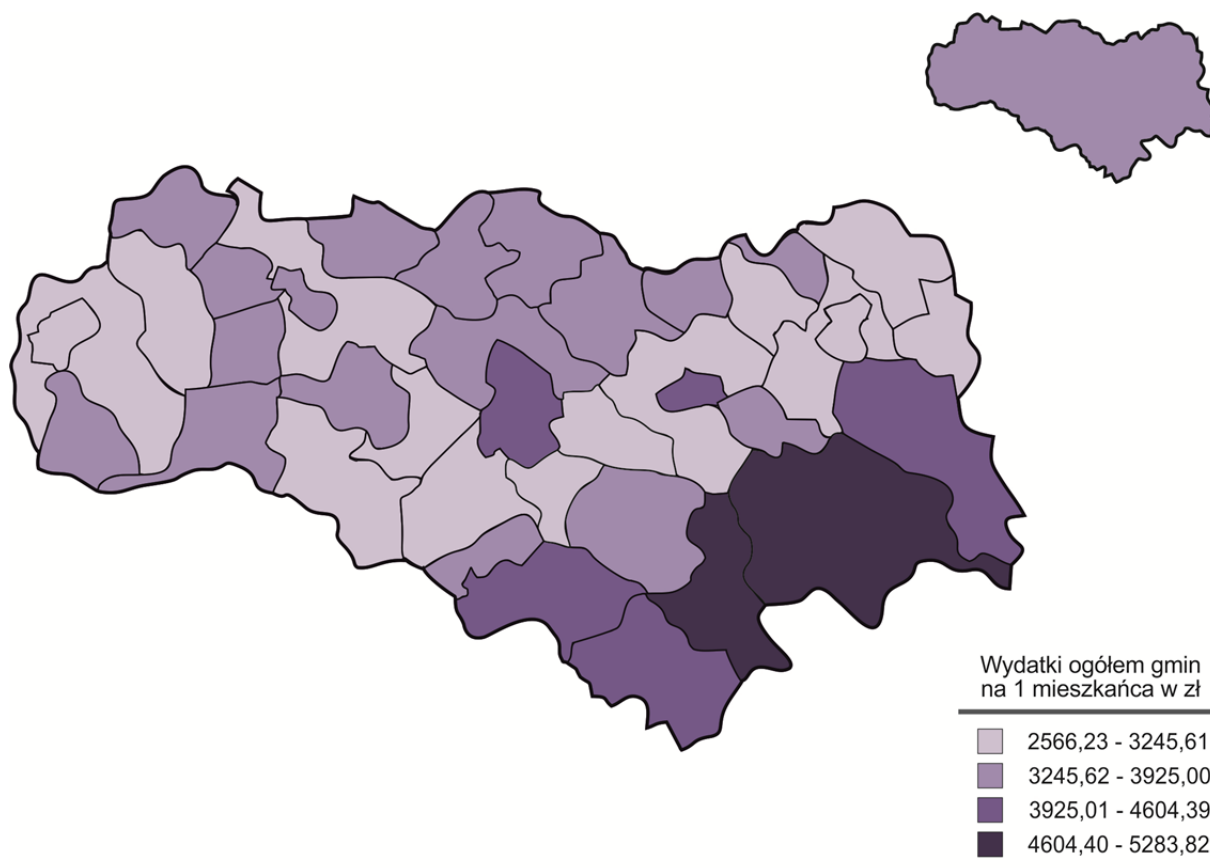
Źródło: opracowanie własne.

Najwyższe wydatki ogółem w gminach wchodzących w skład podregionu nowosądeckiego w 2012 r. odnotowano w gminie wiejskiej Chełmiec 87,7 mln zł, gminie miejsko-wiejskiej Krynica-Zdrój 89,9 mln zł oraz gminie miejskiej Nowy Sącz 380,3 mln zł. Najniższe wydatki ogółem w gminach podregionu

nowosądeckiego wystąpiły w gminach wiejskich Łabowa 19,1 mln zł, Moszczenica 16,6 mln zł oraz Rytró 14,3 mln zł.

W 2012 r. gminy podregionu nowosądeckiego wydały ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca przeciętnie 3537,70 zł. Najwyższe wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca wystąpiły w gminach miejsko-wiejskich Muszyna 4562,50 zł, Krynica-Zdrój 5283,82 zł oraz gminie wiejskiej Uście Gorlickie 4910,14 zł. Najniższe wydatki ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2012 r. wystąpiły w gminie miejsko-wiejskiej Stary Sącz 2752,88 zł oraz gminach wiejskich Nawojowa 2685,54 zł oraz Mszana Dolna 2566,23 zł.

Wykr. 3.6. Wydatki ogółem gmin na 1 mieszkańca w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

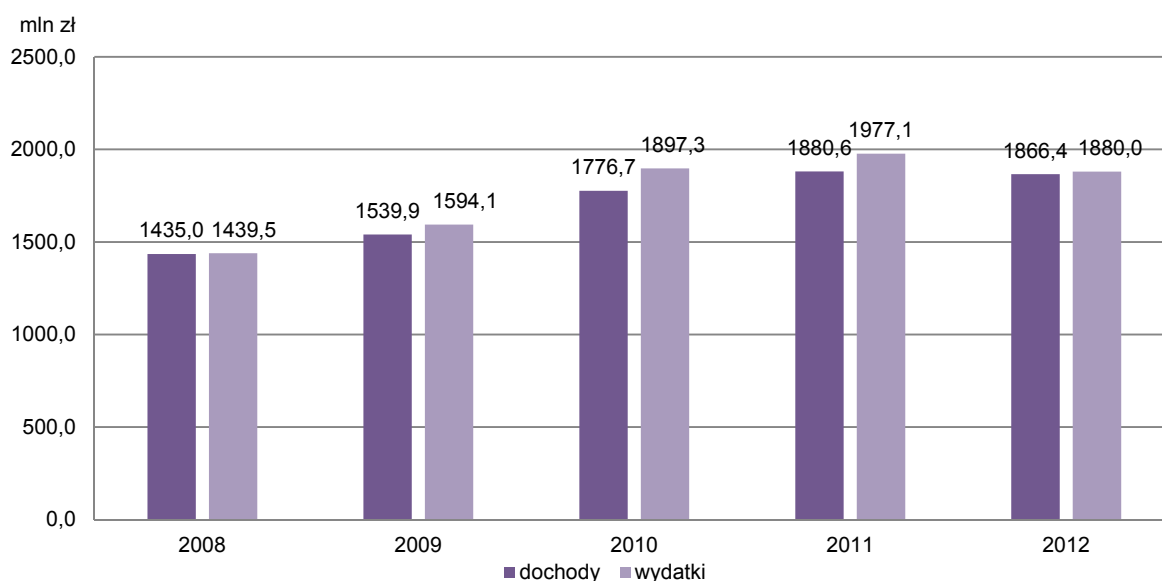
Źródło: opracowanie własne.

Analizując dochody i wydatki gmin wchodzących w skład podregionu nowosądeckiego w latach 2008 – 2012 widać, że wydatki w każdym roku były wyższe niż dochody. Przewaga wydatków nad dochodami świadczy o ujemnym

wyniku finansowym budżetów gmin. W 2008 r. deficyt budżetów gmin podregionu nowosądeckiego wyniósł 4,5 mln zł, natomiast w 2012 r. 13,6 mln zł. Na przestrzeni lat 2008 – 2012 największy deficyt budżetowy odnotowano w 2010 r., kiedy to wydatki ogółem gmin podregionu nowosądeckiego były wyższe od dochodów ogółem o 120,5 mln zł.

Utrzymujący się przez dłuższy czas deficyt budżetowy gmin podregionu nowosądeckiego skutkuje obciążeniami budżetowymi z tytułu kosztów obsługi deficytu budżetowego. Rosnące wydatki – w szczególności inwestycyjne, są po części związane z możliwością pozyskiwania źródeł finansowania inwestycyjnego z Unii Europejskiej oraz klauzuli wymaganego wkładu własnego. Tylko w nielicznych przypadkach całość wydatków na dany projekt mogła pochodzić z funduszy unijnych.

Wykr. 3.7. Dochody i wydatki ogółem gmin i miasta na prawach powiatu

Źródło: opracowanie własne.

ROZDZIAŁ 4. USŁUGI PUBLICZNE

4.1. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

W ciągu ostatnich kilku lat w podregionie nowosądeckim (podobnie jak w województwie małopolskim) systematycznie modernizowano infrastrukturę komunalną. Najbardziej rozbudowano sieć kanalizacyjną (wraz z kolektorami) - od 2008 do 2012 roku jej długość zwiększyła się w województwie małopolskim o 31,0%, a w podregionie o 39,4%. Długość sieci wodociągowej w ciągu 5 lat wzrosła w województwie małopolskim o 5,9%, natomiast w podregionie wzrost był o 15,0 p. proc. wyższy niż w województwie. W najmniejszym stopniu rozbudowana została sieć gazowa – w województwie małopolskim jej długość wzrosła od 2008 r. o 2,1%, a w podregionie o 1,4%.

4.1.1. SIEĆ KANALIZACYJNA, INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWA I GAZOWA

Podregion nowosądecki cechowało znaczne zróżnicowanie w dostępie do infrastruktury komunalnej. W niektórych gminach podregionu odnotowano, że z sieci wodociągowych, kanalizacyjnych lub gazowych korzystała większość mieszkańców (w przypadku gazociągów na niektórych terenach odsetek osiągnął nawet 95,2%). Istniały jednak obszary całkowicie pozbawione któregoś z wyżej wymienionych elementów infrastruktury.

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w województwie małopolskim w 2012 r. była równa 11,4 tys. km. W porównaniu z rokiem 2011 zanotowano wzrost o 7,0%. W podregionie nowosądeckim długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosiła 2,0 tys. km i stanowiła 17,5% sieci województwa. Długość sieci zwiększyła się od 2012 r. o 8,1%. Najwięcej, bo 46,7% długości sieci kanalizacyjnej województwa małopolskiego posiadały gminy wiejskie. 29,6% długości sieci znajdowało się w gminach miejsko-wiejskich, a 23,7% w gminach miejskich. W podregionie nowosądeckim można zauważyć większe zróżnicowanie: 60,3% długości czynnej sieci kanalizacyjnej posiadały gminy wiejskie, 21,5% gminy miejskie, 18,2% gminy miejsko-wiejskie.

Wśród powiatów, które wchodzą w skład podregionu nowosądeckiego najdłuższą czynną sieć kanalizacyjną posiadały: gorlicki i nowosądecki (odpowiednio 32,2% oraz 31,3% długości sieci podregionu). Najdłuższą sieć kanalizacyjną w podregionie posiadało miasto Nowy Sącz (10,3% długości sieci) oraz gmina Gorlice (10,1% długości sieci) – łączna długość ich sieci wyniosła 0,4 tys. km. W podregionie nowosądeckim znajdowały się także obszary, które nie posiadały czynnej sieci kanalizacyjnej. Należały do nich gminy: Łużna (powiat gorlicki), Słupnice (powiat limanowski), Grybów oraz Korzenna (powiat nowosądecki). Wykaz gmin pozostających bez sieci kanalizacyjnej pozostał bez zmian od 2008 roku.

Poprzez sieć kanalizacyjną w 2012 roku na terenie województwa małopolskiego odprowadzono 101,8 tys. dam^3 ścieków, a więc o 3,9% mniej niż w roku 2011. W podregionie nowosądeckim odprowadzono 9,5 tys. dam^3 ścieków. Liczba ta stanowiła 9,3% ogólnej objętości ścieków odprowadzonych w województwie. Do obszarów podregionu nowosądeckiego, w których odprowadzono najwięcej ścieków należą miasta: Nowy Sącz (34,8% objętości ścieków odprowadzonych w podregionie) oraz Gorlice (11,6%), a także gmina miejsko-wiejska Krynica-Zdrój (10,4%). Najmniej ścieków (wśród obszarów posiadających sieć) zostało odprowadzonych w gminach: Ropa, Jodłownik, Łabowa - ścieki z tych obszarów stanowiły łącznie 0,7% ścieków odprowadzonych w podregionie nowosądeckim.

Tabl. 4.1. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej^a w km
Stan w dniu 31 XII

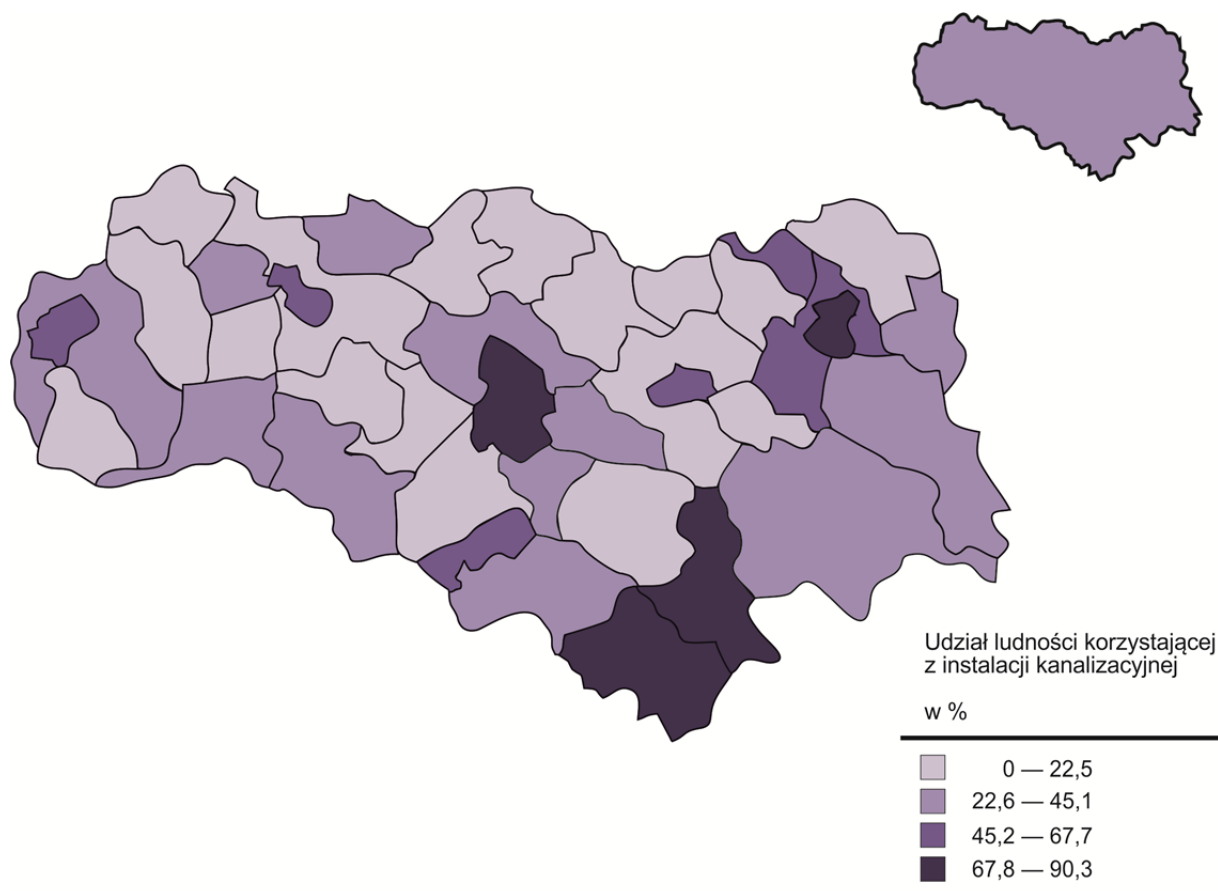
Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w km				
	Województwo małopolskie				
Ogółem.....	8697,2	9487,1	10008,2	10649,2	11390,4
Gminy miejskie.....	2455,9	2494,3	2568,7	2629,4	2698,0
Gminy wiejskie.....	3794,4	4170,0	4512,3	4918,0	5316,3
Gminy miejsko-wiejskie.....	2446,9	2822,8	2927,2	3101,8	3376,1
	W tym podregion nowosądecki				
Razem.....	1428,3	1575,2	1620,1	1840,6	1990,4
Gminy miejskie.....	370,2	405,6	408,1	414,4	428,0
Gminy wiejskie.....	806,8	892,8	932,2	1106,8	1199,7
Gminy miejsko-wiejskie.....	251,3	276,8	279,8	319,4	362,7

a Sieć rozdzielcza i kolektory.

Źródło: opracowanie własne.

Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności, podobnie jak dostęp do niej, cechował się dużym zróżnicowaniem. W województwie małopolskim odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w 2012 roku wyniósł 55,1% (1848,6 tys. osób) i był o 4,0 p. proc. wyższy w porównaniu z 2008 rokiem. W podregionie nowosądeckim wartość ta była niższa i wynosiła 40,2% (z sieci kanalizacyjnej korzystało 213,5 tys. osób). W odniesieniu do roku 2008 zanotowano wzrost o 5,0 p. proc. W gminach miejskich podregionu nowosądeckiego odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej był równy 78,8%, w gminach miejsko-wiejskich - 41,3%, natomiast w gminach wiejskich 21,6%. W podregionie nowosądeckim największy odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej zanotowano w miastach: Gorlice (90,0%) i Nowy Sącz (81,7%) oraz gminach miejsko-wiejskich: Muszyna (80,0%) i Krynica-Zdrój (79,4%). Najmniejszy udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej (w gminach, które ją posiadały) zanotowano w gminach Ropa (1,1%), Niedźwiedź (10,4%) oraz Podegrodzie (12,9%).

Wykr. 4.1. Korzystający z sieci kanalizacyjnej w 2012 r.

W 2012 roku w województwie małopolskim czynna rozdzielcza sieć wodociągowa miała długość 18,1 tys. km i była o 5,9% dłuższa niż w roku 2008. Długość sieci w podregionie nowosądeckim wyniosła 2,2 tys. km i stanowiła 12,2% długości sieci w województwie. Od 2008 r. długość sieci podregionu zwiększyła się o 20,9%, głównie ze względu na znaczny rozwój infrastruktury w powiecie nowosądeckim, gdzie w ciągu 5 lat zanotowano wzrost długości sieci o 32,4%. Infrastruktura powiatu nowosądeckiego stanowiła największą część infrastruktury województwa: ponad połowa sieci wodociągowej znajdowała się w tamtejszych gminach. W gminach wiejskich zlokalizowanych było 51,3% ogółu sieci województwa i 68,5% podregionu. Sieć wodociągów w gminach miejsko-wiejskich stanowiła odpowiednio 35,0% i 15,2% ogółu sieci województwa i podregionu. W gminach miejskich znajdowało się 13,7% długości sieci wodociągowej województwa i 16,3% podregionu.

Najdłuższa sieć wodociągowa, o długości 0,3 tys. km, znajdowała się w gminie Chelmiec i stanowiła 15,6% długości sieci podregionu. W dalszej kolejności długą sieć posiadało miasto Nowy Sącz (0,2 tys. km - 8,4% ogółu) i gmina Limanowa (0,2 tys. km - 6,9% ogółu). W gminie Lipinki sieć wodociągowa nie powstała. Trzy gminy posiadające najkrótszą sieć (poniżej 4,0 km) to Moszczenica, Łabowa i Ropa – łączna długość ich sieci wodociągowej stanowiła 0,4% sieci w podregionie nowosądeckim.

Tabl. 4.2. Długość czynnej rozdzielczej sieci wodociągowej w km
Stan w dniu 31 XII

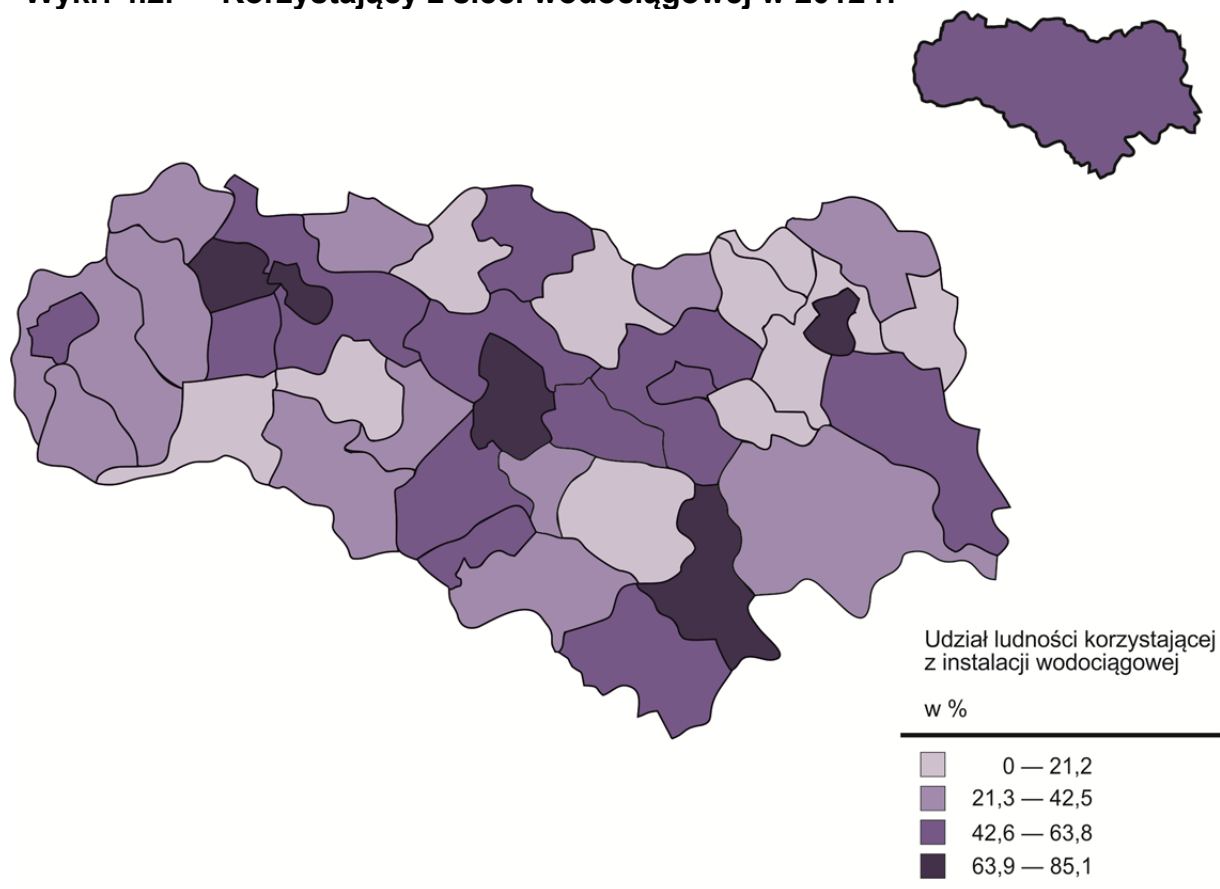
Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w km				
Województwo małopolskie					
Ogółem.....	17066,6	17324,2	17621,9	17697,9	18066,5
Gminy miejskie.....	2365,5	2449,3	2353,4	2411,1	2470,1
Gminy wiejskie.....	9242,4	9050,6	9226,1	9069,8	9274,0
Gminy miejsko-wiejskie.....	5458,7	5824,3	6042,4	6217,0	6322,4
W tym podregion nowosądecki					
Razem.....	1821,6	2018,3	2139,6	2155,4	2202,4
Gminy miejskie.....	301,0	343,7	327,4	340,2	358,4
Gminy wiejskie.....	1232,6	1388,0	1516,2	1492,9	1508,3
Gminy miejsko-wiejskie.....	288,0	286,6	296,0	322,3	335,7

Źródło: opracowanie własne.

Różnice widoczne były także w przypadku udziału osób korzystających z sieci wodociągowej w ogólnej licznie ludności. Dla województwa małopolskiego w 2012 r. wartość ta wyniosła 76,3% (2558,4 tys. osób), natomiast dla podregionu nowosądeckiego 48,8% (259,6 tys. osób) i była o 4,0 p. proc wyższa w porównaniu z 2008 rokiem. W gminach miejskich podregionu 80,3% ludności korzystało z wodociągów, w gminach wiejskich - 34,2%, natomiast w gminach miejsko-wiejskich - 48,3%. Dla województwa wartości te były wyższe i wynosiły odpowiednio: 95,7% w gminach miejskich, 56,1% w gminach wiejskich, 77,5% w gminach miejsko-wiejskich.

Największy, ponad 80%-towy, odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej zanotowano w miastach: Gorlice (84,8%), Nowy Sącz (83,5%) oraz Limanowa (80,6%). W obszarach, które posiadały instalację wodociągową najmniejszy odsetek osób z niej korzystających zanotowano w gminach: Ropa (5,3%), Łososina Dolna (6,3%) i Łabowa (6,4%).

Wykr. 4.2. Korzystający z sieci wodociągowej w 2012 r.

W gospodarstwach domowych województwa małopolskiego w 2012 roku zużyto 89,2 tys. dam^3 wody z instalacji wodociągowej, z czego 7,4 tys. dam^3 (8,3% ogółu) wykorzystaly gospodarstwa podregionu nowosądeckiego. Średnie zużycie wody na jednego mieszkańca wyniosło w województwie 26,6 m^3 . Dla podregionu wartość była prawie dwa razy mniejsza: na jednego mieszkańca zużyto średnio 13,9 m^3 wody. Rozkład zużycia wody w poszczególnych typach gmin w podregionie nowosądeckim przedstawiał się następująco: największe zużycie na 1 mieszkańca zanotowano w gminach miejskich: 26,7 m^3 , następnie w miejsko-wiejskich - 11,3 m^3 , a najmniejsze w wiejskich - 8,6 m^3 . Obszarami, w których zużycie wody na 1 mieszkańca przekroczyło 30,0 m^3 była gmina Kamionka Wielka (35,9 m^3) oraz miasto Nowy Sącz (30,7 m^3). Gminami o najmniejszych wartościach były: Łososina Dolna, Łabowa oraz Ropa - zużycie wody na jednego mieszkańca nie przekraczało w nich 0,7 m^3 .

Kolejnym elementem zróżnicowanej infrastruktury podregionu nowosądeckiego jest czynna sieć gazowa. W 2012 roku miała ona długość 4,2 tys. km i stanowiła 18,6% długości linii w województwie małopolskim (równiej 22,4 tys. km). Sieć w gminach wiejskich wynosiła 2,8 tys. km i stanowiła 67,8% długości sieci w podregionie. Długości sieci gazowej w gminach miejskich i miejsko-wiejskich były zbliżone – ich udziały w ogólnej długości sieci podregionu oscylowały wokół 16,0%. W strukturze podregionu najdłuższą sieć gazową posiadał powiat nowosądecki i stanowiła ona 36,7% ogółu. Najdłuższą sieć posiadało miasto Nowy Sącz (285,1 km) oraz gminy: Grybów (284,9 km) i Limanowa (251,9 km). Na terenie gmin: Kamienica, Piwniczna Zdrój, Podegrodzie i Ryto sieć gazowa w ogóle nie powstała. Gminy Łącko i Łukowica posiadały sieć krótszą niż 1,0 km – odpowiednio 190 m i 790 m).

W 2012 roku w województwie małopolskim odbiorcami gazu z sieci (bez korzystających z gazomierzy zbiorczych) było 701,2 tys. gospodarstw domowych. Spośród nich 12,6% (88,0 tys.) stanowiły gospodarstwa z terenu podregionu nowosądeckiego. Ich liczba zmniejszyła się w stosunku do roku 2008 o 2,4%. W podregionie nowosądeckim odbiorcy gazu z sieci (bez korzystających z gazomierzy zbiorczych) z gmin miejskich stanowili niecałą połowę (46,3%) wszystkich.

Odsetek osób korzystających z sieci gazowej w województwie małopolskim wyniósł 63,0% i był o 4,2 p. proc. wyższy niż w podregionie nowosądeckim. Wśród

312,5 tys. osób korzystających z sieci gazowej na terenie podregionu nowosądeckiego 43,1% korzystało z instalacji w gminach wiejskich. 39,9% w gminach miejskich i 17,0% w gminach miejsko-wiejskich. Odsetek osób korzystających z sieci gazowej w ogólnej liczbie ludności w poszczególnych typach gmin wyniósł odpowiednio: w gminach miejskich: 87,9%, w gminach wiejskich: 44,8%, w gminach miejsko-wiejskich: 59,6%.

Tabl. 4.3. Długość czynnej sieci gazowej
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w km				
	Województwo małopolskie				
Ogółem.....	21902,7	22032,2	22123,1	22227,9	22351,9
Gminy miejskie.....	3091,7	3130,7	3153,5	3174,2	3191,8
Gminy wiejskie.....	11236,6	11046,6	10961,5	11004,6	11062,1
Gminy miejsko-wiejskie.....	7574,4	7855,0	8008,1	8049,2	8097,9
	W tym podregion nowosądecki				
Razem.....	4105,9	4128,3	4133,1	4144,4	4162,9
Gminy miejskie.....	652,2	663,3	661,0	664,7	665,6
Gminy wiejskie.....	2913,5	2801,2	2806,4	2812,1	2824,1
Gminy miejsko-wiejskie.....	540,2	663,8	665,7	667,7	673,2

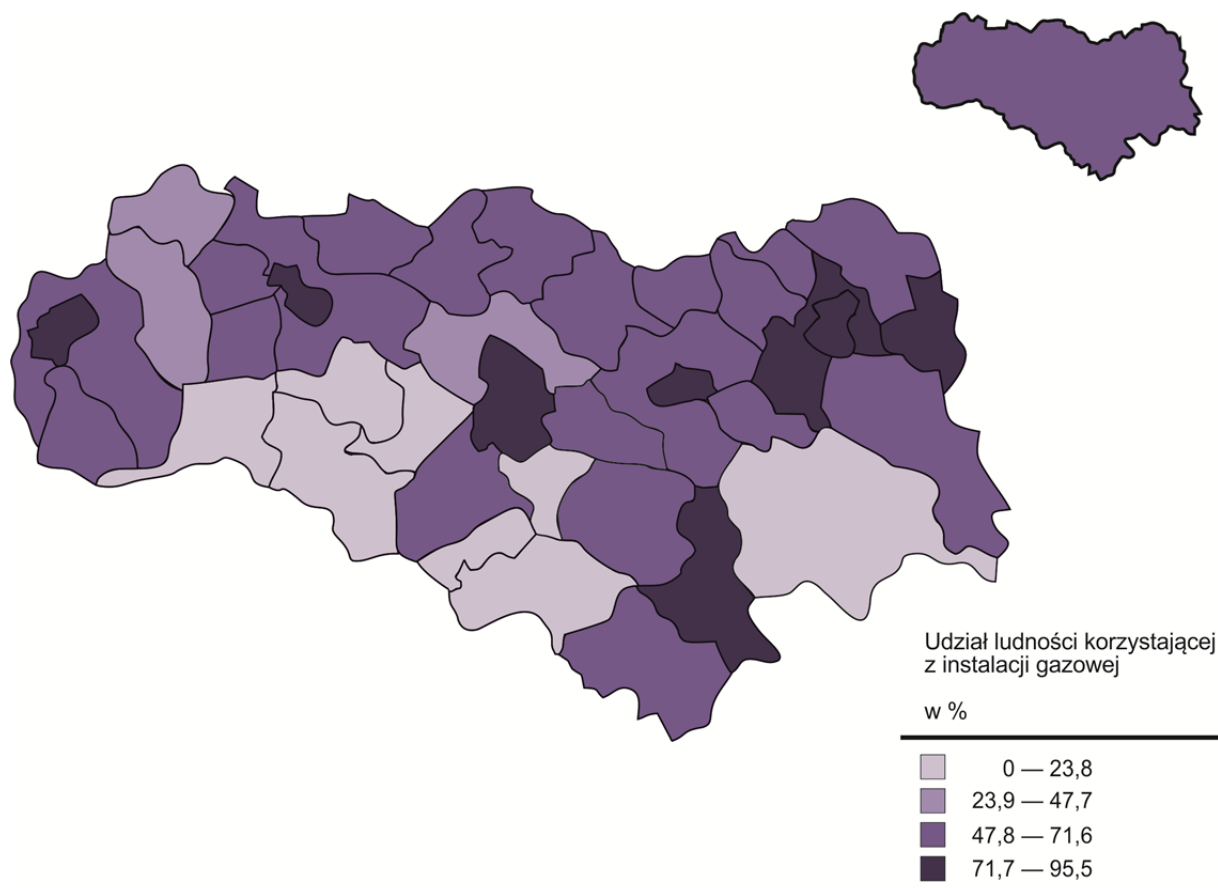
Źródło: opracowanie własne.

Na terenie podregionu nowosądeckiego największy udział osób korzystających z sieci gazowej w ogólnej liczbie ludności odnotowano w miastach: Gorlice (95,2%), Nowy Sącz (88,1%), Limanowa (58,1%), a także w gminie Krynica-Zdrój (85,0%). Wśród gmin, w których odnotowano najmniejszy odsetek osób korzystających z sieci gazowej istniały takie, w których z infrastruktury gazowej korzystał mniej niż 1,0% mieszkańców. Dostępność sieci gazowej wykazywała więc znaczne zróżnicowanie przestrzenne i wielkościowe. Gminy wiejskie i miejsko-wiejskie leżące w północnej części podregionu cechowały się większym odsetkiem osób korzystających z instalacji gazowej niż gminy z jego południowej części.

W 2012 roku w województwie małopolskim zużycie gazu na 1 mieszkańca wyniosło 124,4 m³. Dla podregionu nowosądeckiego wartość była niższa: zużycie gazu per capita było równe 94,4 m³. W gminie Krynica-Zdrój i mieście Limanowa zużycie gazu było największe: wyniosło ponad 200,0 m³ na mieszkańca

(odpowiednio: 287,5 m³ oraz 200,2 m³). W dalszej kolejności duże zużycie gazu zanotowano na terenie miasta Mszana Dolna (169,8 m³) oraz miasta Nowy Sącz (163,7 m³). W gminach Kamienica, Piwniczna-Zdrój, Podegrodzie i Ryto w ogóle nie zużyto gazu (ze względu na brak sieci gazowej), a najniższe wskaźniki odnotowano w gminach Łącko i Łukowica (mniej niż 1,0 m³ na 1 mieszkańca).

Wykr. 4.3. Korzystający z sieci gazowej w 2012 r.

4.1.2. SIĘĆ KOMUNIKACYJNO-TRANSPORTOWA

W 2012 roku na sieć powiatowych dróg publicznych w województwie małopolskim składało się 6,5 tys. km dróg o nawierzchni twardej (w tym 6,4 tys. km dróg o nawierzchni twardej ulepszonej) oraz 0,1 tys. km dróg o nawierzchni gruntowej. W przypadku dróg o nawierzchni twardej zanotowano w stosunku do 2008 roku nieznaczny wzrost - o 1,2%. Analizując dane dotyczące dróg o nawierzchni twardej ulepszonej można zauważyć, że ich długość stanowiła 98,9% dróg

o nawierzchni twardej i zwiększyła się w porównaniu z 2008 rokiem o 1,4% i. Liczba dróg gruntowych zmniejszyła się w stosunku do 2008 r. o 23,0%.

Drogi o nawierzchni twardej podregionu nowosądeckiego (o długości 1,1 tys. km) stanowiły 17,0% dróg tego typu w województwie. Podobny udział zanotowano wyodrębniając dane dotyczące dróg powiatowych o nawierzchni twardej ulepszonej: 1,1 tys. km stanowiło 17,1% dróg tego typu w województwie małopolskim. W przypadku podregionu nowosądeckiego udział dróg o nawierzchni twardej ulepszonej w długości dróg o nawierzchni twardej wyniósł 99,6%. Drogi o nawierzchni gruntowej w podregionie stanowiły 8,8% dróg gruntowych województwa. Spośród obszarów wchodzących w skład podregionu nowosądeckiego najdłuższą sieć dróg publicznych powiatowych posiadał powiat nowosądecki. Udział dróg o nawierzchni twardej i twardej ulepszonej zlokalizowanych na jego terenie w długości dróg podregionu był zbliżony i oscylował wokół 44,0%. Drogi gruntowe powiatu nowosądeckiego stanowiły 67,2% dróg tego typu w podregionie.

W przypadku publicznych dróg gminnych w województwie małopolskim najdłuższą sieć tworzyły, podobnie jak w przypadku dróg powiatowych, drogi o nawierzchni twardej (15,2 tys. km, wzrost o 10,8% od 2008 r.). Wśród nich 85,1% stanowiły drogi o nawierzchni twardej ulepszonej. Ich długość wyniosła 12,9 tys. km, (wzrost o prawie 1/5 w stosunku do roku 2008). Długość dróg o nawierzchni gruntowej była równa 6,0 tys. km (wzrost o 2,2% w przeciągu pięciu lat).

W podregionie nowosądeckim długość dróg o nawierzchni twardej wyniosła 3,5 tys. km i była o 5,7% wyższa niż w 2008 r. Wyodrębniając z tej kategorii drogi o nawierzchni twardej ulepszonej można zauważyć, że stanowiły one 85,0% dróg o nawierzchni twardej. W ciągu pięciu lat ich długość wzrosła o 11,8% aż do 3,0 tys. km w 2012 r. W przypadku dróg o nawierzchni gruntowej od roku 2008 zanotowano spadek o 29,4%, w 2012 r. ich długość była równa 1,3 tys. km. 23,0% dróg województwa małopolskiego o nawierzchni twardej znajdowało się na terenie podregionu nowosądeckiego. Taki sam udział zanotowano biorąc pod uwagę tylko drogi o nawierzchni twardej ulepszonej. Analizując dane dotyczące dróg gruntowych można zauważyć, że w podregionie znajdowała się 1/5 dróg województwa tego typu. Powiatem o najdłuższej sieci dróg wchodzącym w skład podregionu ponownie okazał się powiat nowosądecki. Na jego terenie znajdowało się 54,2% długości dróg podregionu o nawierzchni gruntowej, 51,1% długości dróg o nawierzchni twardej i 49,5% o nawierzchni twardej ulepszonej.

Przez podregion nowosądecki przebiegało także 12 dróg wojewódzkich, a ich łączna długość na jego terenie wyniosła 269,8 km. 45,3% długości (122,2 km) dróg wojewódzkich podregionu przebiegało przez teren powiatu nowosądeckiego, 34,9% (94,2 km) przez powiat gorlicki, a 19,8% (53,4 km) przez powiat limanowski.

Analiza dostępności transportowej, opracowana w oparciu o dostępność czasową do ośrodka centralnego podregionu nowosądeckiego, wykazała, że aby dojechać do jednostki centralnej, jaką jest miasto Nowy Sącz, z większości gmin powiatu nowosądeckiego wystarczyło mniej niż 30 minut. Tylko z czterech najbardziej oddalonych od Nowego Sącza gmin powiatu nowosądeckiego dojazd zajmował więcej czasu (pomiędzy 31 a 60 minut). Należały do nich Gródek nad Dunajcem, Krynica-Zdrój, Muszyna i Łącko. Czas dojazdu do jednostki centralnej podregionu z gmin powiatu limanowskiego również zawierał się w przedziale 31 - 60 minut. Wyjątek stanowiły obszary wysunięte najbardziej na zachód powiatu: miasto i gmina Mszana Dolna oraz gmina Niedźwiedź – czas jaki trzeba było przeznaczyć na dojazd mieścił się w granicach 61 - 90 min. Czas jaki na przejazd do Nowego Sącza musieli przeznaczyć mieszkańcy gmin powiatu gorlickiego wynosił od 31 do 60 min. Wyjątek stanowiły gminy wysunięte najdalej na północno-wschodni kraniec powiatu: Biecz, Lipinki, Moszczenica i Sękowa. Obszary te leżały w strefie dostępności 61 - 90 min.

Analizując przeciętny czas potrzebny na dojazd do Nowego Sącza z powiatów podregionu nowosądeckiego można zauważyć, że we wschodniej części podregionu zawierał się on w przedziale 61 - 90 min. W miarę przesuwania się w kierunku zachodnim czas ulegał wydłużeniu od 91 do 120 minut, a z gmin stanowiących północno i południowo-zachodnie obrzeża podregionu na dotarcie do Nowego Sącza trzeba było przeznaczyć ponad 120 minut.

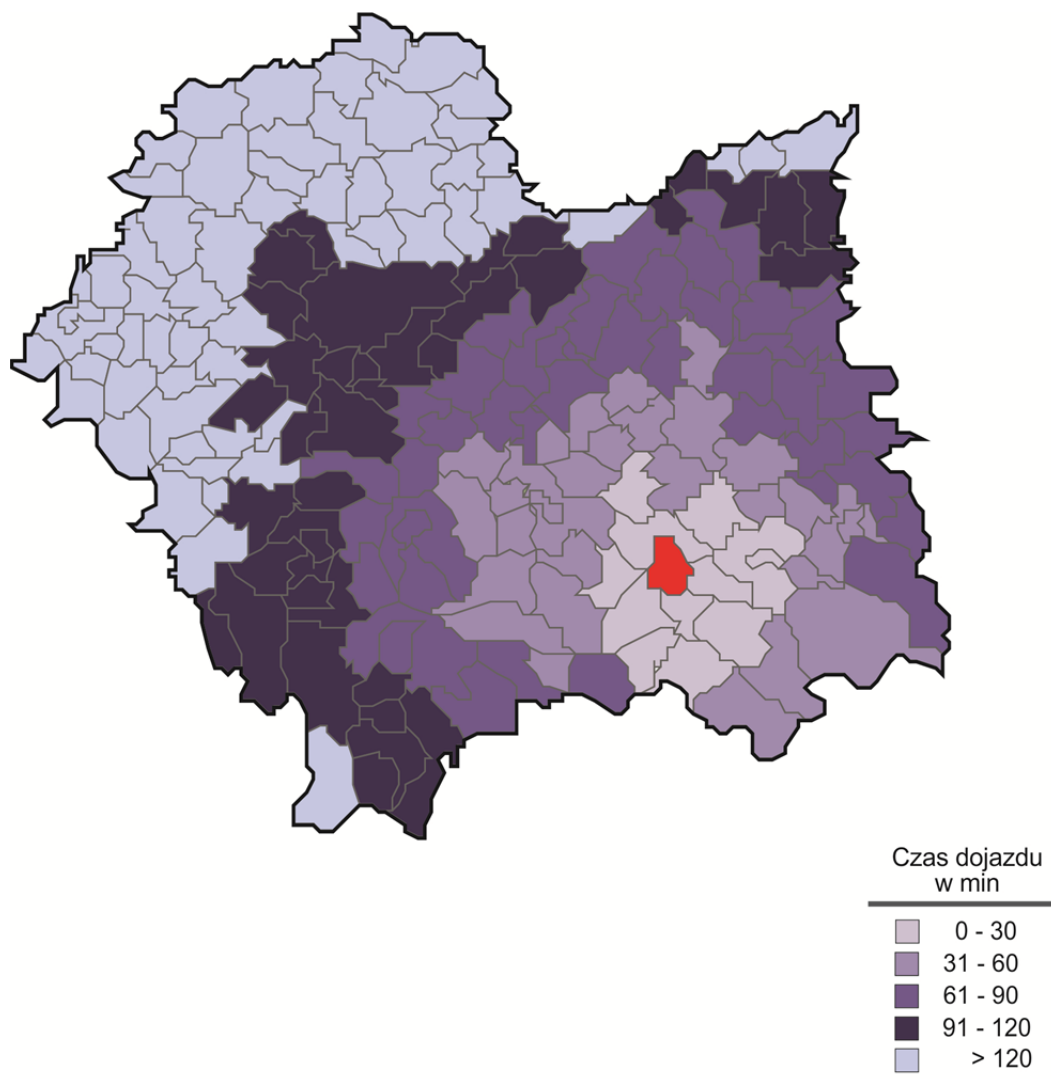
Biorąc pod uwagę powiaty województwa małopolskiego graniczące bezpośrednio z podregionem nowosądeckim od strony północnej (tarnowski, brzeski, bocheński, myślenicki) można zauważyć, że zawierały się one w strefach dostępności czasowej o przedziałach 31 - 60 oraz 61 - 90 minut, a z gmin najbardziej oddalonych od Nowego Sącza nawet 91 - 120 min.

Z powiatów, które nie graniczą bezpośrednio z podregionem nowosądeckim (dąbrowskiego, proszowickiego, krakowskiego) na dojazd do Nowego Sącza trzeba było przeznaczyć przynajmniej między 91 a 120 minut, a w przypadku niektórych gmin położonych w obrębie tych powiatów ponad 2 godziny. Wyjątek stanowił powiat

wielicki – dotarcie do Nowego Sącza z jego wschodnich obszarów zajmowało pomiędzy 61 a 90 min.

Dla mieszkańców powiatów znajdujących się w zachodnim obszarze województwa małopolskiego (miechowskiego, olkuskiego, chrzanowskiego, oświęcimskiego, wadowickiego), dostępność czasowa do miasta Nowy Sącz była najslabsza - dojazd do centralnej jednostki podregionu nowosądeckiego mierzono w czasie co najmniej dwóch godzin.

Wykr. 4.4. Przeciętny czas dojazdu do jednostki centralnej podregionu nowosądeckiego w 2011 r. Transport drogowy.

4.2. EDUKACJA

4.2.1. WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

Pierwszy etap kształcenia w polskim systemie oświaty stanowi wychowanie przedszkolne. Obejmuje ono dzieci w wieku 3-6 lat. Realizacja wychowania przedszkolnego prowadzona jest w ramach przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych, a od roku szkolnego 2008/2009 także w zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych.

W roku szkolnym 2012/2013 na terenie województwa małopolskiego funkcjonowało 2070 placówek wychowania przedszkolnego, z których 1378 (66,6%) było zlokalizowanych na wsi. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba wszystkich placówek w województwie zwiększyła się o 3,4%. W przypadku placówek funkcjonujących na terenie podregionu nowosądeckiego zanotowano wzrost o 5,1% (z 391 do 411), który spowodowany był wzrostem liczby przedszkoli (o 10 placówek) i punktów przedszkolnych (o 11). Placówki, które funkcjonowały na terenie podregionu nowosądeckiego, stanowiły 19,9% placówek województwa.

Na ogół placówek wychowania przedszkolnego w województwie małopolskim składało się 1048 przedszkoli, które stanowiły ponad połowę wszystkich (50,6%). Kolejną grupę pod względem liczebności stanowiły oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych w liczbie 936 (45,2%). Na pozostałe 4,2% placówek składało się 86 punktów przedszkolnych. W strukturze placówek podregionu nowosądeckiego dominowały natomiast oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, które stanowiły 55,2% placówek wychowania przedszkolnego. Udział przedszkoli wyniósł 38,2%, pozostałe 6,6% przypadają na punkty przedszkolne.

Od roku szkolnego 2008/2009 do 2012/2013 notowano ciągły wzrost liczby placówek wychowania przedszkolnego. Zestawiając dane z lat 2008 i 2012 można zauważyć zwiększenie ich liczby na porównywalnym poziomie dla województwa (o 14,9%) i podregionu nowosądeckiego (o 14,2%). Największy wzrost w podregionie zanotowano w przypadku punktów przedszkolnych – z 1 do 27 placówek. Liczba przedszkoli zwiększyła się o 22,7%, natomiast liczba oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych spadła o 1,7%.

Tabl. 4.4. Wychowanie przedszkolne
Stan w dniu 30 IX

Wyszczególnienie	Rok szkolny				
	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
	Województwo małopolskie				
Placówki ogółem.....	1801	1861	1922	2001	2070
w tym przedszkola.....	828	868	923	986	1048
Dzieci w placówkach.....	82836	88951	94808	104437	110787
w tym w przedszkolach.....	64906	68943	73227	77739	84062
Miejsca w przedszkolach.....	64941	69176	74315	79956	85741
	W tym podregion nowosądecki				
Placówki razem.....	360	370	377	391	411
w tym przedszkola.....	128	135	139	147	157
Dzieci w placówkach.....	12503	13660	14757	16917	17760
w tym w przedszkolach.....	8041	8759	9334	10007	10649
Miejsca w przedszkolach.....	7753	8623	9222	10074	10890

Źródło: opracowanie własne.

W roku szkolnym 2012/2013 w województwie małopolskim wychowaniem przedszkolnym zostało objętych 110,8 tys. dzieci. Spośród nich 17,8 tys. (16,0%) stanowiły dzieci z podregionu nowosądeckiego. Zestawiając dane o liczbie dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego do informacji z poprzednich lat, w przypadku województwa widoczny jest wzrost o 6,1% (6,4 tys.) w stosunku do roku szkolnego 2011/2012 oraz o 33,7% (28,0 tys.) w porównaniu z rokiem szkolnym 2008/2009. Dla podregionu nowosądeckiego wartości te wynoszą odpowiednio 5,0% (liczba dzieci zwiększyła się o 0,8 tys.) i 42,0% (wzrost o 5,3 tys.).

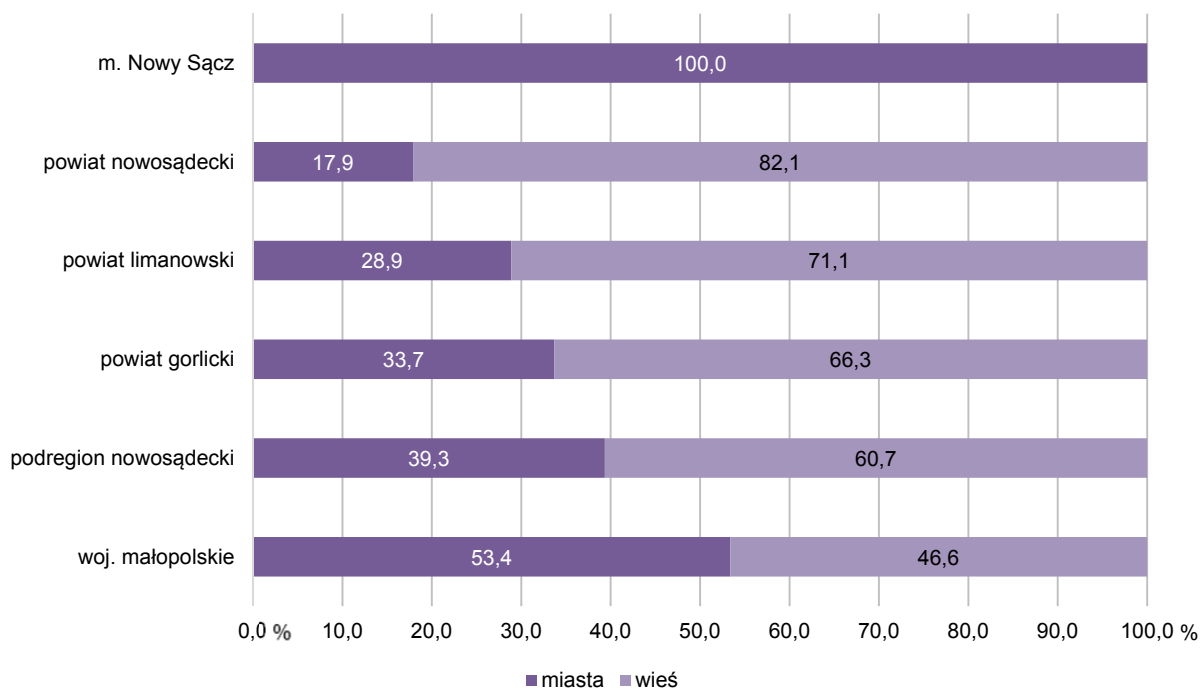
Struktura dzieci podlegających wychowaniu przedszkolnemu w poszczególnych placówkach w województwie w roku szkolnym 2012/2013 przedstawiała się następująco: 75,9% stanowiły dzieci uczęszczające do przedszkoli, 22,3% dzieci z oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych, pozostałe 1,8% - dzieci z punktów przedszkolnych. W podregionie nowosądeckim 60,0% dzieci uczęszczało do przedszkoli, 37,1% do oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych i 2,9% do punktów przedszkolnych.

Odsetek dzieci w przedziale wiekowym 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w roku szkolnym 2012/2013 w podregionie nowosądeckim wyniósł 63,9% i był o 8,3 p. proc. niższy od wskaźnika zanotowanego dla województwa

małopolskiego. W poprzednim roku szkolnym 2011/2012 odsetek dzieci uczęszczających do placówek był równy 62,8% (w przypadku województwa: 70,9%), a w roku szkolnym 2008/2009 49,5% (dla województwa małopolskiego: 62,5%).

Spośród dzieci w wieku 3-6 lat korzystających z wychowania przedszkolnego na terenie województwa małopolskiego 57,5 tys. (53,4%) stanowiły dzieci z terenów miejskich, a 50,2 tys. (46,6%) dzieci z obszarów wiejskich. W podregionie nowosądeckim można zauważyć większą różnicę w udziale procentowym: w miastach 6,8 tys. dzieci było objętych wychowaniem przedszkolnym (stanowiły one 39,3% przedszkolaków podregionu), natomiast na wsi 10,5 tys. (60,7% dzieci).

Wykr. 4.5. Struktura dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym według miejsca zamieszkania w roku szkolnym 2012/2013

Źródło: opracowanie własne.

Od pięciu lat systematycznie zwiększała się liczba miejsc w przedszkolach. W roku szkolnym 2008/2009 w województwie małopolskim ich liczba wynosiła 64,9 tys., a w roku szkolnym 2012/2013 - 85,7 tys. (wzrost o 32,0% w ciągu 5 lat). W przypadku podregionu nowosądeckiego zaobserwowano wzrost liczby miejsc w przedszkolach o 40,5% (z 7,8 tys. w roku szkolnym 2008/2009 do 10,9 tys. w roku szkolnym 2012/2013).

4.2.2. SZKOLNICTWO PODSTAWOWE, GIMNAZJA I SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

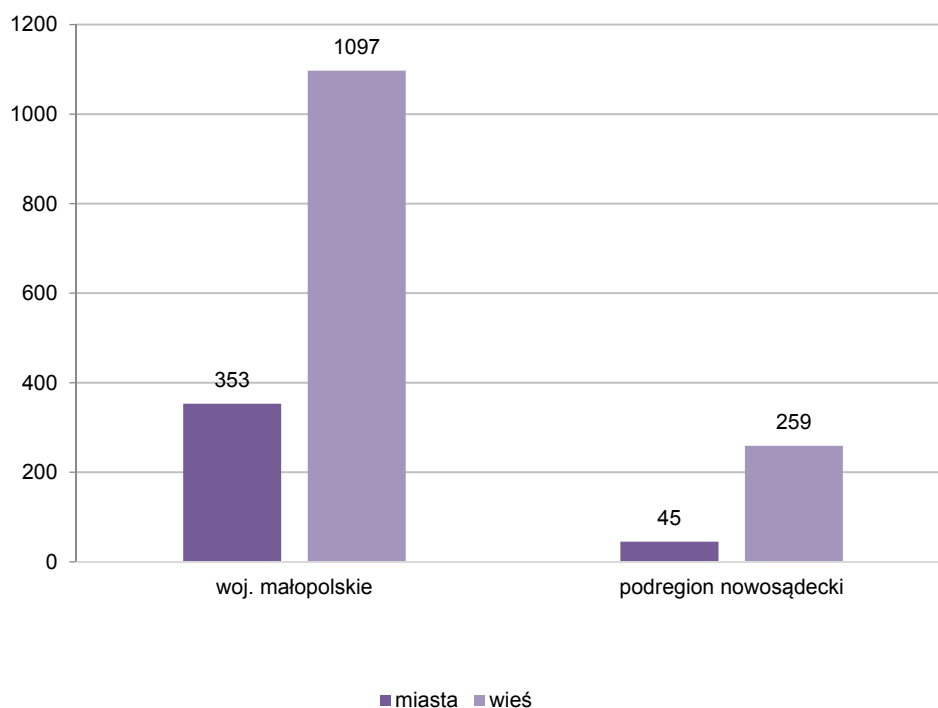
Szkoły podstawowe

Na terenie województwa małopolskiego w roku szkolnym 2012/2013 zlokalizowanych było 1450 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi). Liczba ta była niższa o 1,0% w porównaniu z danymi z 2011 r. i o 2,7% w odniesieniu do roku szkolnego 2008/2009. W podregionie nowosądeckim w ramach szkolnictwa podstawowego w 2012 r. działały 304 placówki. Od 2008 roku ich liczba zmniejszyła się o 1,9%. Szkoły podstawowe podregionu nowosądeckiego stanowiły 21,0% szkół podstawowych zlokalizowanych w województwie małopolskim.

Spośród wszystkich szkół podstawowych województwa małopolskiego 1097 placówek znajdowało się na wsi. Szkoły te stanowiły 75,7% ogółu. W przypadku podregionu nowosądeckiego udział szkół podstawowych zlokalizowanych na wsi w ogólnej liczbie placówek był jeszcze wyższy i wyniósł 85,2% (259 spośród 304 szkół). Jednostki samorządu terytorialnego prowadziły 89,9% szkół w województwie i 92,8% w podregionie nowosądeckim.

Uczniowie szkół podstawowych województwa małopolskiego mogli korzystać z 12,1 tys. sal lekcyjnych oraz 2,6 tys. pracowni szkolnych, w skład których wchodziły pracownie komputerowe w liczbie 1,4 tys. oraz 0,2 tys. pracowni językowych. Do dyspozycji uczniów pozostawało także 0,8 tys. świetlic, 1,1 tys. sal gimnastycznych i 5 pływalni. W podregionie nowosądeckim uczniowie mieli do dyspozycji 2,3 tys. sal lekcyjnych i 0,5 tys. pracowni (w tym 272 komputerowych i 38 językowych). Mogli korzystać również ze 125 świetlic i 201 sal gimnastycznych.

Wykr. 4.6. Szkoły podstawowe w miastach i na wsi w roku szkolnym 2012/2013

Źródło: opracowanie własne.

W Polsce od kilku lat obserwuje się zjawisko niżu demograficznego, czego przejawem jest systematycznie malejąca liczba uczniów w szkołach. Obserwuje się ją na wszystkich poziomach podziału terytorialnego kraju. W województwie małopolskim liczba uczniów na podstawowym szczeblu systemu oświaty zmalała od 2008 roku o 6,1% (od 212,0 tys. do 199,1 tys. w 2012 r.). Jeszcze większy spadek, o 8,0%, zanotowano w analogicznym okresie w podregionie nowosądeckim (z 41,1 tys. do 37,8 tys. uczniów). Struktura uczniów pod względem płci była taka sama zarówno w województwie małopolskim jak i w podregionie nowosądeckim – nieznaczną większość uczniów (51,1%) stanowili chłopcy.

Zmniejszająca się liczba uczniów pociąga za sobą coraz mniejszą liczbę absolwentów szkół podstawowych (łącznie ze specjalnymi). W 2012 roku szkoły te ukończyło na terenie województwa małopolskiego 33,8 tys. uczniów, co w porównaniu z rokiem szkolnym 2011/2012 oznacza spadek o 3,4%, a w odniesieniu do 2008/2009 - spadek o 13,6%. W podregionie nowosądeckim liczba absolwentów szkół podstawowych w 2012 r. wyniosła 6,6 tys. Zanotowano

spadek rzędu 2,8% w stosunku do poprzedniego roku oraz 11,0%, w porównaniu z rokiem szkolnym 2008/2009.

Współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych województwa małopolskiego w roku szkolnym 2012/2013 wyniósł 95,23%, a więc w porównaniu z poprzednim rokiem zmniejszył się o 0,5 p. proc. Powszechność nauczania na poziomie szkoły podstawowej w miastach zlokalizowanych na terenie województwa wyniosła 103,35% - wynika to faktu dowożenia dzieci ze wsi do szkół znajdujących się w miastach. Wśród powiatów, które wchodzą w skład podregionu nowosądeckiego, najwyższy współczynnik skolaryzacji odnotowano w mieście Nowy Sącz (98,73%). Na drugim miejscu znalazł się powiat limanowski, gdzie współczynnik wyniósł 95,97%. W powiecie gorlickim powszechność nauczania była równa 95,15%, natomiast najniższą wartość współczynnika skolaryzacji netto (93,36%) zaobserwowano w powiecie nowosądeckim.

Wśród obowiązkowych zajęć, odbywających się w ramach kształcenia na poziomie szkół podstawowych, w programie realizowane są zajęcia z języka obcego. W roku szkolnym 2012/2013 największa liczba uczniów uczęszczała na lekcje języka angielskiego. W województwie małopolskim ich udział wśród uczniów objętych nauczaniem języków obcych wyniósł 96,8%, a w podregionie nowosądeckim 96,7%. Drugim pod względem liczebności był język niemiecki, w zajęciach wzięło udział odpowiednio 2,6% oraz 3,3% uczniów.

Zestawiając ze sobą liczbę szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży oraz liczbę uczniów pobierających w nich edukację można zauważyć, że w roku szkolnym 2012/2013 w województwie małopolskim na 1 szkołę przypadało 137 dzieci, a w podregionie nowosądeckim liczba ta wyniosła 125. Oddział szkoły podstawowej w województwie liczył średnio 18 osób pobierających edukację, natomiast w podregionie nowosądeckim na jeden oddział przypadało 17 uczniów.

Tabl. 4.5. Szkoły podstawowe i gimnazja
Stan w dniu 30 IX

Wyszczególnienie	Rok szkolny				
	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
	Województwo małopolskie				
Szkoły podstawowe.....	1490	1481	1478	1465	1450
Uczniowie.....	211958	206 995	203230	202873	199069
Absolwenci.....	39114	37614	36175	34985	33795
Gimnazja.....	733	741	746	748	753
Uczniowie.....	124199	119195	114278	110565	107215
Absolwenci.....	44245	42111	40447	38231	36803
	W tym podregion nowosądecki				
Szkoły podstawowe.....	310	310	310	307	304
Uczniowie.....	41144	40201	39257	38704	37833
Absolwenci.....	7457	7316	7113	6830	6638
Gimnazja.....	144	146	148	147	147
Uczniowie.....	23379	22598	21805	21245	20640
Absolwenci.....	8534	7990	7696	7325	7186

Źródło: opracowanie własne.

Gimnazja

W odróżnieniu od szkół podstawowych w przypadku gimnazjów dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) na terenie województwa małopolskiego zanotowano nieznaczny wzrost placówek. W 2012 roku ich liczba wynosiła 753 i była wyższa od danych z poprzedniego roku o 0,7%, a od danych dotyczących roku szkolnego 2008/2009 wyższa o 2,7%. Analizując dane dla podregionu nowosądeckiego można zaobserwować nieznaczne wahania liczby gimnazjów. W latach 2008-2010 ich liczba wzrosła o 2,8% (ze 144 do 148), by w 2011 zmniejszyć się o 0,7% i w 2012 roku utrzymać na tym samym poziomie.

Większość, bo 87,5% gimnazjów w województwie, było prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego. W przypadku podregionu odsetek był jeszcze wyższy i wyniósł 95,9%. Analizując dane pod kątem lokalizacji można zauważyć, że w województwie małopolskim 475 gimnazjów (63,1%) znajdowało się na wsi. W podregionie nowosądeckim udział szkół działających na wsi był równy 76,2% (112 gimnazjów).

W roku szkolnym 2012/2013 gimnazja dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) z terenu województwa małopolskiego dysponowały 6,9 tys. pomieszczeń szkolnych. Uczniowie mieli dostęp do 4,7 tys. sal lekcyjnych i 1,6 tys. pracowni szkolnych, wśród których można wyróżnić 610 pracowni komputerowych i 295 językowych. Gimnazjaliści korzystali z 179 świetlic, 371 sal gimnastycznych i 4 pływalni/basenów. W podregionie nowosądeckim do dyspozycji uczniów pozostawało 1,3 tys. pomieszczeń. Wśród nich 925 stanowiły sale lekcyjne, a 294 pracownie szkolne (115 były pracowniami komputerowymi a 56 językowymi). Gimnazjaliści mogli korzystać także z 36 świetlic i 55 sal gimnastycznych.

Liczba uczniów gimnazjów systematycznie ulegała zmniejszeniu. W roku szkolnym 2012/2013 naukę w gimnazjach województwa małopolskiego pobierało 107,2 tys. uczniów (o 3,0% mniej w porównaniu z 2011 r. i o 13,7% mniej niż w roku 2008). Liczba gimnazjalistów w podregionie nowosądeckim wynosiła 20,6 tys. Stanowili oni prawie 1/5 uczniów gimnazjów w województwie. W stosunku do roku 2011 liczba osób kształcących się w gimnazjach w podregionie zmniejszyła się o 2,8%, a w porównaniu z rokiem 2008 - o 11,7%. Struktura osób pobierających kształcenie była (podobnie jak w przypadku szkół podstawowych) taka sama dla województwa i podregionu: chłopcy stanowili 51,6% uczniów gimnazjów.

Z roku na rok obserwowano także spadek liczby absolwentów gimnazjów. W 2012 roku gimnazja w województwie małopolskim ukończyło 36,8 tys. uczniów. Było to o 3,7% mniej niż rok wcześniej i o 16,8% niż w 2008 r. Spadek nastąpił również w przypadku absolwentów w podregionie nowosądeckim: 7,2 tys. osób, które ukończyły gimnazja w 2012 roku stanowiło liczbę o 1,9% mniejszą niż absolwenci z roku szkolnego 2011/2012 oraz o 15,8% niższą w porównaniu z danymi z roku szkolnego 2008/2009.

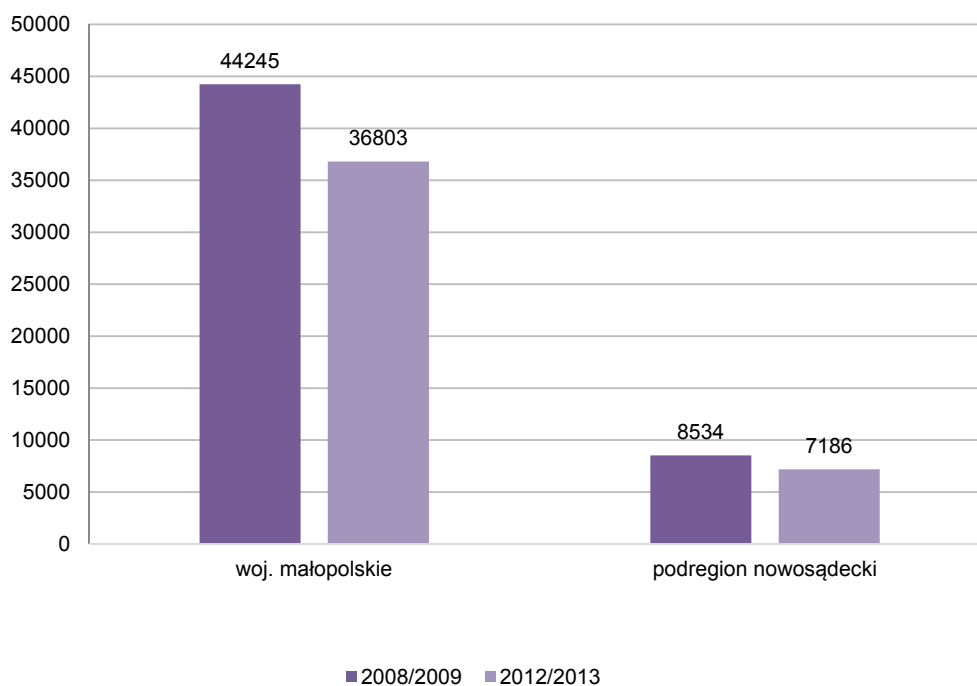
Współczynnik skolaryzacji netto dla gimnazjów w województwie małopolskim w roku szkolnym 2012/2013 wyniósł 94,29% i był niższy w porównaniu z poprzednim rokiem o 0,3 p. proc. Wśród powiatów tworzących podregion nowosądecki spadek współczynnika zanotowano w powiecie gorlickim (o 0,9 p. proc.) i powiecie limanowskim (o 0,4 p. proc.). Wzrost współczynnika zanotowano na terenie miasta Nowy Sącz (o 2,4 p. proc.) i w powiecie nowosądeckim (o 0,6 p. proc.).

W ramach obowiązkowych zajęć gimnazja organizowały naukę języków obcych. Uczniowie gimnazjów w większości uczęszczali na lekcje języka angielskiego. W roku szkolnym 2012/2013 województwie małopolskim odsetek tych

uczniów wśród wszystkich uczniów uczęszczających na lekcje języków obcych wyniósł 53,8%, a w podregionie nowosądeckim 53,4%. Drugim z kolei pod względem liczby uczniów był język niemiecki. Uczyło się go 42,2% gimnazjalistów w województwie i 44,6% w podregionie. Na zajęcia z języka francuskiego uczęszczało 2,4% małopolskich gimnazjalistów i 1,8% uczniów podregionu nowosądeckiego.

Liczba uczniów przypadających na 1 gimnazjum w roku szkolnym 2012/2013 wynosiła 142 w województwie małopolskim i 140 w podregionie nowosądeckim. Na jeden oddział na terenie województwa jak i podregionu przypadało 22 uczniów pobierających edukację w gimnazjach.

Wykr. 4.7. Absolwenci gimnazjów w roku szkolnym 2008/2009 i 2012/2013

Źródło: opracowanie własne.

Szkoły ponadgimnazjalne

Szkolnictwo ponadgimnazjalne polskiego systemu oświaty realizowane jest w ramach: zasadniczych szkół zawodowych, liceów ogólnokształcących i uzupełniających liceów ogólnokształcących, liceów profilowanych, techników i techników uzupełniających, artystycznych szkół dających uprawnienia zawodowe oraz specjalnych szkół przysposabiających do pracy zawodowej. W skład szkół na szczeblu ponadgimnazjalnym wchodzi również szkoły policealne, które stanowią wyższy stopień kształcenia w stosunku do pozostałych, wymienionych wyżej typów.

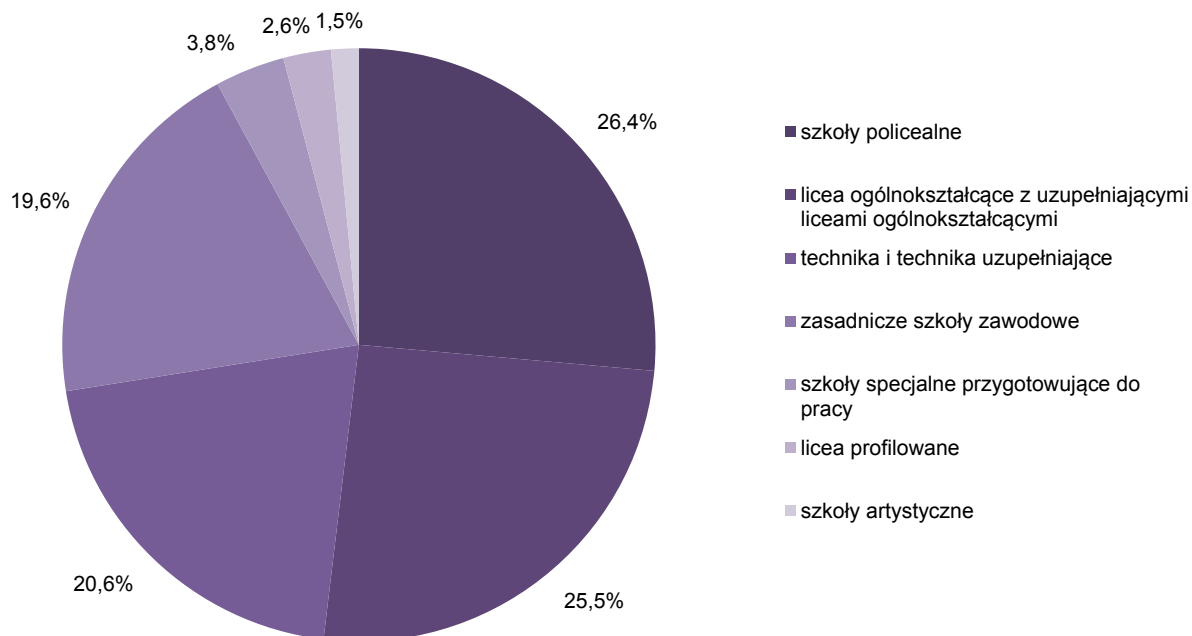
Na terenie województwa małopolskiego w roku szkolnym 2012/2013 funkcjonowało 795 szkół ponadgimnazjalnych. 17,0% (135) z nich było umiejscowionych w podregionie nowosądeckim. W stosunku do poprzedniego roku szkolnego liczba placówek zmniejszyła się: w województwie o 4,0%, a w podregionie o 6,9%. W porównaniu z rokiem 2008 spadek liczby szkół był jeszcze większy: w województwie małopolskim zanotowano o 12,6% mniej szkół, a w podregionie o 22,4%.

Największa liczba uczniów na szczeblu ponadgimnazjalnym zdecydowała się na wybór szkoły, w której można uzyskać świadectwo dojrzałości. W województwie małopolskim szkołę kończącą się egzaminem maturalnym wybrało 69,1% osób, w podregionie nowosądeckim 74,4%.

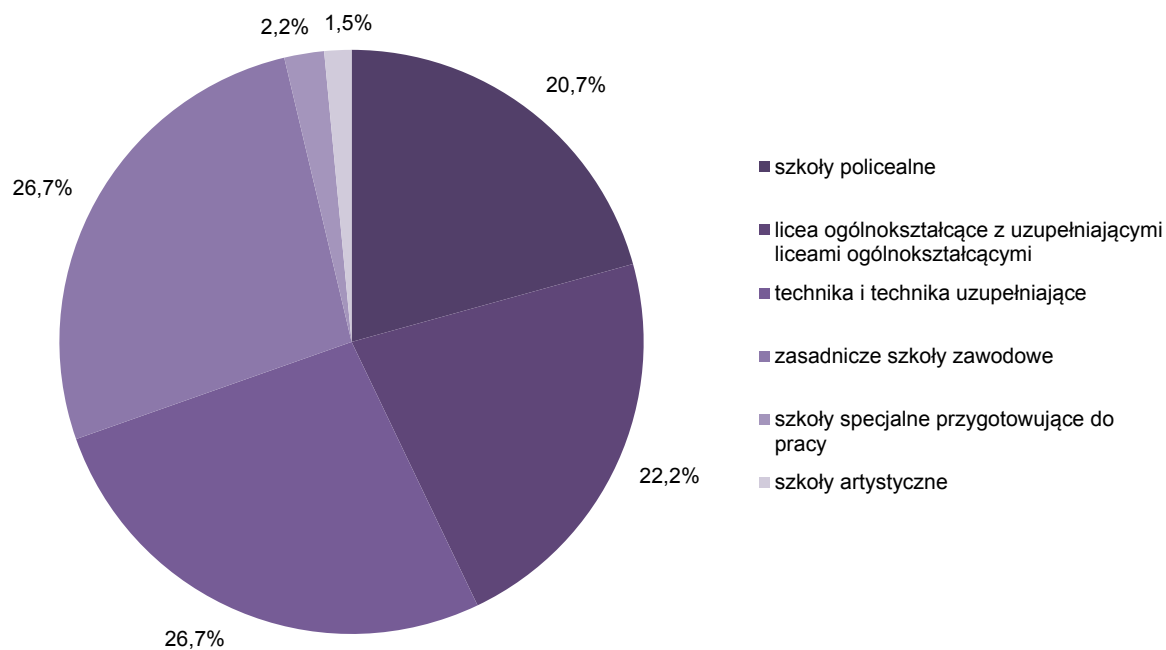
Najpopularniejszymi szkołami w województwie małopolskim były licea ogólnokształcące, uczęszczało do nich 35,1% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. W podregionie nowosądeckim największy odsetek uczniów - 38,4% - kształcił się w technikach oraz technikach uzupełniających. Szkoły te utrzymują się na pierwszym miejscu pod względem popularności wśród uczniów podregionu nowosądeckiego stale od 2008 r.

Wykr. 4.8. Szkoły ponadgimnazjalne według typów szkół w roku szkolnym 2012/2013

woj. małopolskie

podregion nowosądecki

Źródło: opracowanie własne.

Licea ogólnokształcące i uzupełniające licea ogólnokształcące

Na terenie województwa małopolskiego w 2012 roku funkcjonowało 195 liceów ogólnokształcących (łącznie ze specjalnymi), a więc szkół, które umożliwiały uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego. Ich liczba na przestrzeni 5 lat utrzymywała się na podobnym poziomie. Udział liceów podregionu nowosądeckiego w liczbie liceów województwa wyniósł 15,4%. W podregionie nowosądeckim liczba tego typu placówek była równa 30. W porównaniu z poprzednim rokiem zmalała o 3,2% a w stosunku do roku 2008 była niższa o 11,8%.

W roku szkolnym 2012/2013 licea ogólnokształcące (łącznie ze specjalnymi) stanowiły 24,5% wszystkich szkół województwa małopolskiego. Ich udział w strukturze szkół systematycznie zwiększał się od 2008 roku ze względu na ogólny spadek liczby placówek i stałą liczbę liceów. W przypadku podregionu nowosądeckiego udział liceów w strukturze szkół również uległ zwiększeniu. Wprawdzie liczba liceów ogólnokształcących w podregionie zmniejszyła się od 2008 roku, ale większy spadek zanotowano w przypadku ogólnej liczby szkół. W końcu września 2012 r. licea ogólnokształcące stanowiły o 2,7 p. proc. więcej w strukturze placówek podregionu niż w 2008 roku.

W liceach ogólnokształcących w województwie małopolskim naukę pobierało 53,4 tys. młodzieży czyli o 5,4% mniej niż w poprzednim roku i 15,3% mniej w stosunku do roku szkolnego 2008/2009. W podregionie nowosądeckim również zanotowano spadek liczby uczniów w liceach ogólnokształcących. W 2012 roku kształcenie w tego typu szkołach pobierało 9,6 tys. uczniów, którzy stanowili liczbę o 6,4% mniejszą niż w roku poprzednim i o 12,3% mniejszą w odniesieniu do danych z 2008 r. Struktura uczniów pod względem płci była zbliżona zarówno dla województwa jak i dla podregionu. Kobiety stanowiły większość wynoszącą odpowiednio 63,4% oraz 65,3%, natomiast mężczyźni 36,6% i 34,7%.

Uczniowie liceów ogólnokształcących stanowili 35,1% uczniów wszystkich typów szkół województwa małopolskiego. W podregionie nowosądeckim odsetek utrzymał się na bardzo podobnym poziomie. Na jeden oddział w liceach ogólnokształcących województwa przypadało 29 osób, natomiast na szkołę 322. Dla podregionu wartości te wyniosły analogicznie 28 i 274.

Porównując dane dotyczące absolwentów liceów ogólnokształcących w przeciągu pięciu lat, można zauważyć, że ich liczba spadła w województwie o 9,0% i w 2012 r. wynosiła 19 tys., a na terenie podregionu nowosądeckiego zanotowano wzrost o 2,7% (liczba absolwentów była równa 3,5 tys.). Wśród powiatów wchodzących w skład podregionu nowosądeckiego wzrost liczby absolwentów zaobserwowano w mieście Nowy Sącz (o 13,4%) i powiecie nowosądeckim (o 3,2%), natomiast spadek zanotowano w powiatach: gorlickim (o 13,4%) oraz limanowskim (o 3,1%).

Na terenie województwa małopolskiego w 2012 r. funkcjonowało także 8 uzupełniających liceów ogólnokształcących, ale żadne z nich nie było umiejscowione w podregionie nowosądeckim. Naukę pobierało w nich 100 uczniów.

Uczniowie liceów ogólnokształcących w województwie małopolskim mieli do dyspozycji 2,9 tys. pomieszczeń szkolnych, w tym 1,9 tys. sal lekcyjnych i 143 sale gimnastyczne. Spośród tych pomieszczeń 0,5 tys. znajdowało się w szkołach zlokalizowanych na terenie podregionu nowosądeckiego. Licealiści mogli korzystać z 312 sal lekcyjnych oraz 23 sal gimnastycznych. W przypadku liczby sal gimnastycznych zanotowano znaczny wzrost w porównaniu z rokiem 2008: w końcu września 2012 r. uczniowie w województwie małopolskim mieli do dyspozycji o 44,4% więcej takich pomieszczeń szkolnych. W podregionie liczba sal gimnastycznych od 2008 r. wzrosła z 17 do 23.

Licea profilowane

Licea profilowane dla młodzieży należą do kategorii szkół ogólnozawodowych. Ich ukończenie umożliwia zdobycie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego, a proces kształcenia ma umożliwić uczniom zdobycie kwalifikacji zawodowych. Ze względu na zmianę wprowadzoną w ustawie o systemie oświaty, szkoły te w 2012 roku nie przeprowadziły naboru do klas pierwszych i będą w kolejnych latach stopniowo likwidowane. W 2012 roku w województwie małopolskim funkcjonowało 21 liceów profilowanych (łącznie ze specjalnymi). Ich liczba z roku na rok systematycznie ulegała zmniejszeniu. Zestawiając dane z lat 2008 i 2012 można zauważyć spadek o 69,1%. Podobnie w przypadku liczby uczniów i absolwentów: zanotowano zmniejszenie liczby o 78,3% i 74,2%. W liceach profilowanych województwa małopolskiego uczennice stanowiły 2/3 osób

pobierających naukę. W podregionie nowosądeckim od 2011 r. nie istniała żadna szkoła tego typu.

Tabl. 4.6. Szkoły ponadgimnazjalne^a
Stan w dniu 30 IX

Wyszczególnienie	Rok szkolny				
	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
	Województwo małopolskie				
Szkoły ogółem.....	910	870	842	828	795
Uczniowie.....	175475	165856	161417	158698	152045
Absolwenci.....	49459	48960	49103	47932	46510
	W tym podregion nowosądecki				
Szkoły razem.....	174	157	148	145	135
Uczniowie.....	30942	29465	28874	28027	26940
Absolwenci.....	8997	8823	8819	8444	8625

a Patrz uwagi metodyczne ust. 18 na str. 17.

Źródło: opracowanie własne.

Technika i technika uzupełniająca

Technika i technika uzupełniająca należą do szkół, których ukończenie umożliwia zdobycie wykształcenia średniego, kwalifikacji zawodowych oraz świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego.

W województwie małopolskim liczba techników (łącznie ze specjalnymi) wyniosła 164. Wśród nich 2 placówki były technikami uzupełniającymi. W podregionie nowosądeckim liczba techników była równa 36. W szkołach tego typu w 2012 r. w województwie małopolskim naukę pobierało 49,2 tys. osób, a w podregionie 10,4 tys. Liczba techników od 2008 r. zmniejszyła się zarówno w województwie (o 11,4%) jak i podregionie (o 21,7%). W 2012 roku technika stanowiły ponad 1/5 szkół ponadgimnazjalnych województwa, a ich uczniowie 32,4% osób kształcących się w wszystkich szkołach ponadgimnazjalnych. W podregionie technika stanowiły 1/4 szkół ponadgimnazjalnych, a ich uczniowie 38,4% osób pobierających edukację we wszystkich szkołach na szczeblu ponadgimnazjalnym.

Relacja pomiędzy liczbą uczniów i uczennic techników od 2008 roku oscylowała wokół 60% mężczyzn i 40% kobiet, zarówno w województwie jak i w podregionie nowosądeckim.

W 2012 roku w województwie małopolskim absolwentami techników zostało 11,9 tys. osób, w podregionie 2,6 tys. Absolwenci podregionu nowosądeckiego stanowili 21,7% osób, które ukończyły technika w województwie. Liczba absolwentów techników wzrosła od 2008 roku w województwie małopolskim o 7,2% i o 4,2% w podregionie nowosądeckim.

Zasadnicze szkoły zawodowe

Zasadnicze szkoły zawodowe przygotowują uczniów do pracy w określonym zawodzie i kończą się zdobyciem dyplomu potwierdzającego kwalifikacje potrzebne do wykonywania pracy. W 2012 roku liczba zasadniczych szkół zawodowych (łącznie ze specjalnymi) w województwie małopolskim wynosiła 155 i była o 3,1% niższa niż w 2011 roku oraz o 1,9% niższa w stosunku do roku 2008. Biorąc pod uwagę dane dotyczące podregionu nowosądeckiego liczba szkół zmniejszyła się o 2,7% zarówno w porównaniu z 2008 jak i z 2012 rokiem. Prawie 1/4 szkół zawodowych województwa małopolskiego była zlokalizowana w obrębie podregionu nowosądeckiego. W strukturze szkół ponadgimnazjalnych województwa małopolskiego zasadnicze szkoły zawodowe stanowiły 19,6%, a wśród szkół zlokalizowanych w podregionie nowosądeckim 26,7%.

W przypadku szkół zawodowych zarówno na terenie powiatu jak i podregionu liczba uczniów systematycznie ulegała zmniejszeniu. Liczba osób pobierających kształcenie w tego typu szkołach zmniejszyła się o 15,4% w porównaniu z rokiem szkolnym 2008/2009 w województwie i o 14,2% w podregionie. Mężczyźni stanowili 71,8% osób pobierających kształcenie w zasadniczych szkołach zawodowych. W przypadku podregionu nowosądeckiego odsetek ten był wyższy o 2,0 p. proc. Zwiększyła się natomiast liczba absolwentów zasadniczych szkół zawodowych. W województwie na przestrzeni 5 lat zanotowano wzrost o 9,7%, a w podregionie o 12,1%. W 2012 r. na 1 oddział przypadało 21 uczniów, na szkołę 130, natomiast w podregionie wartości te wynosiły odpowiednio 22 i 119.

Szkoły specjalne przysposabiające do pracy

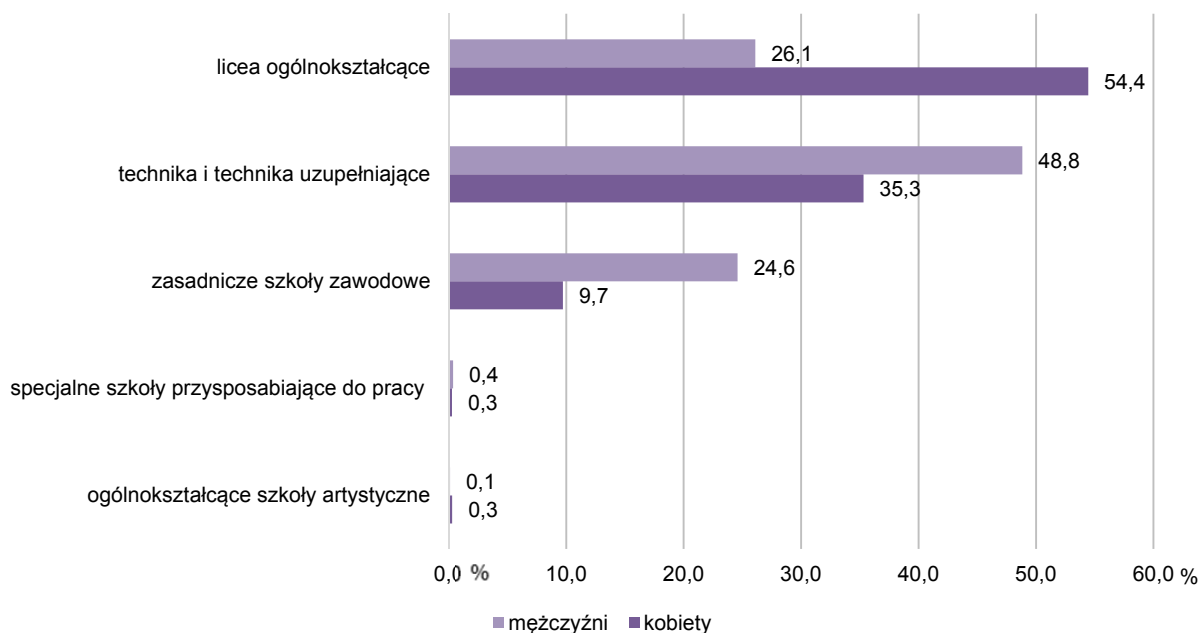
Specjalne szkoły przysposabiające do pracy to placówki przeznaczone dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi. W 2012 roku w województwie małopolskim funkcjonowało 30 takich placówek, a 3 z nich zlokalizowane były w podregionie nowosądeckim. Od roku 2008 zanotowano wzrost szkół przysposabiających w stosunku do roku szkolnego 2012/2013 o 6 placówek w województwie i o 1 w podregionie nowosądeckim. W przypadku liczby uczniów również zanotowano wzrost. W roku 2012 w województwie małopolskim do specjalnych szkół przysposabiających uczęszczało 712 osób, a ich liczba wzrosła od 2008 roku o 183 uczniów (w podregionie o 29 uczniów). Większość uczniów stanowili mężczyźni, a ich udział wyniósł 59,0%. W podregionie rozkład uczniów pod względem płci był porównywalny- mężczyźni stanowili 59,5% uczniów. Analizując dane dotyczące absolwentów szkół w województwie można zaobserwować spadek ich liczby w porównaniu z poprzednim rokiem ze 130 do 110 osób. W podregionie nowosądeckim liczba absolwentów specjalnych szkół przysposabiających do pracy zmniejszyła się z 17 uczniów w 2011 r. do 12 uczniów w roku 2012.

Szkoły artystyczne

System szkół ponadgimnazjalnych uzupełnia szkolnictwo artystyczne. Placówki artystyczne realizują kształcenie dla młodzieży, która wykazuje uzdolnienia w różnych dziedzinach sztuki.

W roku szkolnym 2012/2013 w województwie małopolskim funkcjonowało 12 szkół artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe. Od 2008 roku liczba placówek powiększyła się o 1 szkołę. Spośród placówek na terenie województwa 2 szkoły znajdowały się na terenie podregionu nowosądeckiego – w mieście Nowy Sącz. Edukacją w szkołach artystycznych w 2012 r. objętych zostało 1,3 tys. uczniów. W podregionie nowosądeckim 2 szkoły tego typu kształciły 48 uczniów, a więc o 7 uczniów więcej niż w roku poprzednim i o 12 więcej niż w roku szkolnym 2008/2009. W przypadku liczby uczniów w województwie nie zanotowano tak dużych różnic. W 2012 r. liczba osób kształcących się w szkołach artystycznych była niższa o 2,5% w stosunku do roku 2008. W roku 2012 absolwentami placówek artystycznych zostało 240 uczniów. 3,8% spośród nich to absolwenci szkół z podregionu nowosądeckiego.

Wykr. 4.9. Struktura uczniów wybranych szkół ponadgimnazjalnych według płci w roku szkolnym 2012/2013

Źródło: opracowanie własne.

Szkoły policealne

Szkoły policealne stanowią wyższy stopień kształcenia i przygotowują osoby, które posiadają wykształcenie średnie ogólne, do pracy zawodowej. Wśród placówek policealnych wyróżnia się szkoły policealne dla młodzieży, specjalne i dla dorosłych.

Liczba szkół policealnych na terenie województwa małopolskiego systematycznie zmniejszała się: z 263 w 2008 roku do 210 w roku 2012 (spadek wyniósł 20,2%). Na przestrzeni tych lat zanotowano spadek o 13 placówek w przypadku liczby szkół policealnych podregionu nowosądeckiego. W roku szkolnym 2012/2013 funkcjonowało 28 takich szkół.

Zmniejszała się także liczba uczniów szkół policealnych. Większy spadek na przestrzeni lat 2008/2012 zanotowano w podregionie (o 20,1%) niż w województwie (o 7,8%). Uczniowie szkół policealnych podregionu nowosądeckiego w liczbie 2,5 tys. stanowili tylko 9,7% uczniów szkół policealnych województwa. W roku szkolnym 2008/2009 mężczyźni stanowili 61,4% uczniów szkół policealnych (w województwie 59,7%). Od tego roku udział mężczyzn wśród uczniów szkół policealnych zaczął się zmniejszać. W 2012 roku rozkład uczniów pod względem płci był odwrotny

w stosunku do roku 2008. W podregionie nowosądeckim 77,3% uczniów stanowiły kobiety (dla województwa wartość ta wyniosła 69,8%).

W 2012 roku absolwentami szkół policealnych na terenie województwa małopolskiego zostało 6,7 tys. uczniów. Wśród nich 11,7% zakończyło edukację w szkołach policealnych zlokalizowanych na terenie podregionu nowosądeckiego.

4.3. KULTURA

Na terenie podregionu nowosądeckiego działają instytucje kultury, których podstawowym celem jest prowadzenie wielokierunkowej działalności społeczno-kulturalnej. Poprzez bogactwo ofert skierowanych do odbiorców w różnym wieku (w szczególności dzieci i młodzieży), umożliwiają aktywne uczestnictwo w życiu społeczno-kulturalnym danej społeczności, przyczyniają się również do integracji lokalnej ludności.

Tabl. 4.7. Wybrane instytucje kultury w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Województwo małopolskie	W tym podregion nowosądecki	
	liczba instytucji		województwo=100
Muzea i oddziały muzealne.....	108	16	14,8
Galerie i salony sztuki.....	67	4	6,0
Kina stałe.....	44	6	13,6
Biblioteki publiczne ^a	791	142	18,0
Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice	430	87	20,2

a Łącznie z filiami i z punktami bibliotecznymi.

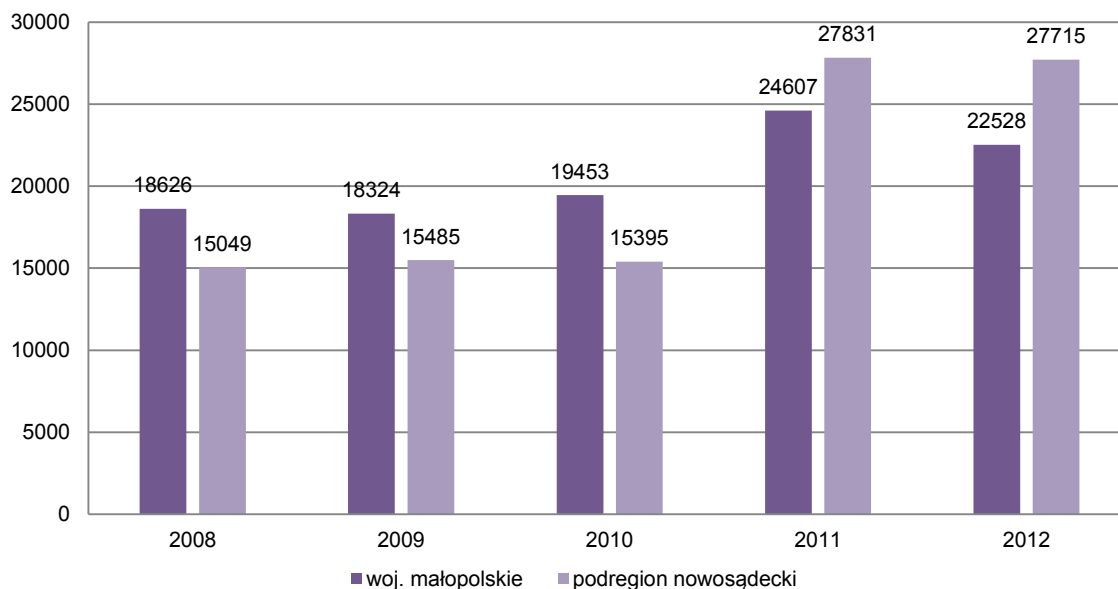
Ź r ó d ł o: opracowanie własne.

Według stanu w dniu 31 XII 2012 r. na terenie podregionu nowosądeckiego działalność prowadziło 16 muzeów (łącznie z oddziałami muzealnymi). W porównaniu z rokiem 2008 ich liczba zwiększyła się o 1 obiekt. Zbiory muzealne prezentowane były w ramach 33 własnych wystaw czasowych oraz 61 wystaw stałych w kraju.

W podregionie nowosądeckim, na przestrzeni omawianych lat (2008-2012) zaobserwować można wzrost liczby odwiedzających z 170,1 tys. w 2008 r. do poziomu 283,2 tys. w 2012 r. (wzrost o 66,5%). Zorganizowane grupy młodzieży szkolnej stanowiły w omawianym roku 24,3% ogółu zwiedzających. Odnotowano 170,6 tys. osób, które zwiedzały muzea i wystawy bezpłatnie (60,2% ogółu zwiedzających). Okazją do nieodpłatnego poznania zbiorów muzealnych jest organizowana „Noc muzeów”. Z tej formy zwiedzania skorzystało w 2012 r. 1,8 tys. osób, to jest o 0,8 tys. mniej niż w roku poprzednim. Nastąpił również wzrost

zwiedzających z okazji innych imprez okolicznościowych z 19,0 tys. w 2011 r. do 53,2 tys. w roku 2012.

Wykr. 4.10. Zwiedzający muzea i oddziały na 10 tys. ludności

Źródło: opracowanie własne.

Promocją i prezentacją współczesnej twórczości artystycznej poprzez organizację wystaw i imprez towarzyszących na terenie podregionu nowosądeckiego zajmowały się 4 galerie i salony sztuki. W porównaniu do roku 2008 liczba ta zmniejszyła się o jeden obiekt (w powiecie nowosądeckim).

Na przestrzeni lat 2008-2012 wzrosła liczba zorganizowanych wystaw z 31 w roku 2008 do 68 w roku 2012. Stanowiły one 8,3% wszystkich wystaw zorganizowanych przez w/w obiekty w województwie małopolskim. Zwiększeniu uległa również liczba ekspozycji - o 100% w porównaniu z rokiem 2008.

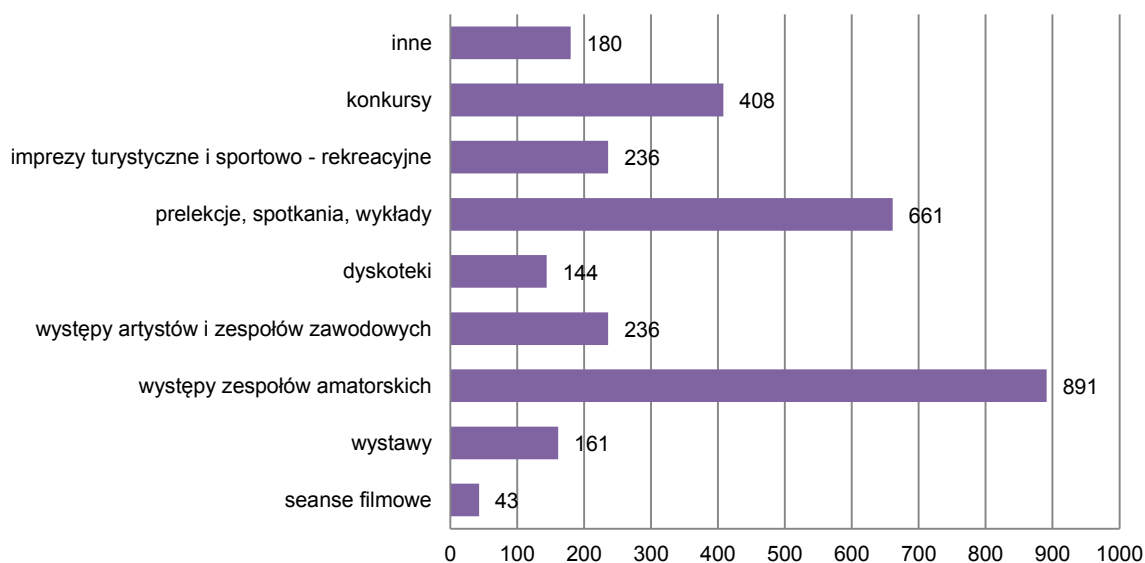
W 2012 r. na obszarze podregionu nowosądeckiego odnotowano 91,2 tys. osób odwiedzających galerie i salony sztuki, stanowili oni 18,2% ogółu odwiedzających omawiane instytucje w województwie małopolskim. Od początku badanego okresu zaobserwować można systematyczny wzrost liczby odwiedzających galerie i salony sztuki z liczby 42,7 tys. w 2008 r. do 91,2 tys. w roku 2012 (wzrost o 113,5%). Podobną tendencję obserwujemy w całym województwie małopolskim, ale wzrost był mniejszy bo o 24,3%.

Szeroką działalność społeczno-kulturalną na obszarze podregionu nowosądeckiego prowadziły domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice. W 2012 r. na badanym obszarze funkcjonowało 87 takich instytucji, z czego ponad połowa (57,1%) znajdowała się w powiecie nowosądeckim, 32,2% obiektów działało na terenie powiatu gorlickiego, w powiecie limanowskim było to 8,0%, natomiast w m. Nowy Sącz było to jedynie 4,6%.

W omawianym roku domy i ośrodki kultury oraz kluby i świetlice zorganizowały 3,0 tys. imprez, w których wzięło udział 610,4 tys. uczestników. W porównaniu z rokiem poprzednim zaobserwować można wzrost zainteresowania uczestnictwem w takich imprezach (o 9,4%). W województwie małopolskim w 22,4 tys. imprez wzięło udział 3496,9 tys. uczestników.

W wyżej wymienionych instytucjach działało 329 zespołów artystycznych zrzeszających 6,4 tys. członków (o 6,1% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim) oraz 253 koła (kluby) prowadzące działalność o określonym profilu tematycznym w zorganizowanych grupach (14,3% ogółu klubów działających w województwie). W zajęciach zorganizowanych przez koła udział wzięło 5,0 tys. osób (o 37,6% więcej niż w 2011 r.). W województwie małopolskim było to odpowiednio: 36,4 tys. osób i 5,2%.

Wykr. 4.11. Imprezy organizowane przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w 2012 r.

Źródło: opracowanie własne.

Ważnym czynnikiem wpływającym na funkcjonowanie instytucji kultury jest zaplecze infrastrukturalne. W omawianym roku 46,0% domów i ośrodków kultury, klubów oraz świetlic użytkowała odrębny budynek, 29,9% wyżej wymienionych instytucji działających na terenie podregionu nowosądeckiego posiadało salę widowiskową wyposażoną przeciętnie w 160 standardowych miejsc na widowni, 28,7% omawianych instytucji było przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.

Tabl. 4.8. Działalność kin stałych

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Województwo małopolskie					
Kina ogółem^a.....	45	43	46	46	44
Miejsca na widowni w kinach ^a w tys...	21,6	23,7	24,2	23,8	23,0
Seanse w kinach w tys.....	120,4	118,5	153,9	160,9	142,6
w tym filmów polskich.....	22,8	25,3	21,2	34,4	20,6
Widzowie w kinach w mln.....	3,3	3,6	3,7	3,6	3,0
W tym podregion nowosądecki					
Kina ogółem^a.....	8	7	8	8	6
Miejsca na widowni w kinach ^a w tys...	2,3	2,1	2,4	1,9	1,6
Seanse w kinach w tys.....	5,7	6,4	11,5	11,6	8,1
w tym filmów polskich.....	1,4	1,7	1,9	3,3	1,8
Widzowie w kinach w mln.....	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2

a Stan w dniu 31 XII.

Ź r ó ł o: opracowanie własne.

Największą popularnością spośród omawianych podmiotów działających w sferze kultury cieszą się kina. W 2012 r. na obszarze podregionu nowosądeckiego działało 6 kin (co stanowiło 13,6% ogółu kin stałych w województwie małopolskim), które w omawianym roku zgromadziły 202,8 tys. widzów (o 29,0% mniej niż przed rokiem, i o 20,2 więcej niż w 2008 r.). Liczba widzów kin stałych w województwie małopolskim w roku 2012 wyniosła 3013,1 tys. (o 15,3% mniej niż w roku poprzednim i o 9,2% mniej niż w roku 2008).

Od początku badanego okresu w podregionie nowosądeckim zaobserwować można systematyczny wzrost wyświetlanych seansów filmowych. Wyjątek stanowił rok 2012, kiedy to odnotowano spadek liczby wyświetleń o 30,3% w porównaniu z rokiem 2011.

W 2012 r. na obszarze podregionu nowosądeckiego wyświetlono łącznie 8,1 tys. seansów (co stanowiło 5,7% ogółu wyświetleń w województwie małopolskim). Filmy produkcji polskiej stanowiły 22,8% ogółu wyświetleń w podregionie (dla województwa wskaźnik ten wyniósł 14,4%). W porównaniu z rokiem 2008 na terenie podregionu odnotowano wzrost o 29,7% wyświetleń polskich filmów, natomiast w porównaniu z rokiem 2011 notowano spadek o 43,9%.

Rozwijaniem potrzeb czytelniczych społeczeństwa oraz upowszechnianiem wiedzy i kultury zajmują się w głównej mierze biblioteki. Na terenie podregionu nowosądeckiego w 2012 r. działały 142 biblioteki publiczne (łącznie z filiami i punktami bibliotecznymi). W porównaniu do poprzedniego roku ich liczba uległa zmniejszeniu o 5 obiektów, było mniej o 11 obiektów w porównaniu do roku 2008.

W omawianym roku na 1 placówkę biblioteczną przypadało w powiecie gorlickim 3,4 tys. osób, w powiecie limanowskim 3,2 tys. osób, w powiecie nowosądeckim 3,4 tys. osób, w m. Nowy Sącz 10,5 tys. Dla województwa małopolskiego wskaźnik ten wyniósł 4,2 tys.

Tabl. 4.9. Biblioteki publiczne^a

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Województwo małopolskie					
Placówki ogółem^b.....	832	825	816	801	791
w tym biblioteki i filie.....	763	762	759	747	744
Księgozbiór ^a (w tys. wol.).....	10868,3	10822,9	10835,2	10859,1	10882,2
Czytelnicy ^c (w tys.).....	671,2	670,0	670,6	662,1	666,2
W tym podregion nowosądecki					
Placówki razem^b.....	153	153	147	147	142
w tym biblioteki i filie.....	138	138	138	138	138
Księgozbiór ^b (w tys. wol.).....	1874,9	1874,5	1883,3	1877,7	1885,7
Czytelnicy ^c (w tys.).....	98,7	97,9	98,7	96,8	95,3

a Łącznie z filiami i punktami bibliotecznymi.

b Stan w dniu 31 XII.

c W ciągu roku.

Ź r ó d ł o: opracowanie własne.

Poziom czytelnictwa w bibliotekach publicznych na przestrzeni lat 2008-2012 nieznacznie się obniżał. Liczba czytelników aktywnie wypożyczających w 2012 r. na obszarze podregionu nowosądeckiego wynosiła 95,3 tys. (mniej niż w roku 2008 o 3,4%). W województwie małopolskim było 666,2 tys. czytelników w ciągu roku 2012, mniej niż w roku 2008 o 0,7%.

W omawianym roku najwięcej czytelników bibliotek publicznych w przeliczeniu na 1000 ludności odnotowano w m. Nowy Sącz- 254, najmniej w powiecie nowosądeckim- 150, dla województwa wskaźnik ten wyniósł 199.

Na przestrzeni lat 2008-2012 można zaobserwować znaczący spadek (o 221,1 tys.) wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz z liczby 1882,3 tys. w 2008 r. do poziomu 1661,2 w 2012 r. (spadek o 11,7%). Wraz ze spadkiem wypożyczeń zmniejszył się również wskaźnik wypożyczeń na 1 czytelnika. Największy spadek odnotowano w powiecie gorlickim, z poziomu 20,2 w 2008 r. do 17,4 w 2012 r.

Podobną tendencję spadkową zaobserwować można w całym województwie. Liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz zmniejszyła się o 6,3%, również wskaźnik wypożyczeń na 1 mieszkańca z 17,1 w 2008 r. do 16,1 w roku 2012.

W placówkach bibliotecznych na obszarze podregionu nowosądeckiego użytkowane były ogółem 594 komputery. Więcej niż w roku poprzednim o 22 (3,8%), a w porównaniu do roku 2008 więcej o 200 (50,8%). W województwie małopolskim wzrost był jeszcze większy odpowiednio o: 5,4% i 55,4%.

4.4. OPIEKA ZDROWOTNA

Ambulatoryjne świadczenia zdrowotne udzielane są przez przychodnie i praktyki lekarskie. W 2012 r. ambulatoryjną opiekę zdrowotną mieszkańcom podregionu nowosądeckiego zapewniało 327 placówek, w tym 258 przychodni⁸ i 69 praktyk lekarskich⁹. W podregionie ponad połowa podmiotów ambulatoryjnych (52,6%) funkcjonowała w mieście, podczas gdy w województwie małopolskim placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej zlokalizowanych w mieście było dwukrotnie więcej niż na wsi (odpowiednio 65,7% i 34,3%). W skali województwa większa była przewaga przychodni (87,5%) nad praktykami lekarskimi (12,5%) niż na poziomie podregionu nowosądeckiego (odpowiednio 78,9% i 21,1%).

Na przestrzeni lat 2008-2012 liczba placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w podregionie nowosądeckim wzrosła o 16,0%, podczas gdy w województwie małopolskim o 18,4%.

Tabl. 4.10. Ambulatoryjna opieka zdrowotna^a
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	Województwo małopolskie				
Przychodnie i praktyki lekarskie....	1589	1630	1657	1882	1882
w tym w ramach:					
miasto.....	1015	1041	1063	1222	1236
wieś.....	574	589	594	660	646
	W tym podregion nowosądecki				
Przychodnie i praktyki lekarskie....	282	281	287	330	327
w tym w ramach:					
miasto.....	142	146	149	175	172
wieś.....	140	135	138	155	155

^a Od 2012 r. przychodnie łącznie z przychodniami MON i MSW; tylko praktyki lekarzy i lekarzy dentyistów realizujące świadczenia zdrowotne finansowane ze środków publicznych.

Ź r ó d ł o: opracowanie własne.

⁸Przychodnie łącznie z ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi laboratoriami diagnostycznymi.

⁹Praktyki lekarskie i stomatologiczne (indywidualne, indywidualne specjalistyczne i grupowe) realizujące świadczenia zdrowotne finansowane ze środków publicznych.

W 2012 r. w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w podregionie nowosądeckim udzielono prawie 3,6 mln porad lekarskich i stomatologicznych, co stanowiło 14,0% porad ambulatoryjnych udzielonych w województwie małopolskim. Zarówno w skali województwa, jak i podregionu zdecydowaną większość porad stanowiły porady udzielone w przychodniach. Zlokalizowane na terenie podregionu nowosądeckiego praktyki lekarzy i lekarzy dentyków realizujące świadczenia zdrowotne finansowane za środków publicznych (umowy z NFZ) świadczyły przede wszystkim porady stomatologiczne (131,8 tys.).

Tabl. 4.11. Porady udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej^a

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w tys.				
Województwo małopolskie					
Razem	24551,8	24789,0	24168,5	25251,2	25409,1
w tym w ramach:					
przychodni.....	23521,6	24018,1	23480,5	24571,9	24829,6
praktyk lekarskich.....	1030,2	770,9	688,0	679,3	579,5
Lekarskie	21946,4	22010,0	21329,7	22209,0	22436,9
Stomatologiczne	2605,3	2779,0	2838,8	3042,2	2972,2
W tym podregion nowosądecki					
Razem	3507,0	3499,5	3394,8	3487,9	3552,0
w tym w ramach:					
przychodni.....	3307,4	3358,4	3261,8	3346,2	3405,6
praktyk lekarskich.....	199,6	141,0	133,1	141,7	146,3
Lekarskie	3065,4	3080,8	2987,4	3059,2	3121,2
Stomatologiczne	441,6	418,6	407,4	428,8	430,8

^a Od 2012 r. porady w przychodniach prezentowane są łącznie z poradami udzielonymi w przychodniach resortów obrony narodowej i spraw wewnętrznych; porady z praktyk lekarzy i lekarzy dentyków realizujących świadczenia zdrowotne finansowane ze środków publicznych; bez porad udzielonych pacjentom niehospitalizowanym z izb przyjęć szpitali ogólnych.

Ź r ó d ł o: opracowanie własne.

Miernikiem opisującym dostępność podmiotów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej jest liczba mieszkańców przypadająca na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. W 2012 r. w województwie małopolskim 1 podmiot ambulatoryjny obsługiwał średnio 1782 mieszkańców - o 157 osoby więcej niż w podregionie nowosądeckim. Na terenie podregionu nowosądeckiego na 1 podmiot przypadało 1625 mieszkańców, przy czym najmniej na terenie m. Nowy Sącz (1275), a następnie w powiatach gorlickim (1518) i limanowskim (1543), zaś najwięcej mieszkańców na jedną placówkę odnotowano w powiecie nowosądeckim (1981).

Innym miernikiem opisującym działalność placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej jest liczba udzielonych porad ambulatoryjnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W 2012 r. w województwie małopolskim na 1 mieszkańca przypadało 7,6 porady, podczas gdy na obszarze podregionu nowosądeckiego wskaźnik ten wyniósł 6,7. Na poziomie powiatów najwięcej porad na 1 mieszkańca odnotowano w m. Nowy Sącz (12,6), a najmniej w powiecie nowosądeckim (4,9). W powiatach limanowskim i gorlickim wskaźniki te stanowiły odpowiednio 5,6 i 6,9 porady na 1 mieszkańca.

Apteki i punkty apteczne zaopatrujące ludność w leki i środki medyczne są również istotnym elementem systemu opieki zdrowotnej. W 2012 r. sprzedażą leków i środków medycznych w podregionie nowosądeckim zajmowało się 146 aptek ogólnodostępnych, co stanowiło 13,1% tego typu placówek w województwie małopolskim. W porównaniu do 2008 r. liczba aptek w podregionie nowosądeckim zwiększyła się o 2,1%, podczas gdy w skali województwa zanotowano wzrost o 19,6%.

Tabl. 4.12. Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Województwo małopolskie					
Apteki	930	967	991	1083	1112
Pracujący (mgr farmacji).....	2063	2125	2157	2338	2393
Punkty apteczne	97	113	97	112	128
Pracujący (mgr farmacji).....	31	22	17	18	17
W tym podregion nowosądecki					
Apteki	143	149	145	152	146
Pracujący (mgr farmacji).....	253	252	266	268	278
Punkty apteczne	19	21	18	22	23
Pracujący (mgr farmacji).....	5	1	1	3	3

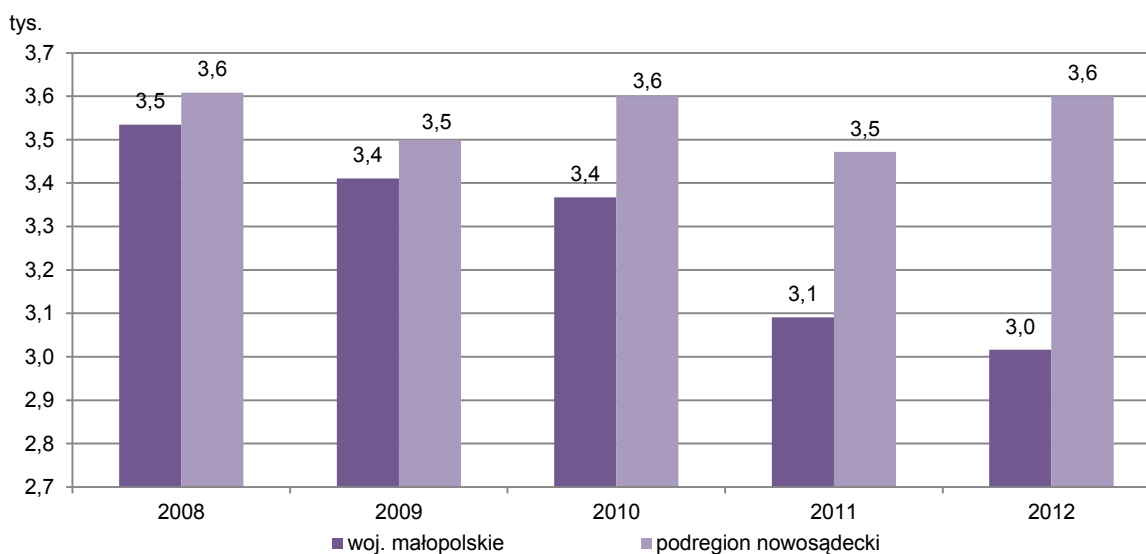
Źródło: opracowanie własne.

W 2012 r. w aptekach ogólnodostępnych zlokalizowanych na terenie podregionu nowosądeckiego pracowało 253 magistrów farmacji, co stanowiło 37,7% wszystkich pracujących w tego typu placówkach w podregionie i 11,6% wszystkich magistrów farmacji pracujących w aptekach w skali województwa. W aptekach działających w podregionie pracowało również 354 techników farmaceutycznych. Zawód farmaceuty jest bardzo sfeminizowany. W 2012 r. aż 92,7% techników i 79,5% magistrów farmacji w podregionie stanowiły kobiety.

Do jednostek zajmujących się sprzedażą leków gotowych należą również punkty apteczne. W 2012 r. w podregionie nowosądeckim działały 23 punkty apteczne (zlokalizowane na wsi), w których pracowało 3 magistrów farmacji i 28 techników farmaceutycznych.

Analiza liczby ludności przypadającej na 1 aptekę ogólnodostępną wykazała, że podregion nowosądecki charakteryzował się mniejszą dostępnością aptek dla mieszkańców w porównaniu do województwa małopolskiego. W 2012 r. w podregionie na 1 aptekę przypadało 3,6 tys. ludności, podczas gdy wskaźnik ten dla województwa wyniósł 3,0 tys. Największą dostępność do aptek w ramach podregionu odnotowano w m. Nowy Sącz (2,0 tys. ludności na 1 aptekę). Na przestrzeni lat 2008-2012 wskaźnik ten dla podregionu nowosądeckiego utrzymywał się na zbliżonym poziomie, podczas gdy w województwie małopolskim zanotowano jego spadek.

Wykr. 4.12. Ludność na 1 aptekę ogólnodostępną

Źródło: opracowanie własne.

4.5. POMOC SPOŁECZNA

W końcu 2012 r. w podregionie nowosądeckim działały 22 placówki stacjonarne pomocy społecznej. Na tę sumę składało się: piętnaście domów pomocy społecznej, jedna noclegownia, trzy placówki funkcjonujące w ramach działalności gospodarczej lub statutowej, dwa schroniska oraz jedna jednostka niesklasyfikowana. W okresie pięciu lat liczba placówek nieznacznie się zmieniała.

Jednostki działające w podregionie nowosądeckim charakteryzowały się średnią liczbą miejsc podobną jak w województwie małopolskim, a różnica wyniosła maksymalnie 3 miejsca. W 2012 r. placówki, zarówno w podregionie nowosądeckim jak i województwie małopolskim, dysponowały średnio 63 miejscami. W pozostałych latach jednostki w omawianym podregionie dysponowały średnio: 67 miejscami w 2011 r., 71 miejscami w 2010 r., 69 miejscami w 2009 r. oraz 71 miejscami w 2008 r. Warto dodać, że w okresie między 2008 r. a 2012 r. zaobserwowano ogólny trend zmniejszania się średniej liczby miejsc w placówkach na obu obszarach.

Prawo do zakwaterowania w domu pomocy społecznej przysługuje osobom potrzebującym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności niemogącym samodzielnie funkcjonować w samodzielnym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Noclegownie udzielają tymczasowego schronienia osobom lub rodzinom, gdy są go pozbawione – a więc zazwyczaj osobom bezdomnym. Placówki funkcjonujące w ramach działalności gospodarczej lub statutowej zapewniają całodobową opiekę osobom w podeszłym wieku, przewlekle chorym lub niepełnosprawnym. Obłożenie placówek w podregionie nowosądeckim wyniosło prawie 100%. Analiza mieszkańców zakładów stacjonarnych pomocy społecznej w podregionie nowosądeckim w końcu 2012 r. prowadzi do następującego wniosku: najliczniejsze grupy stanowiły osoby przewlekle chore (72,7%) oraz w podeszłym wieku (19,7%), a najmniej liczną bezdomni (7,0%) oraz pozostałe osoby (0,6%).

Tabl. 4.13. Placówki stacjonarne pomocy społecznej
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Województwo małopolskie					
Placówki pomocy społecznej..	118^a	125	128	145	150
w tym domy pomocy społecznej.....	89	89	90	89	89
Miejsca.....	8740 ^a	8933	8857	9244	9428
Mieszkańcy.....	8618 ^a	9007	8828	8915	9094
W tym podregion nowosądecki					
Placówki pomocy społecznej..	18^a	18	18	20	22
w tym domy pomocy społecznej.....	15	14	14	15	15
Miejsca.....	1278 ^a	1234	1285	1333	1376
Mieszkańcy.....	1275 ^a	1223	1288	1306	1354

a Z filią.

Ź r ó d ł o: opracowanie własne.

Oprócz stacjonarnych form pomocy społecznej w Polsce udzielana jest również pomoc środowiskowa w miejscu zamieszkania. Podstawowym warunkiem skorzystania ze świadczeń pomocy społecznej jest zaistnienie jednego z problemów określonych w ustawie¹⁰, a są nimi: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna. Ponadto prawo do świadczeń pieniężnych przysługuje osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 542 zł oraz rodzinom, w których dochód na osobę nie przekracza kwoty 456 zł. Podane wysokości dochodów obowiązują od 1 października 2012 r.¹¹ Do 30 września 2012 r. kwoty wynosiły odpowiednio 477 zł i 351 zł.

W 2012 r. w podregionie nowosądeckim 18,6 tys. gospodarstw domowych skorzystało ze świadczeń pomocy społecznej. Ich udział w ogólnej liczby gospodarstw, które uzyskały wsparcie w województwie małopolskim wyniósł 23,5%.

¹⁰ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2004 Nr 64 poz. 593).

¹¹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2012 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz.U. 2012 Nr 0 poz. 823).

Beneficjenci pomocy społecznej w liczbie 64,9 tys. stanowili 12,2% mieszkańców podregionu nowosądeckiego. Odsetek beneficjentów w województwie małopolskim był niższy o 5,5 p. proc. Warto dodać, że prawie co trzeci mieszkaniec województwa małopolskiego, który skorzystał z pomocy społecznej, pochodził z podregionu nowosądeckiego (29,1%).

Tabl. 4.14. Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej w gospodarstwach domowych

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w tys.				
Województwo małopolskie					
Gospodarstwa domowe.....	79,3	80,4	80,1	76,8	79,0
Członkowie gospodarstw domowych.....	249,0	240,1	234,7	220,3	223,5
W tym podregion nowosądecki					
Gospodarstwa domowe.....	17,7	17,9	18,7	17,8	18,6
Członkowie gospodarstw domowych.....	69,9	68,3	68,7	64,2	64,9

Źródło: opracowanie własne.

Pomoc państwa w ramach systemu świadczeń rodzinnych jest realizowana za pomocą wsparcia finansowego w postaci zasiłków rodzinnych i dodatków, świadczeń opiekuńczych (w tym zasiłków pielęgnacyjnych) oraz zapomóg wypłacanych między innymi z tytułu urodzenia się dziecka (tzw. becikowego). Przyznanie prawa do zasiłków rodzinnych związane jest między innymi ze spełnieniem kryterium dochodowego. Do 31 października 2012 r. wynosiło ono 504 zł na członka rodziny. Wyjątek stanowiły rodziny opiekujące się dzieckiem niepełnosprawnym, dla których próg został podniesiony do kwoty 583 zł na jednego członka. Od 1 listopada 2012 r. zwiększono kwoty dochodów pozwalających na pobieranie zasiłków rodzinnych. Wynoszą one odpowiednio 539 zł i 623 zł. Uprawnienie do zasiłków rodzinnych pozwala ubiegać się również o przysługujące do niego dodatki. Zasiłki pielęgnacyjne przysługują osobom niepełnosprawnym i tym, które ukończyły 75 lat.¹²

W 2012 r. w podregionie nowosądeckim 30,3 tys. rodzin otrzymało świadczenia rodzinne. Stanowiły one 25,0% wszystkich rodzin w województwie małopolskim. W okresie pięciu lat liczba rodzin otrzymujących świadczenia rodzinne

¹² Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. 2003 Nr 228 poz. 2255).

systematycznie spadała zarówno w podregionie nowosądeckim, jak i w województwie małopolskim. W konsekwencji między 2008 r. a 2012 r. spadek wyniósł odpowiednio 23,9% i 29,3%. Należy dodać, że w badanym okresie regularnie zwiększał się udział rodzin mieszkających w podregionie nowosądeckim w ogólnej ich liczbie w województwie małopolskim.

W 2012 r. w podregionie nowosądeckim wartość wypłaconych świadczeń rodzinnych wyniosła 189,7 mln zł. Stanowiła ona 26,4% kwoty przeznaczonej na świadczenia w województwie małopolskim. W pozostałych latach wskaźnik ten był podobny i wahał się między 24,0% w 2008 r. a 26,3% w 2011 r. Wśród świadczeń rodzinnych dominowały zasiłki rodzinne (wraz z dodatkami). W okresie pięciu lat zaobserwowano tendencję zmniejszania się udziału omawianych zasiłków w ogólnej kwocie świadczeń, z 78,7% w 2008 r. do 62,6% w 2012 r. Podobną tendencję zaobserwowano w województwie małopolskim.

Tabl. 4.15. Świadczenia rodzinne

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Województwo małopolskie					
Rodziny otrzymujące świadczenia (w tys.).....	171,1	153,3	141,5	132,3	121,0
Kwota świadczeń rodzinnych (w mln zł).....	680,6	662,0	742,6	735,4	719,3
w tym:					
zasiłki rodzinne (wraz z dodatkami)					
w mln zł.....	506,0	475,2	512,2	475,1	436,4
w % kwoty świadczeń rodzinnych.....	74,3	71,8	69,0	64,6	60,7
zasiłki pielęgnacyjne					
w mln zł.....	107,1	116,2	118,4	118,1	116,5
w % kwoty świadczeń rodzinnych.....	15,7	17,6	15,9	16,1	16,2
W tym podregion nowosądecki					
Rodziny otrzymujące świadczenia (w tys.).....	39,8	36,4	34,3	32,6	30,3
Kwota świadczeń rodzinnych (w mln zł).....	163,1	160,6	189,6	193,4	189,7
w tym:					
zasiłki rodzinne (wraz z dodatkami)					
w mln zł.....	128,3	123,4	135,2	127,4	118,7
w % kwoty świadczeń rodzinnych.....	78,7	76,8	71,3	65,9	62,6
zasiłki pielęgnacyjne					
w mln zł.....	23,3	24,5	24,4	23,9	23,3
w % kwoty świadczeń rodzinnych.....	14,3	15,3	12,9	12,3	12,3

Ź r ó d ł o: opracowanie własne.

Sytuację finansową rodzin można zbadać na podstawie odsetka dzieci w wieku do 17 lat, z powodu których rodzice otrzymali zasiłki. W 2012 r. wskaźnik ten wyniósł blisko 50% w podregionie nowosądeckim i był wyższy o prawie 15 p. proc. niż w województwie małopolskim. Niepełnoletni beneficjenci podregionu nowosądeckiego stanowili 26,8% ogólnej ich liczby w województwie małopolskim. Należy dodać, że w okresie pięciu lat systematycznie zmniejszała się liczba dzieci otrzymujących zasiłki. W podregionie nowosądeckim zanotowano spadek na poziomie 24,2% - z 80,5 tys. dzieci w 2008 r. do 61,0 tys. dzieci w 2012 r. Województwo małopolskie charakteryzowało się spadkiem równym 30,1% - z 324,6 tys. dzieci do 227,1 tys. dzieci.

Drugą grupę świadczeń rodzinnych stanowiły zasiłki pielęgnacyjne. W 2012 r. w podregionie nowosądeckim przeznaczono na nie 23,3 mln zł, co stanowiło 12,3% ogólnej kwoty świadczeń. W pozostałych latach udział wyniósł: od 12,3% w roku 2011 do 15,3% w roku 2009.

ROZDZIAŁ 5. TURYSTYKA

Województwo małopolskie jest jednym z najczęściej i najliczniej odwiedzanych przez turystów województwem w Polsce. Na wysoki wynik województwa ma wpływ przede wszystkim miasto Kraków, a w drugiej kolejności podregion nowotarski. Podregion nowosądecki pomimo swojej równie ciekawej oferty turystycznej dotychczas nie był tak często odwiedzany przez turystów, jednak ostatnie lata wskazują na rosnące znaczenie tego obszaru w rynku turystycznym.

Podregion nowosądecki cechuje się przede wszystkim górskim i podgórskim ukształtowaniem terenu. Na jego obszarze znajdują się pasma górskie Beskidów. Odnaleźć tam można wiele Parków Krajobrazowych, a także dużą liczbę pomników przyrody. Specyfiką podregionu jest również działalność wielu uzdrowisk.

5.1. TURYSTYCZNE OBIEKTY NOCLEGOWE

Według stanu w dniu 31 lipca 2012 r. na terenie podregionu nowosądeckiego działalność prowadziły 224 turystyczne obiekty noclegowe. Stanowiło to 16,0% wszystkich obiektów w województwie małopolskim. W porównaniu do roku 2008 liczba obiektów zbiorowego zakwaterowania na terenie podregionu nowosądeckiego zwiększyła o 2,7%, tj. o 6 obiektów.

W strukturze turystycznych obiektów noclegowych znajdujących się na terenie podregionu nowosądeckiego, dominowały hotele – w 2012 roku stanowiły one 16,1% wszystkich obiektów na terenie podregionu nowosądeckiego (20,5% na terenie województwa). Warty odnotowania był też udział ośrodków wczasowych (14,7%) i kwater prywatnych/pokoju gościnnych (11,2%).

Ważną specyfiką podregionu nowosądeckiego jest obecność na jego terenie dużej liczby zakładów uzdrowiskowych – w 2012 roku było ich 23. Stanowią one 63,9% tego typu obiektów turystycznych w całym województwie małopolskim.

Tabl. 5.1. Turystyczne obiekty noclegowe wg rodzaju obiektu
Stan w dniu 31 VII

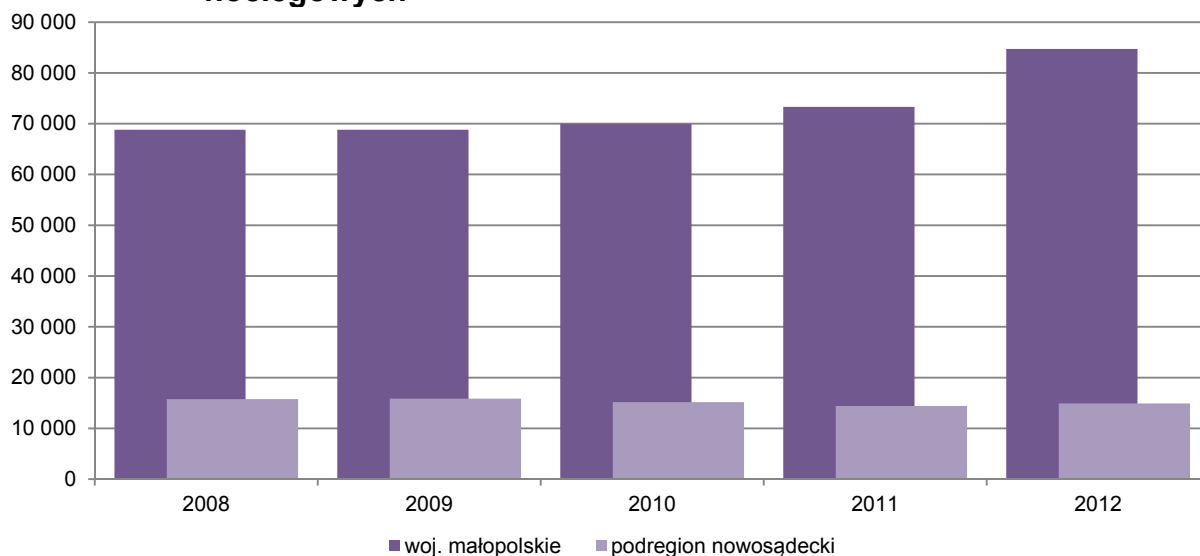
Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Województwo małopolskie					
Ogółem	872	894	875	880	1400
w tym:					
Hotele.....	204	231	249	275	287
Pokoje gościnne/kwatery prywatne ¹³	-	-	-	-	462
Pensjonaty.....	64	69	64	60	60
Ośrodki wczasowe.....	129	113	113	108	104
Kwatery agroturystyczne.....	-	-	-	-	67
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe ..	70	64	68	65	59
Zakłady uzdrowiskowe.....	36	37	37	37	36
Pozostałe obiekty.....	368	365	310	296	287
W tym podregion nowosądecki					
Ogółem	218	215	198	183	224
w tym:					
Hotele.....	25	27	29	31	36
Pokoje gościnne/kwatery prywatne ¹³	-	-	-	-	25
Pensjonaty.....	15	19	16	15	14
Ośrodki wczasowe.....	53	46	43	37	33
Kwatery agroturystyczne.....	-	-	-	-	19
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe ..	30	27	27	25	23
Zakłady uzdrowiskowe.....	21	23	23	23	23
Pozostałe obiekty.....	74	73	60	52	51

Źródło: opracowanie własne.

Liczba miejsc noclegowych w podregionie nowosądeckim wynosiła w 2012 roku 14,9 tys., co stanowiło 17,6% miejsc noclegowych w województwie małopolskim. W porównaniu z 2008 rokiem liczba miejsc noclegowych w podregionie nowosądeckim spadła o 5,5%, jednak w porównaniu z 2011 rokiem wzrosła o 3,3%.

¹³ Patrz Uwagi metodyczne, ust. 64 na str. 27.

Wykr. 5.1. Liczba miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych

Źródło: opracowanie własne.

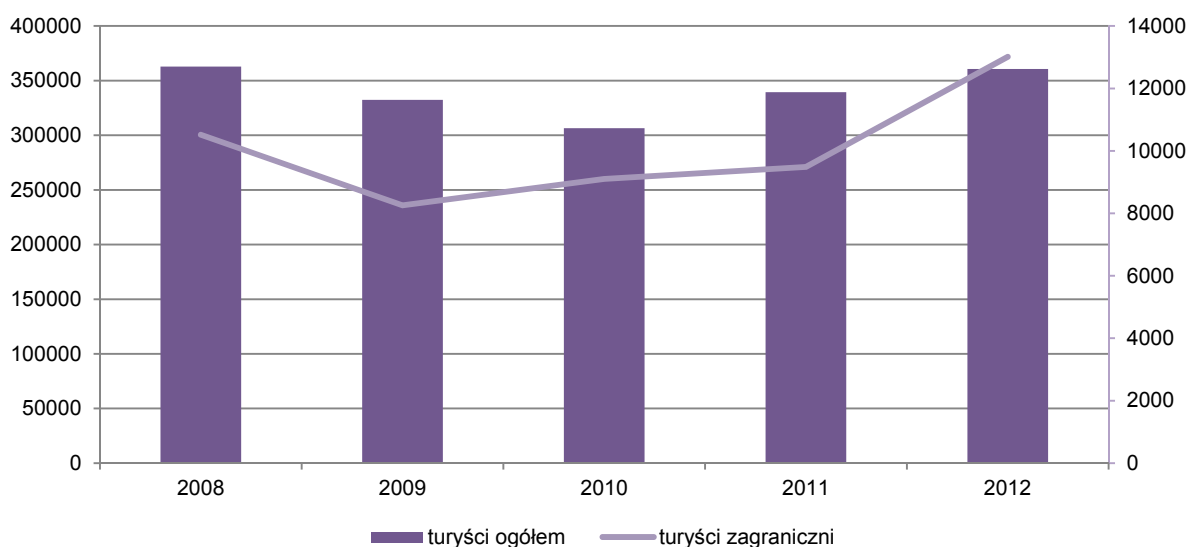
5.2. WYKORZYSTANIE TURYSTYCZNYCH OBIEKTÓW NOCLEGOWYCH

W 2012 r. na terenie podregionu nowosądeckiego z noclegów skorzystało 360,7 tys. turystów, co stanowiło 10,4% wszystkich turystów korzystających z noclegów na terenie województwa małopolskiego. W porównaniu z rokiem 2008 liczba turystów korzystających z noclegów na terenie podregionu nowosądeckiego zmniejszyła się w 2012 r. o 0,6% (w województwie wzrost o 28,0%), natomiast w porównaniu z rokiem 2011 wzrosła o 6,3%.

Wśród wszystkich turystów korzystających z noclegów na terenie podregionu nowosądeckiego w 2012 r., 3,6% stanowili turyści zagraniczni. Ich liczba w porównaniu z rokiem 2008 wzrosła o 23,7%. Świadczy to o tym, że podregion ten coraz częściej jest dostrzegany przez obcokrajowców, jak atrakcyjny turystycznie pomimo bliskości terytorialnej znacznie bardziej popularnego podregionu nowotarskiego.

Wśród turystów zagranicznych korzystających z noclegów w podregionie nowosądeckim w 2012 roku największy udział mieli turyści z Słowacji (12,4%), Niemiec (12,0%), Ukrainy (12,0%) i Czech (5,2%).

Wykr. 5.2. Turyści korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych

Źródło: opracowanie własne.

Wartość wskaźnika korzystających z noclegów na 1000 ludności dla podregionu nowosądeckiego w 2012 roku wynosiła 678,8 podczas gdy dla całego województwa wynosiła 1035,8. Wysoka wartość wskaźnika występowała z kolei w samym powiecie nowosądeckim – 1348,0 korzystających na 1000 ludności.

Tabl. 5.2. Turyści korzystający z noclegów według rodzajów turystycznych obiektów noclegowych w 2012 r.

Wyszczególnienie	Udział korzystających z noclegów	
	Województwo małopolskie	Podregion nowosądecki
Ogółem.....	100,0	100,0
w tym:		
Hotele.....	60,5	39,3
Pensjonaty.....	3,4	4,4
Zakłady uzdrowiskowe.....	2,8	19,4
Ośrodki wczasowe.....	5,4	12,0
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe.	3,4	13,2
Pozostałe obiekty.....	19,0	11,7

Źródło: opracowanie własne.

Turyści korzystający z noclegów na terenie podregionu nowosądeckiego w 2012 r. (podobnie jak w województwie małopolskim) najczęściej wybierali hotele – uczyniło tak 39,3% z nich (60,5% w województwie). Popularnością cieszyły się też liczne w podregionie zakłady uzdrowiskowe – 19,4% korzystających

(2,8% w województwie), ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe – 13,2% (3,4% w województwie) oraz ośrodki wczasowe – 12,0% korzystających (5,4% w województwie).

5.3. OBSZARY PRAWNIE CHRONIONE

W 2012 r. powierzchnia obszarów chronionych w podregionie nowosądeckim wynosiła 251,5 tys. ha, co stanowiło 71,4% jego powierzchni ogólnej. Powierzchnia ta stanowiła ponadto aż 44,6% obszarów chronionych w województwie małopolskim. Wśród powiatów wchodzących w skład podregionu nowosądeckiego, powierzchnię powiatu nowosądeckiego w 81,5% stanowiły obszary chronione, powiatu limanowskiego 68,5%, powiatu gorlickiego 61,7% a Miasta Nowy Sącz jedynie 7,1%.

W stosunku do 2008 r. powierzchnia obszarów chronionych na terenie podregionu nowosądeckiego zwiększyła się o 4123,9 ha, czyli o 1,7%.

Wśród obszarów chronionych największy udział w 2012 roku miały obszary chronionego krajobrazu 78,0%. Wysoki był też udział terenów należących do Parków Krajobrazowych – 19,0%, a także Parków Narodowych – 2,9%.

Łączna powierzchnia terenów wchodzących w skład Parków Narodowych wynosiła w 2012 r. 7,4 tys. ha, a w skład Parków Krajobrazowych – 47,9 tys. ha.

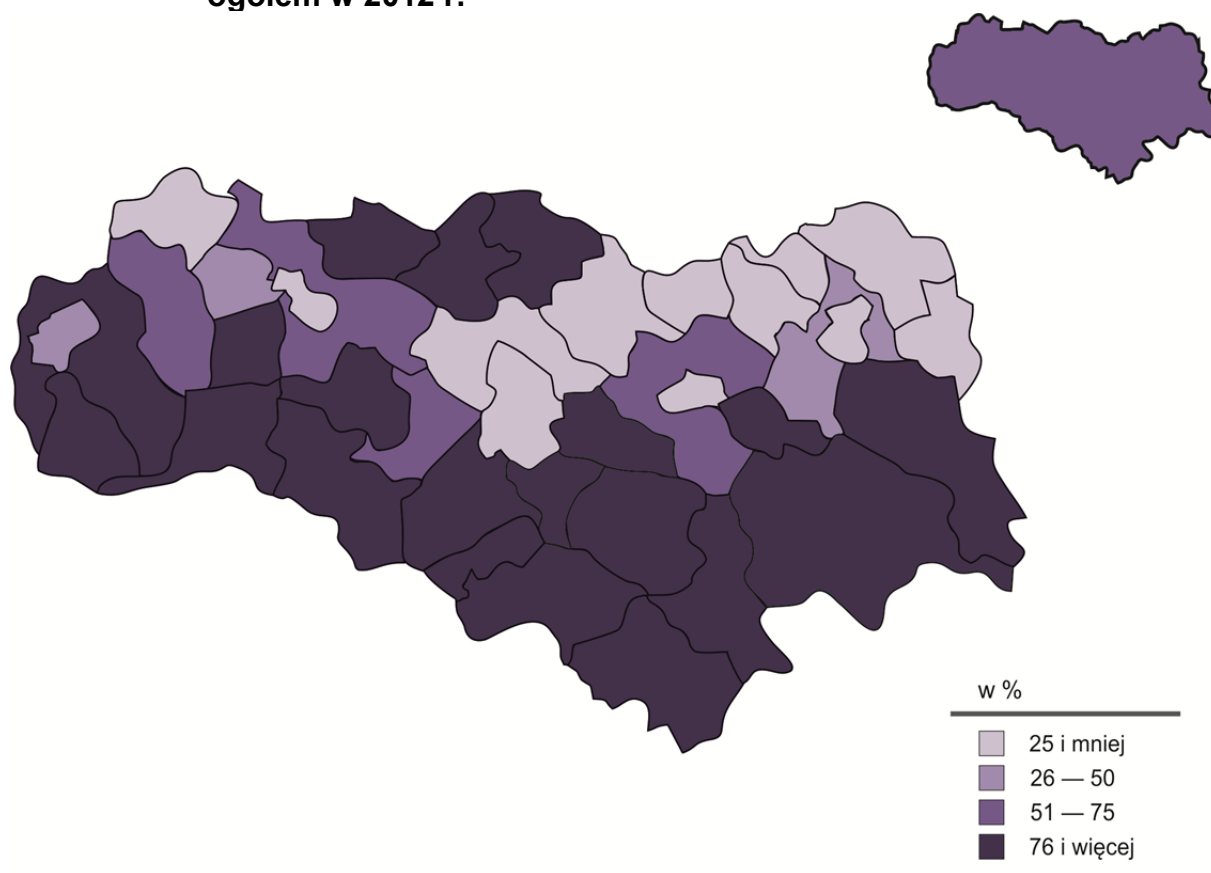
Tabl. 5.3. Powierzchnia obszarów chronionych według powiatów w 2012 r.

Wyszczególnienie	Powierzchnia obszarów chronionych w ha	
	w liczbach bezwzględnych	w % ogółu
Ogółem	251523,3	100,0
Powiat nowosądecki.....	126371,8	50,2
Powiat limanowski.....	65137,5	25,9
Powiat gorlicki.....	59603,8	23,7
Powiat m. Nowy Sącz.....	410,2	0,2

Źródło: opracowanie własne.

Na terenie podregionu nowosądeckiego w 2012 r. znajdowały się 282 pomniki przyrody, co stanowiło 12,8% ich ogólnej liczby w województwie małopolskim. W stosunku do 2008 r. liczba pomników przyrody na terenie podregionu nowosądeckiego zmniejszyła się o 2, czyli 0,7%.

Wykr. 5.3. Udział powierzchni obszarów chronionych w powierzchni ogółem w 2012 r.

Źródło: opracowanie własne.

5.4. DZIEDZICTWO KULTUROWE I ZABYTKI

Dziedzictwo kulturowe podregionu nowosądecki stanowią w dużej mierze obszary przyrody wymienione powyżej, zwłaszcza liczne Parki Krajobrazowe.

Na terenie podregionu nowosądecki znajduje się blisko 700 zabytków nieruchomych będących w rejestrach Narodowego Instytutu Dziedzictwa. Największa część z tych zabytków znajduje się w powiecie nowosądeckim (prawie 300). Wśród nich należy wymienić przede budynki uzdrowiskowe w Krynicy-Zdrój, ruiny zamku w Muszynie, czy liczne w tych terenach cerkwie. Co istotne niemal w każdej gminie podregionu nowosądeckiego można znaleźć obiekty będące zabytkami.

Przez podregion nowosądecki przebiegają również rozmaite kulturowe szlaki tematyczne, m.in.: Szlak architektury drewnianej; Małopolski szlak zamków i warowni; Małopolski szlak papieski im. Jana Pawła II.

ROZDZIAŁ 6. ROLNICTWO

Podregion nowosądecki można określić, jako typowo rolniczy. Występujące tu licznie obszary zieleni, pastwiska i łąki sprzyjają rozwojowi rolnictwa.

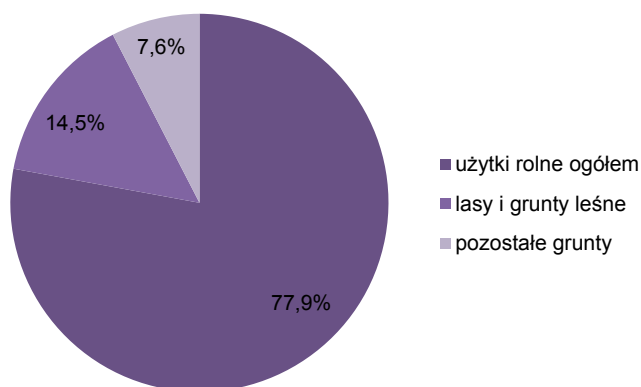
Dane w rozdziale zaprezentowane zostały na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku. Według jego wyników liczba gospodarstw rolnych na terenie podregionu nowosądeckiego wynosiła prawie 58 tys., co stanowiło 20,4% gospodarstw ogółem w województwie małopolskim. Odsetek gospodarstw o powierzchni do 1 ha włącznie wynosił w podregionie nowosądeckim 36,7% i był niższy niż w województwie (42,8%).

5.1. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW

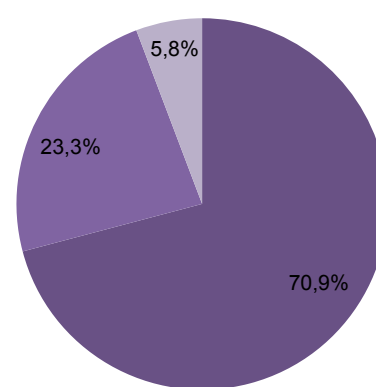
Łączna powierzchnia gruntów rolnych gospodarstw rolnych z podregionu nowosądeckiego wynosiła w 2010 roku 185,3 tys. ha, co stanowiło 21,7% powierzchni gruntów rolnych w województwie. Największą grupę gruntów rolnych stanowiły użytki rolne. Ich powierzchnia wynosiła 131,3 tys. ha, czyli 70,9%. Natomiast powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze stanowiła 66,3% gruntów ogółem gospodarstw rolnych w podregionie nowosądeckim. Dla porównania w województwie małopolskim udział użytków rolnych wynosił 77,9%, a użytków rolnych w dobrej kulturze 70,5%.

Wykr. 6.1. Struktura gruntów rolnych według rodzajów w 2010 r.

Województwo małopolskie

Podregion nowosądecki

Źródło: opracowanie własne.

Największy udział w ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych na terenie podregionu nowosądeckiego w 2010 roku miały łąki i pastwiska – 40,6%. W skali województwa ta grupa gruntów stanowiła jedynie 26,2%. W województwie dominowały natomiast użytki rolne pod zasiewami, których udział wynosił 35,3%. Grunty pod zasiewami w podregionie nowosądeckim również miały wysoki udział wynoszący 19,2%.

W podregionie nowosądeckim występował też znacznie wyższy odsetek powierzchni lasów i gruntów leśnych niż w województwie małopolskim – 23,3% wobec 14,5%.

Tabl. 6.1. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w 2010 r.

Wyszczególnienie	Powierzchnia	
	w ha	w % ogółu
	Województwo małopolskie	
Ogółem powierzchnia gruntów.....	851832,5	100,0
Użytki rolne razem.....	663517,6	77,9
pod zasiewami.....	300686,7	35,3
grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi.....	28912,0	3,4
uprawy trwałe.....	16122,7	1,9
sady ogółem.....	15357,0	1,8
ogrody przydomowe.....	4442,4	0,5
łąki trwałe.....	223415,8	26,2
pastwiska trwałe.....	26890,9	3,2
pozostałe użytki rolne.....	63047,2	7,4
Lasy i grunty leśne.....	123857,4	14,5
Pozostałe grunty.....	64457,4	7,6
	W tym podregion nowosądecki	
Ogółem powierzchnia gruntów.....	185262,98	100,0
Użytki rolne razem.....	131330,60	70,9
pod zasiewami.....	35659,76	19,2
grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi.....	3438,18	1,9
uprawy trwałe.....	7577,38	4,1
sady ogółem.....	7473,55	4,0
ogrody przydomowe.....	935,16	0,5
łąki trwałe.....	64449,85	34,8
pastwiska trwałe.....	10824,71	5,8
pozostałe użytki rolne.....	8445,56	4,6
Lasy i grunty leśne.....	43253,13	23,3
Pozostałe grunty.....	10679,24	5,8

Źródło: opracowanie własne.

5.2. ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE

Podregion nowosądecki charakteryzował się w 2010 roku wysokim udziałem w skali województwa pogłowia bydła. Hodowano tam 62,4 tys. sztuk bydła, co stanowiło 31,0% pogłowia w województwie małopolskim. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych wynosiła w podregionie nowosądeckim 47,5 podczas gdy w województwie 30,4.

Wysoki w skali województwa był również udział stada koni. Na terenie podregionu nowosądeckiego hodowano ich 6,3 tys. sztuk, co stanowiło 29,7% hodowli w województwie. Obsada koni na 100 ha użytków rolnych wynosiła w podregionie nowosądeckim 4,8 (w województwie 3,2).

Na terenie podregionu nowosądeckiego hodowano w 2010 roku 4,4 tys. kóz, co stanowiło 24,3% hodowli tych zwierząt w całym województwie. Obsada kóz na 100 ha użytków rolnych wynosiła 3,3 (w województwie 2,7).

Podregion nowosądecki cechował się też stosunkowo licznym pogłowiem owiec wynoszącym 14,4 tys. sztuk, co stanowiło 20,7% pogłowia tych zwierząt w województwie małopolskim. Obsada owiec na 100 ha użytków rolnych wynosiła w podregionie nowosądeckim 11,0 i była zbliżona do wartości województwie wynoszącej 10,5.

Tabl. 6.2 Pogłowia zwierząt gospodarskich w 2010 r.

Wyszczególnienie	Pogłowia zwierząt	
	w sztukach	na 100 ha UR
	Województwo małopolskie	
Bydło.....	201571	30,4
Trzoda chlewna.....	359891	54,2
Owce.....	69859	10,5
Kozy.....	17949	2,7
Konie.....	21324	3,2
Drób kurzy.....	6047957	911,5
	W tym podregion nowosądecki	
Bydło.....	62397	47,5
Trzoda chlewna.....	31062	23,7
Owce.....	14434	11,0
Kozy.....	4368	3,3
Konie.....	6325	4,8
Drób kurzy.....	886225	674,8

Źródło: opracowanie własne.

Pogłowie trzody chlewnej w podregionie nowosądeckim wynosiło w 2010 roku 31,1 tys. sztuk, co stanowiło zaledwie 8,6% pogłowia w skali województwa. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych wyniosła 23,7 i była zdecydowanie niższa od wartości dla województwa wynoszącej 54,2.

Pogłowie drobiu kurzego w podregionie nowosądeckim kształtowało się na dość niskim poziomie wynoszącym 886,2 tys. sztuk, co stanowiło 14,7% pogłowia w województwie. Obsada drobiu kurzego na 100 ha użytków rolnych była w podregionie nowosądeckim zdecydowanie niższa niż w województwie i wynosiła 674,8 (w województwie 911,5).

5.3. POWIERZCHNIA ZASIEWÓW

Łączna powierzchnia zasiewów w podregionie nowosądeckim w 2010 roku wyniosła 35,7 tys. ha, co stanowiło 11,9% powierzchni zasiewów w województwie małopolskim. W strukturze zasiewów dominującą rolę w podregionie nowosądeckim odgrywała uprawa zbóż. Powierzchnia zasiewów zbóż ogółem wynosiła 23,1 tys. ha, co stanowiło 64,9% ogólnej powierzchni zasiewów.

Tabl. 6.3 Powierzchnia zasiewów według grup ziemiopłodów w 2010 r.

Wyszczególnienie	Powierzchnia	
	w sztukach	w % ogółu
	Województwo małopolskie	
Ogółem	300686,7	100,0
Zboża.....	207827,5	69,1
Ziemniaki	35907,6	11,9
Przemysłowe	8636,6	2,9
Buraki cukrowe.....	1570,5	0,5
Rzepak i rzepik.....	5363,4	1,8
Strączkowe jadalne na ziarno.....	2005,4	0,7
Warzywa gruntowe.....	15734,0	5,2
	W tym podregion nowosądecki	
Ogółem	35659,8	100,0
Zboża.....	23143,1	64,9
Ziemniaki	6094,9	17,1
Przemysłowe	142,0	0,4
Buraki cukrowe.....	103,9	0,3
Rzepak i rzepik.....	31,0	0,1
Strączkowe jadalne na ziarno.....	42,6	0,1
Warzywa gruntowe.....	291,9	0,8

Źródło: opracowanie własne.

Istotny udział w ogólnej powierzchni zasiewów w podregionie nowosądeckim miały również uprawy ziemniaków. Powierzchnia upraw ziemniaków wynosiła w 2010 roku 6,1 tys. ha, co stanowiło 17,0% powierzchni upraw tego rodzaju w województwie małopolskim.

Powierzchnia upraw buraków cukrowych wynosiła 0,1 tys. ha, co stanowiło 6,6% powierzchni upraw tego typu w województwie, a powierzchnia upraw warzyw gruntowych 0,3 tys. ha (1,9%).

ROZDZIAŁ 7. PODREGION NOWOSĄDECKI NA TLE INNYCH PODREGIONÓW W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM W 2012 R.

Podregion nowosądecki posiada bogate walory naturalne i historyczne. Na jego terenie znajdują się Pieniński i Magurski Park Narodowy, liczne rezerwy przyrody, parki krajobrazowe oraz osobliwości przyrodnicze jak Wąwóz Homole w Jaworkach czy Rezerwat Skamieniałe Miasto w Ciężkowicach. Podregion nowosądecki posiada również dużo atrakcyjnych miejsc dla osób interesujących się historią np. Sądecki Park Etnograficzny, Galicyjskie cmentarze wojenne, rynek Starego Sącza czy charakterystyczną zabudowę uzdrowiskową w Krynicy-Zdroju i Szczawnicy. Dominują tu małe i średnie przedsiębiorstwa oraz dobrze rozwinięta baza turystyczno-rekreacyjna. Ważna role z punktu widzenia gospodarczego i społecznego pełni Nowy Sącz, który jest głównym ośrodkiem miejskim tego obszaru.

7.1. PORÓWNANIE UWARUNKOWAŃ SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH WYBRANYCH PODREGIONÓW.

Omawiając uwarunkowania społeczno-gospodarcze podregionu nowosądeckiego, należy zauważyć, iż jest on jednym z największych pod względem powierzchni podregionem województwa małopolskiego (23,2% powierzchni województwa). Zajmuje on drugie miejsce, tuż za podregionem krakowskim (26,7%), którego powierzchnia wynosi 405,4 tys. ha.

Liczba osób zamieszkująca podregion nowosądecki w 2012 r. wynosiła 531,4 tys. czyli 15,8% ludności województwa małopolskiego. Pod względem liczby ludności zamieszkującej podregion nowosądecki wyprzedził jedynie podregion nowotarski (10,2%) oraz tarnowski (13,8%). Natomiast, analizując zagęszczenie ludności na 1km², podregion nowosądecki posiadał jeden z najniższych wskaźników w województwie (151 osób na km²), wobec 221 osób na km² w województwie.

Omawiając sytuację demograficzną podregionu nowosądeckiego, warto zwrócić uwagę, iż podregion nowosądecki zajął pierwszą lokatę pod względem

przyrostu naturalnego na 1000 ludności na tle pozostałych podregionów (4,0 ‰). Dla całości województwa wskaźnik posiadał wartość 1,4 ‰.

Kolejnym analizowanym wskaźnikiem jest współczynnik obciążenia demograficznego, wyrażony jako liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym, przypadająca na 100 ludności w wieku produkcyjnym. W tym przypadku podregion nowosądecki zajmował również pierwsze miejsce w województwie. Dla omawianego podregionu indeks ten wynosił 60,8. W przypadku województwa wskaźnik notował wartość 57,8.

W przeliczeniu na 1000 ludności, podregion nowosądecki posiada najniższą liczbę pracujących w stosunku do całego województwa (190). Wskaźnik dla województwa wynosił 334.

Podregion nowosądecki, pod względem liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym, zajmował jedną z pierwszych lokat w całym województwie (10,6). Nieznacznie wyższa wartość cechowała podregion krakowski (10,7). Dla województwa, wskaźnik ten osiągnął wartość 7,6.

Podregion nowosądecki, pod względem liczby podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym, znajdował się na przedostatnim miejscu (121). Mniejszą wartość wskaźnika można było obserwować jedynie w podregionie tarnowskim (106). W województwie odnotowano wskaźnik na poziomie 162.

Pod względem liczby dzieci w przedszkolach na 1000 dzieci w wieku 3 – 6 lat, wskaźnik dla podregionu nowosądeckiego osiągnął jedną z najmniejszych wartości w województwie (393). Niższą wartość wskaźnika, można było zaobserwować tylko w podregionie nowotarskim (379), wobec liczby 563 dla województwa.

Ze względu na liczbę mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 ludności, podregion nowosądecki zajął jedno z ostatnich miejsc w porównaniu do innych podregionów (2,9). Ostatnie miejsce w województwie, zajął podregion oświęcimski (2,2). Wskaźnik dla całego województwa wynosił 4,6.

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania w m² na terenie podregionu nowosądeckiego, była jedną z najwyższych w województwie, wynosiła 139,6. Wyższy wskaźnik wystąpił w podregionie nowotarskim (151,2) oraz krakowskim (141,8). Omawiany wskaźnik dla województwa przyjmował wartość 104,5.

Tabl. 7.1. Wybrane dane statystyczne dotyczące podregionów województwa małopolskiego w 2012 r.

Wyszczególnienie	Podregion nowosądecki	Podregion nowotarski	Podregion krakowski	Podregion oświęcimski	Podregion tarnowski	Podregion m. Kraków
Powierzchnia w ha.....	352507	263235	405415	203969	260473	32680
Ludność.....	531427	341060	703223	555882	464151	758334
Ludność na 1 km ²	151	130	173	273	178	2320
Przyrost naturalny na 1000 ludności.....	4,0	2,2	1,5	-0,1	1,4	0,0
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 ludności w wieku produkcyjnym.....	60,8	59,8	57,5	56,7	57,9	56,1
Pracujący na 100 ludności.....	190	215	370	294	270	597
Bezrobotni zarejestrowani na 100 osób w wieku produkcyjnym.....	10,6	7,8	10,7	8,3	8,9	4,9
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w REGON na 1000 tys. ludności w wieku produkcyjnym	121	150	147	150	106	249
Dochody gmin i miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w zł.....	3518,15	2903,96	2972,18	2708,00	3365,66	4539,28
Wydatki gmin i miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w zł.....	3543,80	3002,07	3055,73	2766,22	3381,70	4595,20
Dzieci w przedszkolach na 1000 dzieci w wieku 3 – 6 lat.....	393	379	504	640	587	813
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności.....	2,9	3,3	6,1	2,2	3,3	9,0
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania w m ²	139,6	151,2	141,8	129,5	125,4	63,1

ANEKS TABELARYCZNY

Tabl.1. Powierzchnia
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w km ²				
Ogółem	3524	3524	3524	3524	3524
Powiat gorlicki	966	966	966	966	966
Gorlice (miasto)	24	24	24	24	24
Biecz.....	98	98	98	98	98
Bobowa	50	50	50	50	50
Gorlice	103	103	103	103	103
Lipinki	66	66	66	66	66
Łużna.....	56	56	56	56	56
Moszczenica	38	38	38	38	38
Ropa.....	49	49	49	49	49
Sękowa	195	195	195	195	195
Uście Gorlickie.....	287	287	287	287	287
Powiat limanowski	951	951	951	951	951
Limanowa (miasto)	19	19	19	19	19
Mszana Dolna (miasto)	27	27	27	27	27
Dobra.....	110	110	110	110	110
Jodłownik	72	72	72	72	72
Kamienica	95	95	95	95	95
Laskowa	72	72	72	72	72
Limanowa	152	152	152	152	152
Łukowica.....	70	70	70	70	70
Mszana Dolna	170	170	170	170	170
Niedźwiedź	74	74	74	74	74
Słopnice	57	57	57	57	57
Tymbark.....	33	33	33	33	33
Powiat nowosądecki	1607	1607	1607	1607	1607
Grybów (miasto)	17	17	17	17	17
Chełmiec.....	112	112	112	112	112
Gródek nad Dunajcem.....	88	88	88	88	88
Grybów.....	154	154	154	154	154
Kamionka Wielka.....	65	65	65	65	65
Korzenna	107	107	107	107	107
Krynica-Zdrój.....	145	145	145	145	145
Łabowa	119	119	119	119	119
Łącko.....	132	132	132	132	132
Łososina Dolna	85	85	85	85	85
Muszyna.....	141	141	141	141	141
Nawojowa	50	50	50	50	50
Piwniczna-Zdrój.....	126	126	126	126	126
Podegrodzie	65	65	65	65	65
Rytro.....	42	42	42	42	42
Stary Sącz	101	101	101	101	101
m. Nowy Sącz	58	58	58	58	58

Tabl. 2. Ludność
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2008	2009	2010 ^a		2011	2012
			A	B		
Ogółem	516091	518552	520885	527747	529652	531427
Powiat gorlicki	106799	107017	107148	109175	109225	109265
Gorlice (miasto)	28437	28296	28135	28866	28677	28555
Biecz.....	16861	16878	16888	17081	17095	17052
Bobowa	9219	9310	9375	9506	9515	9564
Gorlice.....	16302	16397	16492	16906	16988	17045
Lipinki	6786	6786	6760	6822	6816	6802
Łużna.....	8230	8275	8295	8346	8362	8387
Moszczenica	4719	4719	4741	4862	4875	4885
Ropa	5162	5216	5236	5274	5311	5335
Sękowa	4785	4806	4841	4890	4917	4921
Uście Gorlickie.....	6298	6334	6385	6622	6669	6719
Powiat limanowski	123405	124278	125108	126737	127387	128045
Limanowa (miasto)	14781	14875	14918	15168	15116	15132
Mszana Dolna (miasto)	7500	7540	7605	7795	7831	7876
Dobra.....	9344	9397	9407	9662	9727	9726
Jodłownik	8111	8137	8167	8281	8293	8383
Kamienica	7432	7496	7549	7632	7666	7713
Laskowa.....	7559	7605	7662	7800	7825	7852
Limanowa	23292	23494	23713	23971	24172	24329
Łukowica	9435	9495	9545	9635	9678	9761
Mszana Dolna	16685	16816	16941	17007	17170	17240
Niedźwiedź	6927	6996	7068	7120	7151	7167
Słopnice	6054	6093	6140	6268	6332	6404
Tymbark.....	6285	6334	6393	6398	6426	6462
Powiat nowosądecki	201412	202701	204092	207467	208715	209988
Grybów (miasto)	5994	5979	5952	6272	6214	6175
Chelmiec.....	25483	25800	26128	26284	26586	26897
Gródek nad Dunajcem.....	8992	9035	9032	9101	9155	9164
Grybów.....	22939	23273	23521	23808	24041	24216
Kamionka Wielka.....	9501	9611	9725	9714	9791	9929
Korzenna	13537	13588	13665	13822	13942	14023
Krynica-Zdrój.....	16707	16533	16457	17157	17046	16980
Łabowa.....	5300	5385	5475	5586	5676	5711
Łącko.....	15135	15261	15425	15708	15780	15930
Łososina Dolna	9994	10079	10175	10431	10515	10603
Muszyna.....	11474	11464	11494	11656	11697	11766
Nawojowa	7940	8029	8085	8144	8188	8259
Piwniczna-Zdrój	10483	10505	10494	10690	10693	10688
Podegrodzie	11812	11935	12072	12258	12397	12487
Rytró	3656	3654	3678	3771	3813	3841
Stary Sącz	22465	22570	22714	23065	23181	23319
m. Nowy Sącz	84475	84556	84537	84368	84325	84129

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1 na str. 15.

Tabl. 3. Gęstość zaludnienia na 1 km²
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2008	2009	2010 ^a		2011	2012
			A	B		
Ogółem	146	147	148	150	150	151
Powiat gorlicki	111	111	111	113	113	113
Gorlice (miasto)	1209	1203	1196	1227	1219	1214
Biecz.....	172	172	172	174	174	174
Bobowa	185	187	188	191	191	192
Gorlice	159	159	160	164	165	166
Lipinki	102	102	102	103	103	102
Łużna.....	146	147	147	148	149	149
Moszczenica.....	125	125	126	129	130	130
Ropa	105	106	107	107	108	109
Sękowa.....	25	25	25	25	25	25
Uście Gorlickie	22	22	22	23	23	23
Powiat limanowski	130	131	132	133	134	135
Limanowa (miasto)	790	795	798	811	808	809
Mszana Dolna (miasto)	277	278	281	288	289	291
Dobra.....	85	85	86	88	88	88
Jodłownik	112	113	113	115	115	116
Kamienica	78	79	79	80	81	81
Laskowa.....	104	105	106	108	108	108
Limanowa.....	153	154	156	157	159	160
Łukowica	135	136	137	138	139	140
Mszana Dolna	98	99	100	100	101	101
Niedźwiedź	93	94	95	96	96	97
Słupnice	106	107	108	110	111	113
Tymbark.....	192	194	196	196	197	198
Powiat nowosądecki	130	131	132	134	135	135
Grybów (miasto)	354	353	351	370	367	364
Chelmiec.....	228	230	233	235	237	240
Gródek nad Dunajcem.....	102	102	102	103	104	104
Grybów.....	150	152	154	155	157	158
Kamionka Wielka.....	146	148	150	149	151	153
Korzenna.....	127	127	128	129	130	131
Krynica-Zdrój.....	115	114	113	118	117	117
Łabowa.....	44	45	46	47	48	48
Łącko	114	115	116	118	119	120
Łososina Dolna	118	119	120	123	124	125
Muszyna.....	81	81	81	82	83	83
Nawojowa	158	160	161	162	163	164
Piwniczna-Zdrój	83	83	83	85	85	85
Podegrodzie	182	184	186	189	192	193
Rytro	87	87	88	90	91	92
Stary Sącz	223	224	225	229	230	231
m. Nowy Sącz	1467	1468	1468	1465	1464	1461

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1 na str. 15.

Tabl. 4. Kobiety na 100 mężczyzn
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2008	2009	2010 ^a		2011	2012
			A	B		
Ogółem	102	102	102	102	102	102
Powiat gorlicki	103	103	103	102	102	102
Gorlice (miasto)	109	109	109	109	109	108
Biecz	103	104	104	104	103	103
Bobowa	97	97	97	97	97	97
Gorlice	102	101	101	100	100	100
Lipinki	105	106	106	106	105	105
Łużna	98	98	97	97	97	98
Moszczenica	99	100	101	99	100	99
Ropa	99	99	98	98	98	98
Sękowa	99	99	99	100	100	102
Uście Gorlickie	95	95	95	96	97	97
Powiat limanowski	100	100	100	100	100	100
Limanowa (miasto)	105	105	105	104	104	103
Mszana Dolna (miasto)	110	110	110	109	109	108
Dobra	99	99	98	98	99	100
Jodłownik	101	101	101	101	101	101
Kamienica	100	100	100	98	98	98
Laskowa	99	99	99	99	98	99
Limanowa	100	100	100	100	100	99
Łukowica	101	100	101	100	101	101
Mszana Dolna	95	95	95	95	95	95
Niedźwiedź	96	96	95	95	95	95
Słupnice	99	99	98	97	98	97
Tymbark	103	103	103	103	102	103
Powiat nowosądecki	101	101	101	100	100	101
Grybów (miasto)	107	108	108	107	107	107
Chełmiec	100	99	99	99	100	100
Gródek nad Dunajcem	100	99	99	98	98	98
Grybów	99	98	98	98	98	99
Kamionka Wielka	102	102	103	103	103	103
Korzenna	98	98	98	97	97	97
Krynica-Zdrój	108	108	108	107	108	108
Łabowa	98	98	98	95	95	95
Łącko	98	98	98	97	97	98
Łososina Dolna	97	97	97	97	98	99
Muszyna	104	104	104	104	104	105
Nawojowa	101	102	102	102	102	102
Piwniczna-Zdrój	103	103	103	101	102	103
Podegrodzie	102	101	101	100	100	100
Rytko	100	100	101	99	100	100
Stary Sącz	102	102	101	101	101	100
m. Nowy Sącz	109	109	109	109	109	109

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1 na str. 15.

Tabl. 5. Ludność według 5-letnich grup wieku w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Województwo małopolskie		W tym podregion nowosądecki	
	w tys.	w % ogółu	w tys.	w % ogółu
Ogółem	3354,1	100,0	531,4	100,0
0-4 lat.....	188,0	5,6	33,8	6,4
5-9 lat.....	169,6	5,1	31,7	6,0
10-14 lat	175,8	5,2	34,0	6,4
15-19 lat	203,0	6,1	38,0	7,2
20-24 lat	249,7	7,4	42,4	8,0
25-29 lat	282,3	8,4	44,4	8,4
30-34 lat	277,3	8,3	41,5	7,8
35-39 lat	254,9	7,6	38,2	7,2
40-44 lat	219,0	6,5	34,7	6,5
45-49 lat	209,2	6,2	34,5	6,5
50-54 lat	225,5	6,7	35,1	6,6
55-59 lat	228,6	6,8	31,2	5,9
60-64 lat	197,3	5,9	26,6	5,0
65-69 lat	137,4	4,1	18,4	3,5
70-74 lat	110,0	3,3	15,5	2,9
75-79 lat	101,4	3,0	14,5	2,7
80-84 lat	74,9	2,2	10,2	1,9
85 lat i więcej.....	50,1	1,5	6,7	1,3

Tabl. 6. Przyrost naturalny

Wyszczególnienie	2008	2009	2010 ^a		2011	2012
			A	B		
Ogółem	2548	2700	2747	2747	2362	2120
Powiat gorlicki	336	362	368	368	265	240
Gorlice (miasto)	85	49	60	60	16	32
Biecz.....	21	42	32	32	34	26
Bobowa	68	70	76	76	47	69
Gorlice	19	78	50	50	36	58
Lipinki	-2	-7	-11	-11	13	-31
Łużna.....	59	28	59	59	36	27
Moszczenica.....	3	15	19	19	10	11
Ropa	19	38	28	28	24	25
Sękowa	16	9	10	10	13	-7
Uście Gorlickie	48	40	45	45	36	30
Powiat limanowski	733	797	810	810	679	614
Limanowa (miasto)	77	105	98	98	75	52
Mszana Dolna (miasto)	21	24	36	36	9	33
Dobra.....	20	39	14	14	37	11
Jodłownik	47	30	57	57	31	22
Kamienica	40	46	52	52	38	39
Laskowa.....	48	51	34	34	65	53
Limanowa	180	190	203	203	157	125
Łukowica.....	63	65	58	58	49	68
Mszana Dolna	109	83	112	112	79	74
Niedźwiedz	41	82	55	55	40	45
Słopnice	60	35	41	41	57	60
Tymbark	27	47	50	50	42	32
Powiat nowosądecki	1187	1254	1215	1215	1175	1092
Grybów (miasto)	-17	-6	16	16	14	23
Chełmiec.....	169	159	187	187	143	133
Gródek nad Dunajcem.....	25	61	14	14	50	33
Grybów.....	200	266	196	196	174	159
Kamionka Wielka.....	101	60	76	76	53	77
Korzenna.....	76	69	64	64	101	49
Krynica-Zdrój.....	48	34	36	36	32	6
Łabowa.....	42	84	57	57	52	48
Łącko.....	101	106	108	108	84	100
Łososina Dolna	44	60	76	76	80	87
Muszyna.....	54	44	37	37	56	62
Nawojowa	95	63	44	44	36	69
Piwniczna-Zdrój	51	55	25	25	54	38
Podegrodzie	88	93	95	95	104	90
Rytko	15	16	33	33	17	21
Stary Sącz	95	90	151	151	125	97
m. Nowy Sącz	292	287	354	354	243	174

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1 na str. 15.

Tabl. 7. Przyrost naturalny na 1000 ludności

Wyszczególnienie	2008	2009	2010 ^a		2011	2012
			A	B		
Ogółem	4,9	5,2	5,3	5,2	4,5	4,0
Powiat gorlicki	3,1	3,4	3,4	3,4	2,4	2,2
Gorlice (miasto)	3,0	1,7	2,1	2,1	0,6	1,1
Biecz	1,2	2,5	1,9	1,9	2,0	1,5
Bobowa	7,4	7,6	8,1	8,0	4,9	7,2
Gorlice	1,2	4,8	3,0	3,0	2,1	3,4
Lipinki	-0,3	-1,0	-1,6	-1,6	1,9	-4,5
Łużna	7,2	3,4	7,1	7,1	4,3	3,2
Moszczenica	0,6	3,2	4,0	3,9	2,1	2,3
Ropa	3,7	7,3	5,4	5,3	4,5	4,7
Sękowa	3,3	1,9	2,1	2,1	2,7	-1,4
Uście Gorlickie	7,6	6,3	7,1	6,8	5,4	4,5
Powiat limanowski	6,0	6,4	6,5	6,4	5,3	4,8
Limanowa (miasto)	5,2	7,1	6,6	6,5	4,9	3,4
Mszana Dolna (miasto)	2,8	3,2	4,7	4,6	1,2	4,2
Dobra	2,1	4,2	1,5	1,4	3,8	1,1
Jodłownik	5,8	3,7	7,0	6,9	3,7	2,6
Kamienica	5,4	6,2	6,9	6,8	5,0	5,1
Laskowa	6,4	6,7	4,5	4,4	8,3	6,8
Limanowa	7,8	8,1	8,6	8,5	6,5	5,1
Łukowica	6,7	6,9	6,1	6,0	5,1	7,0
Mszana Dolna	6,5	5,0	6,6	6,6	4,6	4,3
Niedźwiedź	5,9	11,7	7,8	7,8	5,6	6,3
Słopnice	10,0	5,8	6,7	6,6	9,1	9,4
Tymbark	4,3	7,4	7,9	7,9	6,6	5,0
Powiat nowosądecki	5,9	6,2	6,0	5,9	5,6	5,2
Grybów (miasto)	-2,8	-1,0	2,7	2,5	2,2	3,7
Chelmiec	6,7	6,2	7,2	7,2	5,4	5,0
Gródek nad Dunajcem	2,8	6,8	1,6	1,5	5,5	3,6
Grybów	8,8	11,5	8,4	8,3	7,3	6,6
Kamionka Wielka	10,7	6,3	7,9	7,9	5,4	7,8
Korzenna	5,6	5,1	4,7	4,6	7,3	3,5
Krynica-Zdrój	2,9	2,0	2,2	2,1	1,9	0,4
Łabowa	7,9	15,7	10,5	10,3	9,3	8,4
Łącko	6,7	7,0	7,0	6,9	5,3	6,3
Łososina Dolna	4,4	6,0	7,5	7,3	7,6	8,2
Muszyna	4,7	3,8	3,2	3,2	4,8	5,3
Nawojowa	12,1	7,9	5,5	5,4	4,4	8,4
Piwniczna-Zdrój	4,9	5,2	2,4	2,3	5,1	3,6
Podegrodzie	7,4	7,8	7,9	7,8	8,4	7,2
Rytko	4,1	4,4	9,0	8,8	4,5	5,5
Stary Sącz	4,2	4,0	6,7	6,6	5,4	4,2
m. Nowy Sącz	3,5	3,4	4,2	4,2	2,9	2,1

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1 na str. 15.

Tabl. 8. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały

Wyszczególnienie	2008	2009	2010 ^a		2011	2012
			A	B		
Ogółem	-396	-329	-414	-414	-457	-452
Powiat gorlicki	-117	-209	-237	-237	-215	-256
Gorlice (miasto)	-81	-209	-221	-221	-205	-190
Biecz	-36	-28	-22	-22	-20	-55
Bobowa	-27	-17	-11	-11	-38	-26
Gorlice	13	13	45	45	46	23
Lipinki	-2	-1	-15	-15	-19	9
Łużna	5	12	-39	-39	-20	8
Moszczenica	-19	-2	3	3	3	-4
Ropa	21	11	-8	-8	13	-11
Sękowa	-3	19	25	25	14	-15
Uście Gorlickie	12	-7	6	6	11	5
Powiat limanowski	-93	18	20	20	-29	31
Limanowa (miasto)	-39	-23	-55	-55	-127	-45
Mszana Dolna (miasto)	-41	14	29	29	27	25
Dobra	-15	-13	-4	-4	28	-8
Jodłownik	-3	-8	-27	-27	-19	42
Kamienica	-2	20	1	1	-4	7
Laskowa	5	-18	23	23	-40	-28
Limanowa	0	18	16	16	44	46
Łukowica	9	8	-8	-8	-6	15
Mszana Dolna	-6	18	13	13	84	-15
Niedźwiedź	5	-2	17	17	-9	-8
Słopnice	-17	0	6	6	7	-5
Tymbark	11	4	9	9	-14	5
Powiat nowosądecki	139	18	176	176	73	72
Grybów (miasto)	-13	-27	-43	-43	-72	-50
Chełmiec	147	107	141	141	159	180
Gródek nad Dunajcem	0	-15	-17	-17	4	-30
Grybów	-2	20	52	52	59	-2
Kamionka Wielka	31	33	38	38	24	37
Korzenna	1	-25	13	13	19	-8
Krynica-Zdrój	-106	-96	-112	-112	-143	-87
Łabowa	-3	-5	33	33	38	12
Łącko	9	27	56	56	-12	33
Łososina Dolna	19	15	20	20	4	0
Muszyna	13	12	-7	-7	-15	-14
Nawojowa	56	20	12	12	8	2
Piwniczna-Zdrój	-3	-49	-36	-36	-51	-45
Podegrodzie	0	7	42	42	35	8
Rytro	-6	-10	-9	-9	25	2
Stary Sącz	-4	4	-7	-7	-9	34
m. Nowy Sącz	-325	-156	-373	-373	-286	-299

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1 na str. 15.

Tabl. 9. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności

Wyszczególnienie	2008	2009	2010 ^a		2011	2012
			A	B		
Ogółem	-0,8	-0,6	-0,8	-0,8	-0,9	-0,9
Powiat gorlicki	-1,1	-2,0	-2,2	-2,2	-2,0	-2,3
Gorlice (miasto)	-2,9	-7,4	-7,8	-7,6	-7,1	-6,6
Biecz.....	-2,1	-1,7	-1,3	-1,3	-1,2	-3,2
Bobowa	-2,9	-1,8	-1,2	-1,2	-4,0	-2,7
Gorlice	0,8	0,8	2,7	2,7	2,7	1,3
Lipinki	-0,3	-0,1	-2,2	-2,2	-2,8	1,3
Łużna.....	0,6	1,5	-4,7	-4,7	-2,4	1,0
Moszczenica	-4,0	-0,4	0,6	0,6	0,6	-0,8
Ropa.....	4,1	2,1	-1,5	-1,5	2,5	-2,1
Sękowa	-0,6	3,9	5,2	5,1	2,9	-3,1
Uście Gorlickie	1,9	-1,1	0,9	0,9	1,7	0,7
Powiat limanowski	-0,8	0,1	0,2	0,2	-0,2	0,2
Limanowa (miasto)	-2,6	-1,6	-3,7	-3,6	-8,4	-3,0
Mszana Dolna (miasto)	-5,4	1,9	3,8	3,7	3,5	3,2
Dobra.....	-1,6	-1,4	-0,4	-0,4	2,9	-0,8
Jodłownik	-0,4	-1,0	-3,3	-3,3	-2,3	5,0
Kamienica	-0,3	2,7	0,1	0,1	-0,5	0,9
Laskowa	0,7	-2,4	3,0	3,0	-5,1	-3,6
Limanowa	0,0	0,8	0,7	0,7	1,8	1,9
Łukowica.....	1,0	0,8	-0,8	-0,8	-0,6	1,5
Mszana Dolna	-0,4	1,1	0,8	0,8	4,9	-0,9
Niedźwiedź	0,7	-0,3	2,4	2,4	-1,3	-1,1
Słopnice	-2,8	0,0	1,0	1,0	1,1	-0,8
Tymbark	1,7	0,6	1,4	1,4	-2,2	0,8
Powiat nowosądecki	0,7	0,1	0,9	0,9	0,4	0,3
Grybów (miasto)	-2,2	-4,5	-7,2	-6,8	-11,5	-8,0
Chelmiec.....	5,8	4,2	5,4	5,4	6,0	6,7
Gródek nad Dunajcem.....	0,0	-1,7	-1,9	-1,9	0,4	-3,3
Grybów.....	-0,1	0,9	2,2	2,2	2,5	-0,1
Kamionka Wielka.....	3,3	3,5	3,9	3,9	2,5	3,8
Korzenna	0,1	-1,8	1,0	0,9	1,4	-0,6
Krynica-Zdrój.....	-6,4	-5,8	-6,8	-6,5	-8,4	-5,1
Łabowa.....	-0,6	-0,9	6,1	5,9	6,8	2,1
Łącko.....	0,6	1,8	3,7	3,6	-0,8	2,1
Łososina Dolna	1,9	1,5	2,0	1,9	0,4	0,0
Muszyna.....	1,1	1,0	-0,6	-0,6	-1,3	-1,2
Nawojowa	7,2	2,5	1,5	1,5	1,0	0,2
Piwniczna-Zdrój.....	-0,3	-4,7	-3,4	-3,4	-4,8	-4,2
Podegrodzie	0,0	0,6	3,5	3,4	2,8	0,6
Rytko.....	-1,6	-2,8	-2,5	-2,4	6,6	0,5
Stary Sącz	-0,2	0,2	-0,3	-0,3	-0,4	1,5
m. Nowy Sącz	-3,8	-1,8	-4,4	-4,4	-3,4	-3,5

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1 na str. 15.

Tabl. 10. Pracujący według głównego miejsca pracy^a
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Ogółem	82728	82448	82899	84216	84000
Powiat gorlicki	16481	16353	15630	16012	15667
Gorlice (miasto)	10799	10428	10076	10158	9758
Biecz.....	1615	1575	1550	1681	1508
Bobowa	965	931	642	691	848
Gorlice.....	848	896	935	965	988
Lipinki	394	482	417	472	450
Łużna.....	361	504	423	469	568
Moszczenica	190	200	196	205	188
Ropa.....	260	257	258	250	258
Sękowa	256	238	326	310	272
Uście Gorlickie.....	793	842	807	811	829
Powiat limanowski	14566	14389	15371	15119	15098
Limanowa (miasto)	6513	6487	6845	6760	6577
Mszana Dolna (miasto)	1618	1688	1965	1718	1770
Dobra.....	735	729	702	751	721
Jodłownik	525	507	614	599	692
Kamienica	480	541	552	546	464
Laskowa.....	505	487	572	535	479
Limanowa	1014	954	1108	1138	1130
Łukowica.....	351	302	326	359	376
Mszana Dolna	581	588	604	589	700
Niedźwiedz	476	425	437	440	454
Słopnice	266	287	345	352	351
Tymbark	1502	1394	1301	1332	1384
Powiat nowosądecki	21169	22048	21740	22781	22899
Grybów (miasto)	978	1375	1228	1396	1372
Chełmiec.....	3283	3518	3349	3749	3917
Gródek nad Dunajcem.....	647	620	642	630	621
Grybów.....	2135	1982	1885	2039	1884
Kamionka Wielka.....	470	556	571	570	496
Korzenna	851	898	859	952	950
Krynica-Zdrój.....	3911	3933	4201	4101	4060
Łabowa	377	511	520	534	612
Łącko.....	998	876	935	1020	1047
Łososina Dolna	1034	1094	972	1093	1195
Muszyna.....	1520	1496	1324	1375	1289
Nawojowa	805	940	904	877	902
Piwniczna-Zdrój.....	1047	1008	940	974	970
Podegrodzie	662	650	730	674	723
Rytko.....	227	329	241	254	226
Stary Sącz	2224	2262	2439	2543	2635
m. Nowy Sącz	30512	29658	30158	30304	30336

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

Tabl. 11. Bezrobotni zarejestrowani
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Ogółem	25035	30979	32984	33216	35026
Powiat gorlicki	5690	6534	6446	5870	6263
Gorlice (miasto)	1690	1849	1746	1653	1712
Biecz.....	997	1092	1208	1028	1045
Bobowa	318	430	434	390	415
Gorlice.....	880	1080	1053	920	1003
Lipinki	378	449	440	406	454
Łużna.....	436	488	467	443	500
Moszczenica	232	272	253	234	272
Ropa.....	199	242	237	231	241
Sękowa	301	360	348	293	344
Uście Gorlickie.....	259	272	260	272	277
Powiat limanowski	7068	8890	9530	10135	10460
Limanowa (miasto)	881	1133	1084	1179	1232
Mszana Dolna (miasto)	403	544	571	581	580
Dobra.....	391	498	598	666	725
Jodłownik	358	485	529	529	598
Kamienica	572	638	666	724	768
Laskowa.....	331	410	471	510	512
Limanowa	1524	1918	2029	2219	2249
Łukowica.....	595	717	767	828	865
Mszana Dolna	874	1066	1193	1237	1251
Niedźwiedź	378	469	535	562	583
Słopnice	341	470	524	513	537
Tymbark	420	542	563	587	560
Powiat nowosądecki	8629	11143	12642	12726	13375
Grybów (miasto)	214	285	309	288	325
Chełmiec.....	1326	1680	1863	1912	1939
Gródek nad Dunajcem.....	291	426	470	475	484
Grybów.....	868	1119	1250	1286	1362
Kamionka Wielka.....	440	572	637	658	699
Korzenna	533	663	769	701	802
Krynica-Zdrój.....	581	813	1016	1079	1086
Łabowa	223	278	344	363	392
Łącko.....	692	806	935	955	1006
Łososina Dolna	376	494	551	558	570
Muszyna.....	365	570	661	693	740
Nawojowa	405	543	592	514	518
Piwniczna-Zdrój.....	484	632	702	726	735
Podegrodzie	574	718	797	783	839
Rytko.....	199	226	246	238	285
Stary Sącz	1058	1318	1500	1497	1593
m. Nowy Sącz	3648	4412	4366	4485	4928

Tabl. 12. Podmioty gospodarki narodowej^a w rejestrze REGON
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Ogółem	33885	36164	38469	38874	39941
Powiat gorlicki	6364	6705	7120	7338	7521
Gorlice (miasto)	2326	2422	2598	2587	2615
Biecz.....	733	748	781	812	839
Bobowa	363	395	401	425	470
Gorlice.....	908	1011	1065	1125	1155
Lipinki	258	289	322	336	355
Łużna.....	315	338	370	386	403
Moszczenica	155	164	183	187	194
Ropa.....	453	450	474	510	508
Sękowa	284	296	309	316	323
Uście Gorlickie.....	569	592	617	654	659
Powiat limanowski	7391	7976	8631	8622	8787
Limanowa (miasto)	1508	1578	1652	1643	1715
Mszana Dolna (miasto)	672	711	762	749	775
Dobra.....	483	529	600	580	588
Jodłownik	444	463	505	545	527
Kamienica	389	438	457	452	464
Laskowa.....	389	426	460	449	472
Limanowa	1106	1227	1332	1324	1359
Łukowica.....	415	442	485	480	478
Mszana Dolna	930	1007	1114	1115	1117
Niedźwiedź	367	374	410	420	408
Słopnice	281	340	381	393	396
Tymbark	407	441	473	472	488
Powiat nowosądecki	11674	12549	13352	13621	14179
Grybów (miasto)	410	436	459	446	454
Chełmiec.....	1443	1615	1773	1811	1929
Gródek nad Dunajcem.....	368	401	426	430	454
Grybów.....	1014	1131	1250	1342	1418
Kamionka Wielka.....	393	447	495	505	533
Korzenna	559	603	641	653	677
Krynica-Zdrój.....	1856	1948	2007	1974	2046
Łabowa	231	254	273	288	310
Łącko.....	769	827	853	895	924
Łososina Dolna	497	519	565	586	605
Muszyna.....	811	852	915	940	983
Nawojowa	378	398	430	439	465
Piwniczna-Zdrój.....	825	844	888	867	860
Podegrodzie	522	569	607	628	626
Rytko.....	160	175	183	200	207
Stary Sącz	1438	1530	1587	1617	1688
m. Nowy Sącz	8456	8934	9366	9293	9454

a Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

Tabl. 13. Podmioty gospodarki narodowej^a w rejestrze REGON według wybranych sekcji w 2012 r.

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym						
		przemysł ^b	budownictwo	handel; naprawa pojazdów samochodowych ^c	transport i gospodarka magazynowa	zakwaterowanie i gastronomia ^c	działalność finansowa i ubezpieczeniowa	obsługa rynku nieruchomości ^c
Ogółem	39941	3615	8881	9075	2156	1212	969	811
Powiat gorlicki	7521	853	1813	1568	308	158	143	132
Gorlice (miasto)	2615	255	373	686	70	62	64	100
Biecz	839	135	151	206	44	19	17	6
Bobowa	470	48	184	65	12	10	5	5
Gorlice	1155	163	245	255	64	26	18	7
Lipinki	355	52	88	66	20	7	13	1
Łużna	403	47	120	85	28	3	7	0
Moszczenica	194	26	62	36	8	2	1	0
Ropa	508	44	264	57	21	12	7	1
Sękowa	323	31	60	60	17	5	3	5
Uście Gorlickie	659	52	266	52	24	12	8	7
Powiat limanowski	8787	840	2258	2036	474	213	153	100
Limanowa (miasto)	1715	147	227	424	83	39	43	53
Mszana Dolna (miasto)	775	77	119	244	31	22	11	15
Dobra	588	48	165	135	25	16	12	1
Jodłownik	527	66	120	121	24	11	8	1
Kamienica	464	30	188	70	19	18	5	3
Laskowa	472	52	135	86	26	12	4	2
Limanowa	1359	144	412	298	80	26	21	5
Łukowica	478	28	151	123	27	7	8	2
Mszana Dolna	1117	136	359	265	53	33	12	4
Niedźwiedź	408	53	116	86	23	17	8	2
Słupnice	396	17	199	43	23	2	8	1
Tymbark	488	42	67	141	60	10	13	11
Powiat nowosądecki	14179	1144	3847	2977	786	602	301	220
Grybów (miasto)	454	44	160	94	12	11	8	12
Chełmiec	1929	209	335	549	139	39	44	23
Gródek nad Dunajcem	454	37	124	89	23	27	15	4
Grybów	1418	103	768	176	31	17	17	4
Kamionka Wielka	533	42	159	105	44	9	8	2
Korzenna	677	45	290	90	37	7	20	4
Krynica-Zdrój	2046	107	272	387	132	231	39	117
Łabowa	310	37	102	38	11	7	9	2
Łącko	924	94	279	215	38	20	14	0
Łososina Dolna	605	49	144	124	51	12	13	1
Muszyna	983	50	231	221	40	73	29	5
Nawojowa	465	58	123	117	11	9	15	5
Piwniczna-Zdrój	860	40	297	151	59	69	12	6
Podegrodzie	626	51	139	148	44	13	16	6
Rytko	207	11	60	38	7	16	3	2
Stary Sącz	1688	167	364	435	107	42	39	27
m. Nowy Sącz	9454	778	963	2494	588	239	372	359

a Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne; b uwagi ogólne, ust. 5 na str. 14; c uwagi ogólne, ust. 4 na str. 13.

Tabl. 14. Osoby fizyczne^a prowadzące działalność gospodarczą
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Ogółem	26908	29009	30979	31212	31832
Powiat gorlicki	4937	5270	5597	5795	5911
Gorlice (miasto)	1687	1794	1895	1895	1895
Biecz	562	573	607	629	649
Bobowa	288	315	323	343	386
Gorlice.....	767	869	918	971	996
Lipinki.....	202	230	259	271	287
Łużna	259	280	307	319	330
Moszczenica	124	133	150	156	161
Ropa.....	399	393	416	451	449
Sękowa	214	226	240	244	245
Uście Gorlickie.....	435	457	482	516	513
Powiat limanowski	6112	6676	7258	7213	7301
Limanowa (miasto)	1126	1192	1248	1238	1270
Mszana Dolna (miasto)	525	562	607	592	608
Dobra	408	452	514	493	501
Jodłownik.....	359	379	417	448	428
Kamienica.....	321	371	387	383	393
Laskowa.....	320	354	387	374	395
Limanowa	998	1115	1214	1199	1233
Łukowica.....	359	384	426	421	418
Mszana Dolna.....	813	891	990	987	981
Niedźwiedź.....	311	317	351	362	352
Słupnice	246	304	338	340	342
Tymbark.....	326	355	379	376	380
Powiat nowosądecki	9562	10375	11066	11288	11718
Grybów (miasto)	321	344	362	349	354
Chelmiec.....	1226	1391	1526	1558	1656
Gródek nad Dunajcem	283	311	331	331	358
Grybów.....	877	997	1111	1198	1260
Kamionka Wielka.....	328	377	419	427	446
Korzenna	465	510	544	554	571
Krynica-Zdrój.....	1420	1489	1527	1481	1528
Łabowa	188	210	224	237	256
Łącko.....	632	686	712	755	779
Łososina Dolna	414	435	477	496	513
Muszyna	655	688	740	758	792
Nawojowa.....	317	338	365	373	394
Piwniczna-Zdrój.....	703	721	765	740	733
Podegrodzie	416	460	488	509	502
Rytko.....	128	143	148	165	167
Stary Sącz.....	1189	1275	1327	1357	1409
m. Nowy Sącz	6297	6688	7058	6916	6902

a Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

Tabl. 15. Osoby fizyczne^a prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Ogółem	521	559	587	589	599
Powiat gorlicki	462	492	513	531	541
Gorlice (miasto)	593	634	656	661	664
Biecz	333	339	355	368	381
Bobowa	312	338	340	360	404
Gorlice	470	530	543	572	584
Lipinki	298	339	380	398	422
Łużna	315	338	368	381	393
Moszczenica	263	282	309	320	330
Ropa	773	753	789	849	842
Sękowa	447	470	491	496	498
Uście Gorlickie	691	722	728	774	764
Powiat limanowski	495	537	573	566	570
Limanowa (miasto)	762	801	823	819	839
Mszana Dolna (miasto)	700	745	779	756	772
Dobra	437	481	532	507	515
Jodłownik	443	466	504	540	511
Kamienica	432	495	507	500	510
Laskowa	423	465	496	478	503
Limanowa	428	475	506	496	507
Łukowica	380	404	442	435	428
Mszana Dolna	487	530	582	575	569
Niedźwiedź	449	453	493	506	491
Słopnice	406	499	539	537	534
Tymbark	519	560	592	585	588
Powiat nowosądecki	475	512	533	541	558
Grybów (miasto)	536	575	577	562	573
Chełmiec	481	539	581	586	616
Gródek nad Dunajcem	315	344	364	362	391
Grybów	382	428	467	498	520
Kamionka Wielka	345	392	431	436	449
Korzenna	344	375	394	397	407
Krynica-Zdrój	850	901	890	869	900
Łabowa	355	390	401	418	448
Łącko	418	450	453	478	489
Łososina Dolna	414	432	457	472	484
Muszyna	571	600	635	648	673
Nawojowa	399	421	448	456	477
Piwniczna-Zdrój	671	686	716	692	686
Podegrodzie	352	385	398	411	402
Rytko	350	391	392	433	435
Stary Sącz	529	565	575	585	604
m. Nowy Sącz	745	791	837	820	820

a Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

Tabl. 16. Dochody budżetów gmin w cenach stałych^a

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w mln zł				
Ogółem	1435,01	1539,96	1776,73	1880,58	1866,43
Powiat gorlicki	267,03	283,33	319,96	349,76	343,06
Gorlice (miasto)	65,97	66,99	73,16	89,12	76,74
Biecz.....	34,72	36,87	51,57	50,81	51,08
Bobowa	26,40	30,14	31,29	40,03	31,92
Gorlice	41,11	40,74	44,44	49,43	49,45
Lipinki	15,82	17,29	20,26	18,65	19,36
Łużna.....	20,37	21,22	22,24	23,40	25,72
Moszczenica	11,10	14,19	15,15	16,30	17,28
Ropa.....	13,84	14,73	18,83	16,90	19,25
Sękowa	15,47	15,69	15,54	17,25	22,05
Uście Gorlickie	22,23	25,45	27,47	27,87	30,22
Powiat limanowski	321,15	348,29	398,55	415,59	414,50
Limanowa (miasto)	42,10	46,99	47,43	46,74	53,69
Mszana Dolna (miasto)	18,07	22,79	20,78	29,72	23,91
Dobra.....	23,66	27,54	28,01	29,75	28,38
Jodłownik	21,78	21,66	30,64	33,04	32,84
Kamienica	20,81	20,05	24,03	25,06	25,79
Laskowa	19,82	22,76	28,75	35,76	26,90
Limanowa	53,96	57,35	72,75	70,45	71,78
Łukowica	25,54	26,93	32,97	32,54	32,95
Mszana Dolna	43,04	46,79	48,15	45,12	50,14
Niedźwiedz	18,82	19,95	22,46	24,78	23,27
Słopnice	16,04	18,38	22,59	22,58	23,58
Tymbark	17,49	17,10	20,01	20,05	21,27
Powiat nowosądecki	531,80	572,10	693,95	717,53	727,22
Grybów (miasto)	15,33	14,78	21,09	21,52	26,13
Chełmiec.....	64,14	73,12	84,30	83,88	90,19
Gródek nad Dunajcem.....	25,20	24,99	30,93	38,96	32,51
Grybów.....	53,82	58,77	74,09	70,50	78,32
Kamionka Wielka.....	23,31	22,95	28,07	31,83	28,45
Korzenna	35,62	38,41	42,80	46,57	51,85
Krynica-Zdrój.....	65,81	64,95	93,77	90,52	78,73
Łabowa	14,25	17,11	21,13	21,32	20,22
Łącko.....	39,59	40,66	47,17	54,33	50,11
Łososina Dolna	25,38	25,81	33,32	34,29	36,21
Muszyna.....	30,40	43,17	57,89	47,69	53,62
Nawojowa	20,87	21,32	22,43	26,31	24,87
Piwniczna-Zdrój	25,78	27,89	32,23	36,96	40,34
Podegrodzie	29,01	30,76	31,39	36,41	40,16
Rytro.....	9,04	9,34	11,69	14,52	11,84
Stary Sącz	54,25	58,06	61,63	61,91	63,68
m. Nowy Sącz	315,03	336,24	364,27	397,70	381,65

Tabl. 17. Wydatki budżetów gmin ogółem w cenach stałych^a

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w mln zł				
Ogółem	1439,52	1594,10	1897,26	1977,14	1880,03
Powiat gorlicki	264,66	295,04	360,13	394,10	350,33
Gorlice (miasto)	63,97	70,84	79,70	105,04	80,62
Biecz.....	35,02	37,85	61,23	62,64	49,68
Bobowa.....	24,49	28,36	41,40	37,24	34,78
Gorlice.....	40,91	45,54	45,63	51,46	50,59
Lipinki.....	14,95	18,70	23,09	18,64	19,71
Łużna.....	19,50	21,66	24,74	25,96	25,54
Moszczenica.....	10,63	16,70	18,14	19,43	16,59
Ropa.....	14,39	13,98	19,37	17,73	19,32
Sękowa.....	16,39	15,29	16,42	23,25	20,59
Uście Gorlickie.....	24,40	26,10	30,41	32,71	32,89
Powiat limanowski	323,25	362,95	431,17	432,78	408,21
Limanowa (miasto)	39,70	46,98	53,84	47,86	53,70
Mszana Dolna (miasto)	18,55	24,91	21,83	28,46	23,78
Dobra.....	25,75	29,38	30,33	32,27	29,89
Jodłownik.....	22,06	21,46	33,96	36,69	30,79
Kamienica.....	20,76	20,93	24,71	24,16	26,04
Laskowa.....	21,58	24,49	30,56	43,10	26,98
Limanowa.....	51,17	62,08	79,03	77,73	69,93
Łukowica.....	24,47	27,44	33,61	31,80	33,92
Mszana Dolna.....	46,70	49,30	50,97	43,99	44,16
Niedźwiedz.....	18,89	20,37	24,13	24,42	25,27
Słopnice.....	16,22	18,05	25,10	24,28	22,01
Tymbark.....	17,40	17,55	23,10	18,04	21,75
Powiat nowosądecki	527,63	584,93	721,69	765,65	741,19
Grybów (miasto)	15,91	15,39	20,68	23,26	27,87
Chelmiec.....	61,78	73,28	80,21	85,79	87,66
Gródek nad Dunajcem.....	25,51	26,20	29,52	45,35	34,55
Grybów.....	51,43	58,68	73,23	72,99	76,46
Kamionka Wielka.....	23,83	23,09	30,06	34,11	29,27
Korzenna.....	36,39	37,78	43,42	44,32	49,46
Krynica-Zdrój.....	66,98	73,86	92,54	104,80	89,89
Łabowa.....	14,72	15,93	22,37	21,69	19,14
Łącko.....	42,55	43,25	50,01	57,89	47,92
Łososina Dolna.....	24,64	26,34	37,88	37,63	37,75
Muszyna.....	28,58	49,03	67,05	47,64	53,50
Nawojowa.....	20,80	21,62	25,37	27,83	22,14
Piwniczna-Zdrój.....	25,56	27,10	39,72	40,31	47,12
Podegrodzie.....	27,25	29,87	35,65	37,79	40,30
Rytko.....	8,48	9,05	12,68	17,96	14,26
Stary Sącz.....	53,22	54,45	61,29	66,30	63,90
m. Nowy Sącz	323,98	351,18	384,27	384,61	380,30

Tabl. 18. Wydatki budżetów gmin według rodzajów w 2012 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Wydatki majątkowe		Wydatki bieżące			
		razem	w tym na inwestycje ^a	razem	w tym		
					wynagrodzenia	zakup materiałów i usług	wydatki na obsługę długu
w mln zł							
Ogółem	1880,03	356,38	348,54	352,58	1523,65	637,52	285,3
Powiat gorlicki	350,33	79,96	79,96	83,08	270,36	109,32	46,76
Gorlice (miasto)	80,62	18,39	18,39	20,32	62,22	21,68	13,13
Biecz	49,68	10,94	10,94	11,08	38,75	16,34	5,45
Bobowa	34,78	9,87	9,87	9,87	24,91	10,38	3,77
Gorlice	50,59	7,07	7,07	7,07	43,52	19,02	8,11
Lipinki	19,71	2,16	2,16	2,16	17,55	6,99	3,86
Łużna	25,54	3,83	3,83	3,83	21,71	10,03	2,94
Moszczenica	16,59	4,36	4,36	4,36	12,23	5,13	2,21
Ropa	19,32	4,68	4,68	4,68	14,64	6,19	1,97
Sękowa	20,59	7,55	7,55	7,92	13,04	5,29	1,83
Uście Gorlickie	32,89	11,11	11,11	11,80	21,78	8,27	3,48
Powiat limanowski	408,21	77,40	77,20	77,54	330,81	137,53	60,80
Limanowa (miasto)	53,70	12,08	12,08	12,08	41,62	19,72	7,14
Mszana Dolna (miasto)	23,78	5,33	5,33	5,33	18,45	8,42	3,62
Dobra	29,89	4,80	4,80	4,80	25,08	10,82	4,20
Jodłownik	30,79	8,83	8,83	8,83	21,96	8,74	3,77
Kamienica	26,04	4,98	4,98	4,98	21,07	9,08	3,37
Laskowa	26,98	4,58	4,58	4,58	22,39	9,82	3,01
Limanowa	69,93	15,87	15,87	15,87	54,05	21,19	10,03
Łukowica	33,92	4,39	4,39	4,39	29,53	10,38	8,95
Mszana Dolna	44,16	3,89	3,69	3,69	40,26	16,56	7,72
Niedźwiedź	25,27	4,98	4,98	4,98	20,29	9,00	2,76
Słupnice	22,01	3,92	3,92	3,92	18,09	7,54	3,05
Tymbark	21,75	3,74	3,74	4,08	18,01	6,26	3,18
Powiat nowosądecki	741,19	182,05	176,76	177,34	559,15	223,08	109,81
Grybów (miasto)	27,87	12,57	12,57	12,57	15,30	6,82	2,58
Chelmiec	87,66	16,66	16,66	16,66	71,00	28,36	15,27
Gródek nad Dunajcem	34,55	9,58	7,13	7,42	24,97	10,89	3,10
Grybów	76,46	13,96	13,96	13,96	62,50	24,66	11,49
Kamionka Wielka	29,27	4,10	3,34	3,34	25,17	10,71	4,54
Korzenna	49,46	9,93	9,56	9,56	39,53	14,69	8,64
Krynica-Zdrój	89,89	28,68	28,68	28,68	61,21	21,40	15,56
Łabowa	19,14	1,05	1,05	1,05	18,09	8,21	3,20
Łącko	47,92	4,54	4,54	4,54	43,38	18,25	7,99
Łososina Dolna	37,75	11,59	11,59	11,87	26,16	12,19	3,11
Muszyna	53,50	21,13	21,13	21,13	32,37	10,87	8,20
Nawojowa	22,14	3,70	2,88	2,88	18,44	8,00	2,65
Piwniczna-Zdrój	47,12	17,86	17,86	17,86	29,27	11,68	6,11
Podegrodzie	40,30	9,42	9,42	9,42	30,88	12,33	5,52
Rytko	14,26	3,55	3,55	3,55	10,72	4,26	2,92
Stary Sącz	63,90	13,74	12,86	12,86	50,16	19,76	8,92
m. Nowy Sącz	380,30	16,97	14,62	14,62	363,33	167,59	67,93

a Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych.

Tabl. 19. Sieć wodociągowa rozdzielcza^a

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w km				
Ogółem	1821,6	2018,3	2139,6	2155,4	2202,4
Powiat gorlicki	207,1	204,3	211,4	222,4	245,4
Gorlice (miasto)	38,5	43,4	45,7	49,6	56,5
Biecz.....	14,8	24,6	24,6	22,8	22,8
Bobowa.....	28,3	29,0	31,0	41,4	43,8
Gorlice.....	31,2	33,0	35,0	39,5	51,6
Lipinki.....	-	-	-	-	-
Łużna.....	18,6	18,6	18,6	18,6	18,6
Moszczenica.....	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9
Ropa.....	4,7	1,3	1,3	1,3	1,3
Sękowa.....	34,4	35,9	35,9	25,2	26,4
Uście Gorlickie.....	32,7	14,6	15,4	20,1	20,5
Powiat limanowski	556,7	623,7	644,8	587,7	608,3
Limanowa (miasto)	64,1	72,5	80,8	82,5	82,5
Mszana Dolna (miasto)	14,7	14,9	15,0	21,0	27,5
Dobra.....	48,5	48,8	48,8	48,8	50,3
Jodłownik.....	64,0	82,7	102,7	48,9	48,9
Kamienica.....	48,0	48,0	48,0	48,0	48,0
Laskowa.....	18,4	18,0	18,0	18,0	18,0
Limanowa.....	138,1	155,7	136,3	141,8	153,0
Łukowica.....	12,6	12,6	12,6	12,6	14,4
Mszana Dolna.....	28,5	35,0	38,8	15,0	10,5
Niedźwiedz.....	26,6	26,6	30,5	35,9	35,9
Słopnice.....	41,9	57,6	62,0	63,9	68,0
Tymbark.....	51,3	51,3	51,3	51,3	51,3
Powiat nowosądecki	879,1	985,4	1101,2	1161,9	1163,8
Grybów (miasto)	5,0	8,0	3,7	3,7	7,0
Chełmiec.....	207,7	262,0	340,9	345,5	343,7
Gródek nad Dunajcem.....	57,5	57,5	65,0	87,0	87,0
Grybów.....	25,7	63,0	70,3	72,9	78,5
Kamionka Wielka.....	93,2	137,2	137,2	138,2	120,0
Korzenna.....	48,0	48,0	71,8	77,0	77,0
Krynica-Zdrój.....	64,5	64,6	69,6	86,8	95,6
Łabowa.....	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4
Łącko.....	50,7	61,0	61,0	61,0	61,0
Łososina Dolna.....	6,8	5,6	4,0	4,0	4,0
Muszyna.....	28,4	29,7	29,7	29,9	30,1
Nawojowa.....	17,4	18,0	15,3	22,4	22,4
Piwniczna-Zdrój.....	19,3	19,3	21,3	21,3	21,3
Podegrodzie.....	72,7	72,7	72,2	72,7	74,7
Rytko.....	17,8	16,0	16,0	16,0	16,0
Stary Sącz.....	161,0	119,4	119,8	120,1	122,1
m. Nowy Sącz	178,7	204,9	182,2	183,4	184,9

a Sieć rozdzielcza i kolektory.

Tabl. 20. Sieć kanalizacyjna^a

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w km				
Ogółem	1428,3	1575,2	1620,1	1840,6	1990,4
Powiat gorlicki	375,3	417,7	456,0	551,6	641,2
Gorlice (miasto)	98,0	123,6	98,9	99,0	108,9
Biecz.....	23,7	23,7	23,7	34,8	34,8
Bobowa.....	22,6	22,6	22,6	25,3	54,5
Gorlice.....	110,6	120,7	145,7	180,8	200,4
Lipinki.....	55,9	55,9	68,7	80,7	80,7
Łużna.....	-	-	-	-	-
Moszczenica.....	8,4	12,1	37,3	63,6	92,0
Ropa.....	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Sękowa.....	36,3	39,7	39,7	39,7	41,2
Uście Gorlickie.....	19,1	18,7	18,7	27,0	28,0
Powiat limanowski	327,4	427,9	417,8	508,4	520,6
Limanowa (miasto)	48,2	56,4	64,3	68,8	69,5
Mszana Dolna (miasto)	17,0	17,0	34,6	34,9	35,2
Dobra.....	12,9	12,9	22,3	22,8	22,9
Jodłownik.....	8,2	8,2	8,2	17,6	17,6
Kamienica.....	40,0	46,0	57,8	67,1	68,0
Laskowa.....	18,0	18,0	18,0	41,5	48,3
Limanowa.....	37,5	37,5	42,6	50,4	52,0
Łukowica.....	16,8	22,1	32,5	32,5	34,3
Mszana Dolna.....	87,9	168,9	85,5	120,8	120,8
Niedźwiedz.....	26,3	26,3	37,4	37,4	37,4
Słopnice.....	-	-	-	-	-
Tymbark.....	14,6	14,6	14,6	14,6	14,6
Powiat nowosądecki	524,6	527,0	542,0	574,9	622,7
Grybów (miasto)	6,0	6,0	6,0	6,0	8,5
Chełmiec.....	76,2	76,3	76,3	76,3	76,3
Gródek nad Dunajcem.....	16,1	16,1	16,1	16,1	16,1
Grybów.....	-	-	-	-	-
Kamionka Wielka.....	40,5	40,5	41,0	41,0	41,0
Korzenna.....	-	-	-	-	-
Krynica-Zdrój.....	91,9	92,0	94,1	114,6	128,5
Łabowa.....	7,9	8,8	8,8	15,9	15,9
Łącko.....	59,1	59,1	70,6	70,6	70,6
Łososina Dolna.....	30,5	28,5	28,5	28,5	29,4
Muszyna.....	78,6	80,4	80,4	80,7	80,9
Nawojowa.....	23,5	24,0	24,0	24,0	34,4
Piwniczna-Zdrój.....	35,0	35,0	35,0	40,0	40,0
Podegrodzie.....	7,4	7,4	7,4	7,4	27,3
Rytro.....	29,8	29,8	29,8	29,8	29,8
Stary Sącz.....	22,1	23,1	24,0	24,0	24,0
m. Nowy Sącz	201,0	202,6	204,3	205,7	205,9

a Sieć rozdzielcza i kolektory.

Tabl. 21. Wodociągi i kanalizacja w 2012 r.

Wyszczególnienie	Sieć w km		Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych		Ścieki odprowadzone ^a w dam ³
	wodociągowa rozdzielcza	kanalizacyjna ^b	w dam ³	na 1 mieszkańca ^c w m ³	
	stan w dniu 31 XII				
Ogółem	2202,4	1990,4	7367,4	13,9	9467,0
Powiat gorlicki	245,4	641,2	1061,1	9,7	2069,0
Gorlice (miasto)	56,5	108,9	707,5	24,7	1102,0
Biecz.....	22,8	34,8	64,0	3,8	72,0
Bobowa	43,8	54,5	58,1	6,1	83,0
Gorlice	51,6	200,4	46,5	2,7	234,0
Lipinki	-	80,7	-	-	113,0
Łużna.....	18,6	-	38,6	4,6	-
Moszczenica.....	3,9	92,0	6,7	1,4	260,0
Ropa	1,3	0,7	3,9	0,7	4,0
Sękowa	26,4	41,2	107,4	21,9	92,0
Uście Gorlickie	20,5	28,0	28,4	4,2	109,0
Powiat limanowski	608,3	520,6	1454,4	11,4	1549,0
Limanowa (miasto)	82,5	69,5	356,4	23,6	502,0
Mszana Dolna (miasto)	27,5	35,2	78,6	10,0	172,0
Dobra.....	50,3	22,9	85,5	8,8	69,0
Jodłownik	48,9	17,6	71,2	8,5	31,0
Kamienica	48,0	68,0	114,0	14,8	120,0
Laskowa	18,0	48,3	97,2	12,4	92,0
Limanowa	153,0	52,0	325,9	13,4	185,0
Łukowica	14,4	34,3	33,0	3,4	68,0
Mszana Dolna	10,5	120,8	51,6	3,0	191,0
Niedźwiedz	35,9	37,4	39,0	5,4	63,0
Słopnice	68,0	-	94,2	14,8	-
Tymbark	51,3	14,6	107,8	16,7	56,0
Powiat nowosądecki	1163,8	622,7	2267,0	10,8	2551,0
Grybów (miasto)	7,0	8,5	56,4	9,1	70,0
Chełmiec.....	343,7	76,3	339,0	12,7	170,0
Gródek nad Dunajcem.....	87,0	16,1	72,5	7,9	59,0
Grybów.....	78,5	-	128,2	5,3	-
Kamionka Wielka.....	120,0	41,0	353,6	35,9	80,0
Korzenna.....	77,0	-	68,7	4,9	-
Krynica-Zdrój.....	95,6	128,5	390,5	23,0	982,0
Łabowa.....	3,4	15,9	3,3	0,6	36,0
Łącko.....	61,0	70,6	102,0	6,4	146,0
Łososina Dolna	4,0	29,4	5,8	0,5	88,0
Muszyna.....	30,1	80,9	124,4	10,6	423,0
Nawojowa	22,4	34,4	37,3	4,5	67,0
Piwniczna-Zdrój	21,3	40,0	44,1	4,1	142,0
Podegrodzie	74,7	27,3	119,7	9,6	64,0
Rytro	16,0	29,8	90,0	23,5	66,0
Stary Sącz	122,1	24,0	331,5	14,3	158,0
m. Nowy Sącz	184,9	205,9	2584,9	30,7	3298,0

a Do kanalizacji. b Sieć rozdzielcza i kolektory. c Do przeliczeń przyjęto ludność ogółem, bez wyodrębniania jej w tych miastach i gminach, w których ta sieć istniała.

Tab. 22. Sieć gazowa

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w km				
Ogółem	4105,9	4128,2	4133,1	4144,5	4162,8
Powiat gorlicki	1099,5	1108,9	1101,6	1105,3	1106,5
Gorlice (miasto)	129,0	134,2	126,3	127,9	123,8
Biecz.....	187,2	187,7	188,3	188,3	190,5
Bobowa.....	121,6	121,6	121,6	122,3	122,9
Gorlice.....	242,3	244,4	244,8	245,4	246,2
Lipinki.....	103,4	104,5	103,8	103,8	104,1
Łużna.....	105,5	105,9	106,0	106,0	106,0
Moszczenica.....	71,1	71,1	71,3	71,6	71,9
Ropa.....	65,3	65,5	65,5	65,8	66,0
Sękowa.....	49,9	49,9	50,0	50,0	50,8
Uście Gorlickie.....	24,2	24,2	24,2	24,2	24,2
Powiat limanowski	1222,6	1227,1	1233,2	1237,5	1241,5
Limanowa (miasto)	98,8	100,3	103,8	104,0	105,0
Mszana Dolna (miasto)	93,1	93,4	93,6	93,7	93,9
Dobra.....	133,1	133,5	133,7	134,6	134,9
Jodłownik.....	132,1	132,3	132,4	132,6	133,0
Kamienica.....	-	-	-	-	-
Laskowa.....	100,0	100,0	100,1	100,1	100,6
Limanowa.....	246,8	248,3	249,6	251,5	251,9
Łukowica.....	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Mszana Dolna.....	208,8	209,4	209,5	209,8	210,4
Niedźwiedz.....	73,2	73,2	73,2	73,2	73,2
Słopnice.....	75,3	75,4	75,9	76,3	76,8
Tymbark.....	60,5	60,5	60,6	61,0	61,0
Powiat nowosądecki	1510,1	1514,4	1518,6	1520,2	1529,7
Grybów (miasto)	57,6	57,6	57,6	57,6	57,9
Chełmiec.....	148,3	149,6	150,1	150,4	152,5
Gródek nad Dunajcem.....	157,6	157,8	157,8	157,0	157,9
Grybów.....	283,2	283,4	283,6	283,9	284,9
Kamionka Wielka.....	88,9	89,0	89,5	89,4	89,8
Korzenna.....	204,7	204,7	204,7	205,0	206,1
Krynica-Zdrój.....	159,4	159,5	160,1	160,2	161,6
Łabowa.....	54,5	54,6	54,6	54,8	55,1
Łącko.....	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Łososina Dolna.....	157,3	157,5	159,1	159,3	159,9
Muszyna.....	52,1	52,7	52,9	52,9	53,4
Nawojowa.....	4,8	5,4	5,4	5,4	5,6
Piwniczna-Zdrój.....	-	-	-	-	-
Podegrodzie.....	-	-	-	-	-
Rytro.....	-	-	-	-	-
Stary Sącz.....	141,5	142,4	142,9	144,1	144,8
m. Nowy Sącz	273,7	277,8	279,7	281,5	285,1

a Sieć rozdzielcza i kolektory.

Tabl. 23. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych w 2012 r.

Wyszczególnienie	Sieć gazowa w km	Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys.	Zużycie gazu z sieci ^b	
	stan w dniu 31 XII		w hm ³	na 1 mieszkańca ^c w m ³
Ogółem	4162,8	88,0	50,0	94,4
Powiat gorlicki	1106,5	21,7	10,7	98,3
Gorlice (miasto)	123,8	9,0	4,5	157,5
Biecz.....	190,5	3,1	1,7	98,2
Bobowa	122,9	1,4	0,7	76,4
Gorlice	246,2	3,4	1,8	107,0
Lipinki	104,1	1,4	0,6	90,7
Łużna.....	106,0	1,1	0,5	58,1
Moszczenica.....	71,9	0,7	0,3	61,2
Ropa	66,0	0,7	0,2	43,7
Sękowa	50,8	0,7	0,3	61,8
Uście Gorlickie	24,2	0,2	0,1	10,3
Powiat limanowski	1241,5	16,2	9,7	76,2
Limanowa (miasto)	105,0	3,7	3,0	200,2
Mszana Dolna (miasto)	93,9	1,7	1,3	169,8
Dobra.....	134,9	1,1	0,6	58,2
Jodłownik	133,0	0,8	0,5	60,5
Kamienica	-	-	-	-
Laskowa	100,6	1,0	0,4	57,3
Limanowa	251,9	2,9	1,4	57,4
Łukowica	0,8	0,0	0,0	0,5
Mszana Dolna	210,4	2,3	1,0	59,4
Niedźwiedź	73,2	0,9	0,5	65,4
Słupnice	76,8	0,9	0,4	63,3
Tymbark	61,0	0,9	0,6	86,8
Powiat nowosądecki	1529,7	25,1	15,8	75,4
Grybów (miasto)	57,9	1,3	0,7	117,7
Chełmiec.....	152,5	2,6	1,8	68,0
Gródek nad Dunajcem.....	157,9	1,4	0,7	75,6
Grybów.....	284,9	3,7	1,5	63,6
Kamionka Wielka.....	89,8	1,5	0,7	66,2
Korzenna.....	206,1	1,7	0,7	53,8
Krynica-Zdrój.....	161,6	5,2	4,9	287,5
Łabowa.....	55,1	0,6	0,3	52,0
Łącko.....	0,2	0,0	0,0	0,2
Łososina Dolna	159,9	1,4	0,8	72,6
Muszyna.....	53,4	2,0	1,4	123,0
Nawojowa	5,6	0,1	0,1	14,8
Piwniczna-Zdrój	-	-	-	-
Podegrodzie	-	-	-	-
Rytro	-	-	-	-
Stary Sącz	144,8	3,7	2,1	90,2
m. Nowy Sącz	285,1	25,0	13,8	163,7

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. b W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami. c Do przeliczeń przyjęto ludność ogółem, bez wyodrębniania jej w tych miastach i gminach, w których ta sieć istniała.

Tabl. 24. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2012/13
Stan w dniu 30 IX

Wyszczególnienie	Placówki		Miejsca w przedszkolach	Dzieci		Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w grupie wiekowej 3-6 lat w %
	ogółem	w tym przedszkola		ogółem	w tym w przedszkolach	
Ogółem	411	157	10890	17760	10649	63,9
Powiat gorlicki	79	42	2655	3518	2693	67,0
Gorlice (miasto)	15	11	775	918	771	73,0
Biecz	11	6	377	467	375	59,9
Bobowa	9	2	75	331	74	57,5
Gorlice	10	8	579	604	577	81,3
Lipinki	4	2	136	177	134	61,2
Łużna	7	5	250	264	244	60,5
Moszczenica	2	2	91	144	144	60,9
Ropa	3	2	150	182	150	59,6
Sękowa	6	1	75	145	68	61,2
Uście Gorlickie	12	3	147	286	156	75,1
Powiat limanowski	102	32	2503	4349	2408	61,0
Limanowa (miasto)	9	5	609	862	582	113,2
Mszana Dolna (miasto)	7	4	300	397	287	100,5
Dobra	7	3	246	299	244	61,3
Jodłownik	9	2	100	283	113	58,1
Kamienica	9	2	132	329	141	68,9
Laskowa	9	2	75	233	74	50,9
Limanowa	16	-	-	482	-	35,5
Łukowica	10	1	37	252	37	44,7
Mszana Dolna	13	5	300	456	260	47,3
Niedźwiedz	4	4	275	267	267	63,2
Słopnice	3	2	250	247	230	61,3
Tymbark	6	2	179	242	173	71,5
Powiat nowosądecki	182	54	3028	6460	3068	56,2
Grybów (miasto)	3	1	75	210	90	72,9
Chelmiec	20	1	35	660	20	44,4
Gródek nad Dunajcem	8	-	-	219	-	40,9
Grybów	18	8	547	958	558	64,2
Kamionka Wielka	13	3	95	345	93	59,3
Korzenna	14	1	50	310	50	43,1
Krynica-Zdrój	13	10	609	597	575	79,8
Łabowa	8	-	-	176	-	51,8
Łącko	16	7	187	482	225	48,9
Łososina Dolna	10	1	50	300	55	48,9
Muszyna	11	5	274	407	296	71,8
Nawojowa	8	1	100	229	89	46,9
Piwniczna-Zdrój	10	3	195	364	214	65,0
Podegrodzie	14	5	207	386	193	52,3
Rytro	1	1	84	84	84	48,8
Stary Sącz	15	7	520	733	526	62,7
m. Nowy Sącz	48	29	2704	3433	2480	88,7

Tabl. 25. Szkolnictwo podstawowe w roku szkolnym 2012/13
Stan w dniu 30 IX

Wyszczególnienie	Szkoły	Uczniowie	Absolwenci ^a	Współczynnik skolaryzacji brutto w %
Ogółem	304	37833	6638	97,8
Powiat gorlicki	64	6797	1224	97,0
Gorlice (miasto)	6	1423	243	97,3
Biecz	11	1017	191	92,5
Bobowa	7	783	147	104,0
Gorlice	11	1086	216	100,2
Lipinki	4	389	67	92,8
Łużna	7	559	105	100,2
Moszczenica	2	331	61	91,2
Ropa	3	441	73	96,9
Sękowa	5	277	37	88,2
Uście Gorlickie	8	491	84	98,6
Powiat limanowski	86	10049	1763	98,6
Limanowa (miasto)	4	1373	230	141,4
Mszana Dolna (miasto)	2	621	111	108,2
Dobra	8	670	138	94,1
Jodłownik	7	611	100	97,0
Kamienica	7	629	110	98,6
Laskowa	7	688	133	99,9
Limanowa	17	1595	253	81,7
Łukowica	9	827	140	95,2
Mszana Dolna	13	1267	244	92,2
Niedźwiedź	4	601	110	99,0
Słupnice	4	667	111	101,1
Tymbark	4	500	83	97,7
Powiat nowosądecki	133	15856	2822	96,4
Grybów (miasto)	2	492	90	124,9
Chelmiec	16	2163	403	100,3
Gródek nad Dunajcem	8	707	143	95,4
Grybów	15	1888	329	94,2
Kamionka Wielka	8	838	132	96,1
Korzenna	13	1134	188	97,1
Krynica-Zdrój	7	964	185	94,7
Łabowa	5	509	90	100,2
Łącko	11	1260	214	99,7
Łososina Dolna	9	913	153	101,0
Muszyna	8	809	135	94,8
Nawojowa	6	665	132	90,5
Piwniczna-Zdrój	6	722	154	95,9
Podegrodzie	10	930	149	85,6
Rytro	1	265	31	97,8
Stary Sącz	8	1597	294	92,9
m. Nowy Sącz	21	5131	829	102,2

a Z roku szkolnego 2010/11.

Tabl. 26. Szkolnictwo gimnazjalne w roku szkolnym 2012/13
Stan w dniu 30 IX

Wyszczególnienie	Szkoły	Uczniowie	Absolwenci ^a	Współczynnik skolaryzacji brutto w %
Ogółem	147	17940	7186	97,3
Powiat gorlicki	37	3773	1316	95,5
Gorlice (miasto)	5	784	307	101,3
Biecz	6	559	161	92,4
Bobowa	3	410	129	89,7
Gorlice	11	690	231	103,8
Lipinki	3	218	97	88,3
Łużna	2	306	113	89,5
Moszczenica	2	178	68	94,2
Ropa	1	208	62	96,7
Sękowa	2	154	51	86,5
Uście Gorlickie	2	266	97	96,0
Powiat limanowski	39	5430	1892	97,4
Limanowa (miasto)	4	750	290	148,5
Mszana Dolna (miasto)	3	390	143	129,6
Dobra	4	429	137	100,7
Jodłownik	4	316	118	93,5
Kamienica	2	346	121	99,4
Laskowa	2	394	116	96,8
Limanowa	7	744	259	70,6
Łukowica	2	421	144	99,8
Mszana Dolna	4	679	276	86,6
Niedźwiedź	4	323	103	98,2
Słopnice	1	355	95	94,4
Tymbark	2	283	90	99,3
Powiat nowosądecki	57	5863	2998	94,6
Grybów (miasto)	1	273	117	128,2
Chełmiec	10	1150	397	92,9
Gródek nad Dunajcem	5	422	141	95,5
Grybów	7	1038	366	94,5
Kamionka Wielka	6	417	150	91,3
Korzenna	5	603	210	94,4
Krynica-Zdrój	3	557	194	95,2
Łabowa	1	244	74	90,4
Łącko	3	643	253	96,1
Łososina Dolna	2	476	164	100,4
Muszyna	3	436	150	96,3
Nawojowa	1	354	121	92,7
Piwniczna-Zdrój	2	413	127	97,0
Podegrodzie	2	484	159	88,3
Rytro	1	142	52	93,4
Stary Sącz	5	911	323	90,8
m. Nowy Sącz	14	2874	980	108,5

a Z roku szkolnego 2011/12.

Tabl. 27. Biblioteki publiczne w 2012 r.

Wyszczególnienie	Placówki ^{ab}		Księgozbiór ^a w tys. woluminów	Czytelnicy ^b	Wypożyczenia ^{bc} w woluminach	
	ogółem	w tym biblioteki i filie			w tys.	na 1 czytelnika
Ogółem	142	138	1885,7	95264	1661,2	17,4
Powiat gorlicki	32	31	340,8	20122	349,7	17,4
Gorlice (miasto)	4	4	96,3	9461	114,6	12,1
Biecz	5	5	57,2	3080	80,1	26,0
Bobowa	3	3	27,5	2194	29,6	13,5
Gorlice	5	4	33,8	1318	32,3	24,5
Lipinki	3	3	17,7	409	7,9	19,3
Łużna	3	3	28,0	1011	21,2	21,0
Moszczenica	2	2	16,7	705	15,2	21,6
Ropa	2	2	18,9	640	11,4	17,7
Sękowa	1	1	19,5	325	15,9	49,1
Uście Gorlickie	4	4	25,1	979	21,5	21,9
Powiat limanowski	40	37	497,6	22434	330,9	14,7
Limanowa (miasto)	2	2	82,4	7844	88,4	11,3
Mszana Dolna (miasto)	1	1	42,7	2507	30,7	12,2
Dobra	3	3	30,2	1078	18,4	17,1
Jodłownik	5	5	49,1	1074	14,4	13,4
Kamienica	3	3	35,8	1298	15,7	12,1
Laskowa	2	2	30,3	1053	28,6	27,1
Limanowa	8	8	73,0	1634	36,1	22,1
Łukowica	5	2	31,8	1274	24,5	19,2
Mszana Dolna	8	8	68,2	2209	36,1	16,3
Niedźwiedź	1	1	18,2	516	7,9	15,4
Słopnice	1	1	14,7	832	12,3	14,8
Tymbark	1	1	21,3	1115	17,8	15,9
Powiat nowosądecki	62	62	747,5	31323	616,2	19,7
Grybów (miasto)	1	1	42,1	1881	39,8	21,2
Chelmiec	8	8	76,4	2654	33,1	12,5
Gródek nad Dunajcem	2	2	17,7	944	9,9	10,5
Grybów	10	10	77,3	2626	47,7	18,2
Kamionka Wielka	2	2	27,1	1193	29,0	24,3
Korzenna	7	7	43,5	1679	25,1	15,0
Krynica-Zdrój	5	5	82,5	5700	156,0	27,4
Łabowa	2	2	21,9	1188	19,5	16,4
Łącko	4	4	40,8	1315	22,9	17,4
Łososina Dolna	2	2	24,0	1090	18,8	17,3
Muszyna	4	4	79,8	2638	46,2	17,5
Nawojowa	3	3	33,9	976	19,8	20,3
Piwniczna-Zdrój	2	2	37,5	1434	23,8	16,6
Podegrodzie	4	4	34,2	1581	47,8	30,2
Rytko	1	1	14,2	404	5,2	12,9
Stary Sącz	5	5	94,5	4020	71,4	17,8
m. Nowy Sącz	8	8	299,8	21385	364,4	17,0

a Stan w dniu 31 XII. b Łącznie z punktami bibliotecznymi. c Bez wypożyczeń międzybibliotecznych.
U w a g a: Ze względu na zaokrąglenia dane mogą nie sumować się na ogółem.

Tabl. 28. Ludność na 1 aptekę ogólnodostępną
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Ogółem	3609	3480	3640	3485	3640
Powiat gorlicki	3445	3243	3522	3213	3415
Gorlice (miasto)	1896	1572	1924	1792	1785
Biecz.....	4215	5626	4270	2849	3410
Bobowa.....	4610	4655	4753	4758	4782
Gorlice.....	8151	8199	8453	8494	8523
Lipinki.....	3393	3393	3411	3408	3401
Łużna.....	4115	4138	4173	4181	4194
Moszczenica	4719	4719	4862	4875	4885
Ropa.....	5162	5216	5274	5311	5335
Sękowa	4785	4806	4890	4917	-
Uście Gorlickie.....	6298	6334	6622	6669	6719
Powiat limanowski	4407	3766	4526	3860	4001
Limanowa (miasto)	1478	1240	1685	1680	1681
Mszana Dolna (miasto)	1875	1257	2598	1305	1313
Dobra.....	9344	4699	4831	4864	4863
Jodłownik.....	4056	4069	4141	4147	4192
Kamienica.....	3716	3748	3816	3833	7713
Laskowa.....	3780	3803	3900	3913	3926
Limanowa	-	-	23971	24172	12165
Łukowica.....	4718	4748	4818	3226	3254
Mszana Dolna	16685	16816	17007	8585	8620
Niedźwiedź	6927	6996	7120	7151	-
Słopnice	6054	6093	6268	6332	6404
Tymbark.....	3143	3167	3199	3213	3231
Powiat nowosądecki	5035	4826	4940	4969	5250
Grybów (miasto)	1499	1495	1568	1554	1235
Chełmiec.....	12742	12900	26284	26586	26897
Gródek nad Dunajcem.....	8992	9035	9101	9155	9164
Grybów.....	11470	11637	11904	24041	12108
Kamionka Wielka.....	9501	9611	9714	9791	9929
Korzenna	13537	6794	6911	6971	7012
Krynica-Zdrój.....	2088	1837	1906	1894	2123
Łabowa	5300	5385	5586	5676	5711
Łącko.....	5045	5087	5236	5260	5310
Łososina Dolna	3331	3360	3477	3505	3534
Muszyna.....	5737	5732	3885	3899	5883
Nawojowa	7940	8029	8144	8188	8259
Piwniczna-Zdrój.....	3494	3502	3563	3564	5344
Podegrodzie	5906	5968	6129	6199	6244
Rytro.....	3656	3654	1886	1907	1921
Stary Sącz	4493	4514	5766	4636	5830
m. Nowy Sącz	1920	2062	1917	1961	2003

Tabl. 29. Ludność na 1 przychodnię i praktykę lekarską
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Ogółem	1830	1845	1839	1605	1625
Powiat gorlicki	1978	1754	1820	1517	1518
Gorlice (miasto)	1497	1230	1375	1147	1190
Biecz.....	2810	2411	2440	1899	1895
Bobowa.....	1844	1862	1901	1903	1913
Gorlice.....	4076	3279	2818	2427	2435
Lipinki.....	6786	3393	3411	3408	2267
Łużna.....	1372	1182	1192	1195	1198
Moszczenica	2360	2360	4862	1625	1628
Ropa.....	1721	1739	1758	1770	1778
Sękowa	2393	2403	4890	2459	2461
Uście Gorlickie.....	1050	1267	946	741	747
Powiat limanowski	1690	1657	1646	1499	1543
Limanowa (miasto)	672	676	689	540	582
Mszana Dolna (miasto)	1071	943	866	870	875
Dobra.....	1869	1879	1932	1621	1621
Jodłownik.....	1159	1162	1183	1185	1198
Kamienica.....	1858	1874	1908	1917	1928
Laskowa.....	1890	1901	1950	1956	1963
Limanowa	4658	3916	3424	3022	3041
Łukowica.....	1887	1899	1927	1936	1952
Mszana Dolna	2384	2102	2126	2146	2155
Niedźwiedź	3464	3498	3560	3576	3584
Słopnice	3027	3047	3134	3166	3202
Tymbark.....	2095	3167	3199	3213	3231
Powiat nowosądecki	2143	2278	2207	1988	1981
Grybów (miasto)	1499	1495	1568	2071	2058
Chelmiec.....	2548	3225	2920	2659	2989
Gródek nad Dunajcem.....	2248	2259	2275	2289	2291
Grybów.....	2867	2909	2381	2003	2018
Kamionka Wielka.....	3167	3204	3238	3264	3310
Korzenna	2707	2718	2304	2324	2003
Krynica-Zdrój.....	879	973	1072	947	894
Łabowa	2650	5385	5586	1892	1904
Łącko.....	1514	1526	1571	1435	1448
Łososina Dolna	3331	3360	5216	3505	3534
Muszyna.....	2869	2293	2331	1950	2353
Nawojowa	3970	4015	4072	4094	4130
Piwniczna-Zdrój.....	2621	2626	2138	2139	2138
Podegrodzie	2953	2984	3065	3099	3122
Rytro.....	1828	1827	1886	1907	1921
Stary Sącz	2247	2508	2097	1783	1666
m. Nowy Sącz	1385	1510	1507	1240	1275

Tabl. 30. Pomoc społeczna stacjonarna w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Placówki		Miejsca	Mieszkańcy
	ogółem	w tym domy pomocy społecznej		
Ogółem	22	15	1376	1354
Powiat gorlicki	5	4	307	305
Gorlice (miasto)	2	2	210	209
Biecz	-	-	-	-
Bobowa	-	-	-	-
Gorlice	-	-	-	-
Lipinki	1	-	7	7
Łużna	-	-	-	-
Moszczenica	-	-	-	-
Ropa	1	1	78	78
Sękowa	1	1	12	11
Uście Gorlickie	-	-	-	-
Powiat limanowski	6	3	215	208
Limanowa (miasto)	1	1	60	60
Mszana Dolna (miasto)	1	1	48	47
Dobra	-	-	-	-
Jodłownik	-	-	-	-
Kamienica	-	-	-	-
Laskowa	-	-	-	-
Limanowa	-	-	-	-
Łukowica	-	-	-	-
Mszana Dolna	2	1	92	87
Niedźwiedź	1	-	7	6
Słopnice	-	-	-	-
Tymbark	1	-	8	8
Powiat nowosądecki	7	5	401	391
Grybów (miasto)	-	-	-	-
Chelmiec	1	1	68	68
Gródek nad Dunajcem	1	1	122	122
Grybów	1	1	33	23
Kamionka Wielka	1	-	26	26
Korzenna	1	-	18	18
Krynica-Zdrój	-	-	-	-
Łabowa	-	-	-	-
Łącko	-	-	-	-
Łososina Dolna	-	-	-	-
Muszyna	2	2	134	134
Nawojowa	-	-	-	-
Piwniczna-Zdrój	-	-	-	-
Podegrodzie	-	-	-	-
Rytro	-	-	-	-
Stary Sącz	-	-	-	-
m. Nowy Sącz	4	3	453	450

Tabl. 31. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w %				
Ogółem	13,6	13,2	13,0	12,1	12,2
Powiat gorlicki	14,8	14,1	13,5	12,9	12,5
Gorlice (miasto)	7,2	6,8	7,0	7,3	7,4
Biecz.....	10,2	8,7	9,7	9,9	9,6
Bobowa	26,9	27,0	24,4	23,3	23,6
Gorlice	15,3	13,8	13,0	13,0	12,8
Lipinki	18,1	16,7	17,2	14,9	16,3
Łużna.....	19,3	18,3	17,3	16,1	15,1
Moszczenica	17,7	15,0	15,7	13,8	13,9
Ropa.....	12,4	16,5	15,4	12,5	8,0
Sękowa	26,5	25,9	21,3	20,7	21,8
Uście Gorlickie.....	23,4	23,9	20,1	17,9	13,4
Powiat limanowski	15,2	14,4	13,4	13,1	12,9
Limanowa (miasto)	9,1	8,7	8,9	8,4	9,1
Mszana Dolna (miasto)	9,1	13,1	12,6	6,2	7,3
Dobra.....	14,7	14,6	13,3	13,8	13,3
Jodłownik	23,2	19,5	14,8	14,7	14,4
Kamienica.....	24,6	23,9	21,4	22,4	21,9
Laskowa.....	20,7	18,6	17,7	15,2	15,7
Limanowa	13,1	11,2	10,5	11,3	11,1
Łukowica.....	24,2	21,5	20,8	20,8	21,3
Mszana Dolna	9,2	8,2	7,4	8,1	7,4
Niedźwiedź	15,0	15,3	15,4	17,1	18,2
Słopnice	22,1	22,7	19,4	20,1	14,8
Tymbark.....	14,3	15,2	15,8	12,3	11,9
Powiat nowosądecki	14,6	14,5	15,0	13,2	13,6
Grybów (miasto)	21,7	20,1	21,2	12,7	12,2
Chełmiec.....	13,3	13,2	12,7	13,8	14,4
Gródek nad Dunajcem.....	19,1	16,9	18,3	16,7	16,5
Grybów.....	17,3	19,4	20,3	18,4	21,1
Kamionka Wielka.....	14,3	13,7	14,2	14,2	13,4
Korzenna	26,1	22,6	21,5	20,5	20,3
Krynica-Zdrój.....	10,3	12,4	12,5	7,5	7,7
Łabowa	15,3	14,4	12,6	14,5	13,0
Łącko.....	13,1	12,7	12,3	11,3	11,4
Łososina Dolna	19,8	14,7	20,4	10,2	12,2
Muszyna.....	9,2	8,0	9,0	7,8	7,4
Nawojowa	11,9	12,4	13,0	12,9	12,7
Piwniczna-Zdrój	16,9	19,1	24,2	17,9	18,1
Podegrodzie	14,0	12,6	12,9	10,6	13,4
Rytro.....	11,2	11,4	11,8	11,4	11,1
Stary Sącz	8,4	9,9	8,4	9,5	9,0
m. Nowy Sącz	7,2	7,1	7,1	7,3	7,5

Tabl. 32. Turystyczne obiekty noclegowe w 2012 r.

Wyszczególnienie	Miejsca noclegowe ogółem ^a	Korzystający z noclegów		Udzielone noclegi	
		ogółem	w tym turyści zagraniczni	ogółem	w tym turystom zagraniczn
Ogółem	224	360725	13013	1892652	37969
Powiat gorlicki	31	35456	735	191944	1656
Gorlice (miasto)	5	3475	561	7112	1282
Biecz.....	3	13910	136	16193	246
Bobowa	2	411	-	1079	-
Gorlice	2	481	-	2049	-
Lipinki	-	-	-	-	-
Łużna.....	-	-	-	-	-
Moszczenica	-	-	-	-	-
Ropa.....	-	-	-	-	-
Sękowa	1	917	1	1455	3
Uście Gorlickie	18	16262	37	164056	125
Powiat limanowski	31	23329	1115	67285	2041
Limanowa (miasto)	5	5405	406	10280	886
Mszana Dolna (miasto)	8	8118	639	21627	799
Dobra.....	2	408	2	956	6
Jodłownik	-	-	-	-	-
Kamienica	5	1208	-	4663	-
Laskowa.....	2	1035	-	3179	-
Limanowa	1	23	-	44	-
Łukowica.....	-	-	-	-	-
Mszana Dolna	5	6101	56	23200	324
Niedźwiedź	1	888	12	2762	26
Słopnice	-	-	-	-	-
Tymbark	2	143	-	574	-
Powiat nowosądecki	155	283064	8668	1601572	28680
Grybów (miasto)	1	2094	117	8584	396
Chełmiec.....	-	-	-	-	-
Gródek nad Dunajcem.....	6	14657	29	44317	167
Grybów.....	2	2588	117	3870	304
Kamionka Wielka.....	-	-	-	-	-
Korzenna	1	19	-	84	-
Krynica-Zdrój.....	90	165911	4150	1042829	16292
Łabowa	1	1278	35	2630	35
Łącko.....	3	354	18	402	19
Łososina Dolna	1	5331	283	8555	538
Muszyna.....	24	45996	2835	293476	7788
Nawojowa	1	263	72	2238	690
Piwniczna-Zdrój.....	16	29623	281	160210	1167
Podegrodzie	-	-	-	-	-
Rytko.....	5	13758	692	31835	1042
Stary Sącz	4	1192	39	2542	242
m. Nowy Sącz	7	18876	2495	31851	5592

a stan w dniu 31 VII.